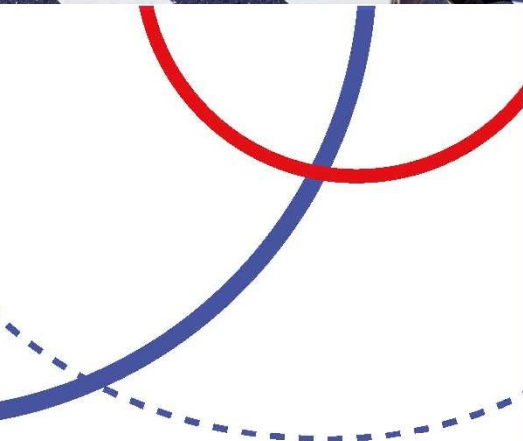

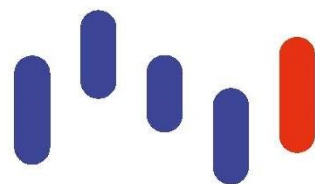

research
solutions
strategy

Badanie ewaluacyjne na temat systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim realizowanego od 1.09.2019 r. do 31.12.2022 r.

Od 25 lat
wskazujemy
drogę!

ASMRESEARCH.PL

RAPORT
KOŃCOWY
Wrzesień 2023

Zamawiający:
Regionalny Ośrodek
Polityki Społecznej
Województwa Śląskiego

Zamawiający:
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego
ul. Modelarska 10
40-142 Katowice

Wykonawca:
ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.
99-301 Kutno, ul. Grunwaldzka 5,
tel.: + 48 24 355 77 00, e-mail: sekretariat@asmresearch.pl
asmresearch.com.pl / neurodata.pl

ISBN 978-83-969209-1-1

Kutno, wrzesień 2023

Spis treści

Słowniczek skrótów i podstawowych pojęć.....	4
1. Wprowadzenie	4
2. Streszczenie	14
3. Metodologia badania.....	14
3.1 Metodologia badania	22
4. Opis przebiegu badania	22
5. Wyniki badania.....	24
6. Wnioski i rekomendacje	82
7. ANEKS – Narzędzia badawcze.....	85
Kwestionariusz badania CATI/CAWI z przedstawicielami PES i PS	85
Kwestionariusz badania CATI/CAWI z przedstawicielami JST	93
Scenariusz wywiadu IDI z przedstawicielem ROPS.....	99
Scenariusz wywiadu IDI z przedstawicielem IZ RPO WLS	102
Scenariusz wywiadu IDI z przedstawicielami OWES	105
Scenariusz wywiadu FGI z przedstawicielami OWES.....	109

Słowniczek skrótów i podstawowych pojęć

CATI – wywiad telefoniczny

CAWI – ankieta internetowa

CIS – Centrum Integracji Społecznej

IZ – Instytucja Zarządzająca

JOWES – Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KIS – Klub Integracji Społecznej

NGO – organizacja pozarządowa

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

OWES – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

PES – podmiot ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PS – przedsiębiorstwo społeczne

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej

ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej

1. Wprowadzenie

Uwaga metodologiczna: Ze względu na to, że badanie ewaluacyjne obejmuje okres od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r. w raporcie przyjęto definicje i stan prawny sprzed wejścia w życie ustawy o ekonomii społecznej oraz przyjęcia Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.

Zgodnie z definicją zastosowaną w „Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej”, ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu¹.

Definicja ekonomii społecznej wspomniana w KPRES obejmuje cały szereg podmiotów działających w sferze aktywności obywatelskiej, w tym²:

1. organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
2. koła gospodyń wiejskich, które posiadają osobowość prawną;
3. spółdzielnie pracy;
4. podmioty ekonomii solidarnej.

Podmioty ekonomii solidarnej stanowią specyficzną podgrupę, którą łączy to, że podstawowym celem ich działania jest reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wśród podmiotów ekonomii solidarnej wyróżniamy z kolei:

- a) przedsiębiorstwa społeczne;
- b) spółdzielnie socjalne oraz spółdzielnie inwalidów i niewidomych;
- c) zakłady pracy chronionej;
- d) jednostki reintegracyjne.

Przedsiębiorstwo społeczne to podmiot, który łączy cechy przedsiębiorstwa rynkowego oraz organizacji społecznej. Tego typu „firma społeczna” prowadzi działalność gospodarczą, jednak realizuje wyznaczone sobie cele społeczne, w które inwestuje wypracowane nadwyżki finansowe (zysk)³. Status przedsiębiorstwa społecznego mogą uzyskać m.in. spółdzielnie socjalne, niektóre fundacje,

¹ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, przyjęty uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r., Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2019, s. 12.

² Podział przyjęty za Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, Warszawa, dnia 27 lutego 2017 r., s. 10-11.

³ Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie śląskim w 2020 roku, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, s. 14.

stowarzyszenia i spółki non-profit prowadzące działalność gospodarczą lub odpłatną pożytku publicznego i zweryfikowane przez OWES. Przedsiębiorstwo społeczne nie stanowi odrębnej formy prawnej.

Spółdzielnie socjalne są tworzone w większości przez osoby zagrożone marginalizacją ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność czy zaburzenia psychiczne, mające trudności ze znalezieniem pracy. Zatrudnienie w spółdzielniach socjalnych jest dla nich szansą na aktywizację społeczną i zawodową, integrację, podniesienie kwalifikacji. Spółdzielnie socjalne stanowią szczególną grupę podmiotów ekonomii społecznej. Proces weryfikacji czy spółdzielnia socjalna spełnia warunki przedsiębiorstwa społecznego przebiega inaczej niż w przypadku innych podmiotów ekonomii społecznej⁴.

Jednostki reintegracyjne dzielą się na:

- jednostki aktywizujące osoby niepełnosprawne: Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ), Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ) oraz
- jednostki zatrudnienia socjalnego aktywizujące osoby wykluczone społecznie: Centra Integracji Społecznej (CIS), Kluby Integracji Społecznej (KIS).

W tabeli 1 zaprezentowano dane na temat liczebności PES poszczególnych typów w województwie śląskim⁵. W przypadku NGO (definiowanych przez GUS jako aktywne stowarzyszenia, podobne organizacje społeczne, fundacje, ale także społeczne podmioty wyznaniowe, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz organizacje pracodawców) zaprezentowano także dane na temat liczby ich członków, liczby osób w nich zatrudnionych oraz odsetka organizacji prowadzących odpłatną działalność statutową lub działalność gospodarczą (co traktować można jako wskaźnik ekonomizacji NGO).

⁴ Proces weryfikacji czy spółdzielnia socjalna spełnia warunki przedsiębiorstwa społecznego przebiega inaczej niż w przypadku innych podmiotów ekonomii społecznej. Zob. Rekomendacje Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dotyczące sporządzenia listy przedsiębiorstw społecznych (PS).

⁵ Pominęto PES typu koła gospodyń wiejskich, spółdzielnie pracy i spółdzielnie inwalidów i niewidomych, gdyż nie wchodzą one bezpośrednio w obszar wsparcia świadczonego przez OWES-y.

Tabela 1. Informacje na temat PES w województwie śląskim

Liczba PS (stan na 31.12.2022) ⁶	312
Liczba KIS (stan na styczeń 2023) ⁷	39
Liczba CIS (stan na maj 2023) ⁸	33
Liczba WTZ ⁹	59
Liczba ZAZ (stan na 31.12.2022 r.) ¹⁰	14
Liczba zakładów pracy chronionej (stan na 31.12.2022 r.) ¹¹	83
Liczba aktywnych organizacji i stowarzyszeń (NGO), stan na 2020 r. ¹²	8 000
Odsetek NGO prowadzących odpłatną działalność statutową lub działalność gospodarczą	30,9%
Organizacje zatrudniające pracowników na umowę o pracę	1300
Odsetek NGO zatrudniających pracowników na umowę o pracę	13,8%
Suma zatrudnionych w NGO na podstawie umowy o pracę (stan na 31.12.2020 r.)	22100
Suma zatrudnionych w NGO na podstawie umów cywilnoprawnych (stan na 31.12.2020 r.)	36200
Łączna suma zatrudnionych w NGO na podstawie umowy o pracę oraz umów cywilnoprawnych (stan na 31.12.2020 r.)	58300
Liczba członkostw w NGO	600000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zamieszczone w bazach wskazanych w przypisach

Według stanu na koniec października 2020 r. w województwie śląskim było zarejestrowanych 169 spółdzielni socjalnych, niebędących w likwidacji (na podstawie wpisów do KRS). Nastąpił zatem wzrost w stosunku do lat 2018-2019, kiedy to liczba spółdzielni socjalnych utrzymywała się na podobnym – nieco niższym poziomie (ok. 158)¹³.

⁶ <http://www.bazaps.ekonomiaspoleczna.gov.pl/wojewodztwo-10-slaskie.html>

⁷ Rejestr klubów integracji społecznej (KIS) w województwie śląskim prowadzony na podstawie art. 18a Ustawy o zatrudnieniu socjalnym (DZ.U.2020 r. poz. 176 z późn. zm.); <https://www.katowice.uw.gov.pl/wydzial/wydzial-rodziny-i-polityki-spoecznej/wykazy-i-rejestry>

⁸ <https://www.katowice.uw.gov.pl/wydzial/wydzial-rodziny-i-polityki-spoecznej/wykazy-i-rejestry>

⁹ <https://www.katowice.uw.gov.pl/wydzial/wydzial-rodziny-i-polityki-spoecznej/wykazy-i-rejestry>

¹⁰ <https://www.katowice.uw.gov.pl/wydzial/wydzial-rodziny-i-polityki-spoecznej/wykazy-i-rejestry>

¹¹ <https://www.katowice.uw.gov.pl/wydzial/wydzial-rodziny-i-polityki-spoecznej/wykazy-i-rejestry>

¹² Wszystkie dane na temat NGO zamieszczone w tabeli pochodzą z bazy GUS

¹³ Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie śląskim w 2020 roku, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, s. 15.

Rolę koordynatora ekonomii społecznej w województwie śląskim pełni Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego w Katowicach. Działania koordynacyjne w przedmiotowym obszarze podejmowane są przede wszystkim w ramach projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie, Poddziałanie 9.3.2 Koordynacja sektora ekonomii społecznej – tryb pozakonkursowy). Celem projektu jest wzmocnienie roli przedsiębiorczości społecznej poprzez koordynację i realizację Regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020. W strukturze ROPS wyodrębniona jest komórka organizacyjna odpowiedzialna za prowadzenie powyższych działań. Dzięki przedsięwzięciu możliwa jest realizacja działań polegających na:

- tworzeniu regionalnej sieci współpracy Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej,
- inicjowaniu współpracy na rzecz ekonomii społecznej i wyznaczaniu kierunków jej rozwoju,
- kreowaniu i promocji marki ekonomii społecznej w regionie, w tym w zakresie stosowania odpowiedzialnych zamówień publicznych¹⁴.

Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) to podmioty lub partnerstwa posiadające akredytację, świadczące komplementarnie pakiet usług wsparcia ekonomii społecznej wskazany w KPRES. OWES realizuje zadania jako operator dotacji na tworzenie nowych miejsc pracy dla osób:

- zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z wyłączeniem osób niepełnoletnich,
- długotrwale bezrobotnych,
- ubogich pracujących,
- opuszczających młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowe ośrodki socjoterapii,
- opuszczających zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich¹⁵.

Sektor ekonomii społecznej może się zatem rozwijać się z wykorzystaniem własnych, wewnętrznych zasobów, jak również korzystając z interwencji publicznej.

¹⁴ Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie śląskim w 2020 roku, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, s. 13.

¹⁵ Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

W tabeli 2 przedstawiono szczegółowo zadania realizowane przez OWES¹⁶.

Tabela 2. Zadania OWES

RODZAJ DZIAŁANIA
Tworzenie nowych miejsc pracy, w tym poprzez przyznawanie dotacji
Tworzenie miejsc pracy w PES innych niż PS, a także nowo tworzonych i istniejących PS.
Ekonomizacja organizacji pozarządowych.
Tworzenie PS dla uczestników warsztatów terapii zajęciowej i centrów integracji społecznej oraz osób zatrudnionych w zakładach aktywności zawodowej.
Tworzenie PES prowadzących działalność gospodarczą lub działalność odpłatną pożytku publicznego.
Utrzymywanie miejsc pracy w istniejących PES.
Usługi towarzyszące
Podnoszenie wiedzy i rozwijanie umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania PS, w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną funkcjonowania PS (np. poprzez szkolenia, warsztaty, doradztwo, mentoring, coaching, tutoring, współpracę, wizyty studyjne itp.).
Dostarczanie i rozwijanie kompetencji oraz kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w PS.
Pomoc w uzyskaniu stabilności funkcjonowania i przygotowanie do samodzielnego funkcjonowania PS poprzez oferowanie wsparcia pomostowego w formie finansowej oraz w formie zindywidualizowanych usług ukierunkowanych w szczególności na wzmocnienie kompetencji biznesowych PS.
Zapewnienie osobom otrzymującym dotację usług wsparcia o charakterze reintegracyjnym (np. działania motywacyjne, pomoc w określeniu rozwoju zawodowego oraz wsparcie rozwoju umiejętności miękkich).

Źródło: Informacje pochodzą z dokumentu *Plan i zasady współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej*.

OWES prowadzi działania zgodne z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*, w większości w ramach projektów dofinansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

OWES tworzy podstawy do działania PS lub PES umożliwiając ww. podmiotom skorzystanie ze wsparcia w formie dotacji lub oferowanych usług towarzyszących, wyposażających kadrę PS oraz PES w niezbędną wiedzę i umiejętności. ROPS uzupełnia powyższe działania poprzez sieciowanie instytucji tworzących sektor ES (zarówno PS oraz PES, jak i samych OWES), a także rozwój współpracy sektora ES z JST, biznesem i nauką. ROPS w swoich działaniach koncentruje się również na PS i PES, zapewniając im wsparcie promocyjne oraz ułatwiając świadczenie usług

¹⁶ Plan i zasady współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej, s. 10.

użyteczności publicznej¹⁷. Zgodnie z *Wytycznymi* współpraca między ROPS i OWES-ami ukierunkowana powinna być na:

- zwiększenie udziału PES w rynku (m.in. działania związane z uwzględnianiem aspektów społecznych w zamówieniach publicznych),
- zwiększenie roli PES w realizacji usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym (w szczególności działania zwiększające wykorzystanie mechanizmu zlecenia usług zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)¹⁸.

W województwie śląskim funkcjonuje 6 Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, świadczących usługi szkoleniowe, doradcze i biznesowe i udzielających wsparcia finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej oraz prowadzących działania animacyjne na rzecz rozwoju partnerstwa i współpracy. W celu ułatwienia dostępu do świadczonych przez OWES usług, dokonano podziału województwa na 6 obszarów. W tabeli 3 zamieszczono informacje na temat OWES funkcjonujących w województwie śląskim.

Tabela 3. OWES funkcjonujące w województwie śląskim w podziale na obszary

Lp.	Nazwa OWES	ZASIĘG TERYTORIALNY (POWIAT)	OBSZAR
1.	OWES obszaru bielskiego z siedzibą w Bielsku-Białej Stowarzyszenie Bielskie Centrum Przedsiębiorczości w Bielsku-Białej (Lider), Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki”	<ul style="list-style-type: none"> • bielski • cieszyński • żywiecki • m. Bielsko-Biała 	obszar południowy (bielski)
2.	OWES obszaru rybnickiego z siedzibą w Rybniku Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS (Lider), Miasto Żory – Żorskie Centrum Organizacji Pozarządowych	<ul style="list-style-type: none"> • raciborski • rybnicki • wodzisławski • m. Jastrzębie Zdrój • m. Rybnik • m. Żory 	obszar zachodni (rybnicki)
3.	OWES SWR z siedzibą w Katowicach Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej w Katowicach (Lider),	<ul style="list-style-type: none"> • lubliniecki • tarnogórski • m. Bytom • m. Katowice • m. Piekary Śląskie • m. Ruda Śląska 	obszar centralno-zachodni

¹⁷ Plan i zasady współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej, s. 10.

¹⁸ Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020

4.	<p>Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0 (ROWES 2.0.) z siedzibą w Tychach</p> <p>Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej w Tychach (Lider), Centrum Społecznego Rozwoju w Mikołowie, Miasto Gliwice/Centrum 3.0 - Gliwicki Ośrodek Działań Społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bieruńsko-lędziński • gliwicki • mikołowski • pszczyński • m. Gliwice • m. Jaworzno • m. Mysłowice • m. Tychy • m. Zabrze 	obszar centralno-południowy
5.	<p>Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej 2018-2023 (JOWES) z siedzibą w Częstochowie</p> <p>Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • częstochowski • kłobucki • myszkowski • m. Częstochowa 	obszar północny (częstochowski)
6.	<p>OWES subregionu Centralno-Wschodniego z siedzibą w Sosnowcu</p> <p>Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia (FRAPZ, Lider), Renata Pytlarz-Kowalska ARK Agencja Pracy, Spółdzielnia Socjalna „Kuźnia”, „PRO-INWEST” s.c. Andrzej Dobrowolski, Danuta Dobrowolska, Małgorzata Dobrowolska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • będziński • zawierciański • m. Chorzów • m. Dąbrowa Górnicza • m. Siemianowice Śląskie • m. Sosnowiec • m. Świętochłowice 	obszar centralno-wschodni

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu Plan i zasady współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Jeden ze standardów dotyczących organizacji i zarządzania OWES nakładał obowiązek opracowania przez OWES trzyletniego Planu działania. Plan ten określał: cele stawiane na dany okres, szczegółowe obszary działania, koncepcję promowania rozwoju przedsiębiorstw w kluczowych sferach rozwojowych, zgodnie z KPRES, koncepcję finansowania działalności w zakresie wkładu własnego, w tym ze środków FP, PFRON oraz własnych usług na rzecz podmiotów, przedsiębiorstw a także rezultaty do osiągnięcia.

Ekonomia społeczna stanowi ważne narzędzie rozwiązywania problemów społecznych. Podmioty działające w tym sektorze odpowiadają na potrzebę zatrudniania osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji życiowej, w tym niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, ubogich pracujących, opuszczających młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, zakłady poprawcze czy schroniska dla nieletnich¹⁹. Z badań prowadzonych przez ROPS w Katowicach wynika, że w latach 2014 - 2020 w przedsiębiorstwach społecznych stworzono w wyniku udzielonych dofinansowań 2006 miejsc pracy, tj. 112,4% wartości założonej do osiągnięcia do 2020 roku. Miejsca te w zdecydowanej większości zostały dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (89,5%), w ramach

¹⁹ Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice, październik 2020, s. 196.

wsparcia udzielonego przez OWES. 1118 miejsc pracy powstałych w PS w wyniku udzielonych dofinansowań utrzymało się dłużej niż 1 rok, co oznacza, że wartość docelowa tego wskaźnika została zrealizowana na poziomie 69,7%²⁰.

Z Planów działania OWES na lata 2021-2023 wynika, że zaplanowano utworzenie w tym okresie ok. 1000 miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Założono także działania na rzecz tzw. ekonomizacji NGO. Plany w zakresie osiągnięcia rezultatów w tym zakresie przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Wybrane rezultaty zaplanowane w ramach Planów działania OWES na lata 2021-2023

Nazwa OWES	Liczba miejsc pracy utworzonych w sektorze PS w wyniku działalności OWES	Liczba NGO utworzonych w wyniku działalności OWES prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą
OWES obszaru bielskiego z siedzibą w Bielsku-Białej	70	4
OWES obszaru rybnickiego z siedzibą w Rybniku	86	7
OWES SWR z siedzibą w Katowicach	320	28
ROWES 2.0. z siedzibą w Tychach	160	6
JOWES z siedzibą w Częstochowie	192	20
OWES subregionu Centralno-Wschodniego z siedzibą w Sosnowcu	389	38
Razem	1217	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planów działania OWES na lata 2021-2023

Podmioty ekonomii społecznej mogą także uzupełniać towary i usługi oferowane przez rynek i państwo oraz przyczyniać się do rozwiązywania różnego rodzaju problemów społecznych w lokalnej społeczności²¹. Częściowe informacje na temat usług i towarów, jakie wytwarzają śląskie PS można poznać dzięki funkcjonowaniu Internetowego katalogu podmiotów ekonomii społecznej Województwa Śląskiego²², a także Interaktywnej mapie potrzeb sektora ekonomii społecznej województwa śląskiego²³.

Władze województwa śląskiego dostrzegają rolę, jaką sektor ekonomii społecznej może odegrać w kontekście dążenia do dalszego zrównoważonego rozwoju regionu. Świadczy o tym fakt, że jednym z trzech wyzwań sformułowanych w Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” jest „wykorzystanie wzrastającej świadomości i aktywności obywatelskiej mieszkańców dla integracji społecznej, rozwoju usług opiekuńczych, a także na rzecz podnoszenia jakości życia i rozwoju ekonomii (innowacji) społecznej w województwie”²⁴. W województwie śląskim obserwowane są

²⁰ Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie śląskim w 2020 roku, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, s. 15-16.

²¹ Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, Katowice, październik 2020, s. 196;

²² <http://katalogpes.rops-katowice.pl/>

²³ <http://mapapotrzeb.rops-katowice.pl/>

²⁴ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, Katowice, 2020, s.26. Strategia przyjęta Uchwałą Nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r. jest

negatywne tendencje demograficzne. Postępuje spadek liczby ludności regionu, który spowodowany jest zarówno utrzymującym się ujemnym przyrostem naturalnym, jak i bardzo dużym odpływem migracyjnym, w tym ludzi młodych. Dodatkowo województwo śląskie cechuje się jednym z największych strumieni odpływu ludności z miast na obszary wiejskie. W wyniku pozytywnego zjawiska, jakim jest wydłużanie się średniej długości życia ludzi oraz wspomnianych negatywnych tendencji, w kolejnych latach bardzo dynamicznie postępować będzie zjawisko starzenia się społeczeństwa zamieszkującego region, w tym w szybkim tempie wzrastać będzie odsetek osób w wieku podeszłym (80+), których poziom samodzielności życiowej często jest ograniczony. W rezultacie wzrastać będzie obciążenie demograficzne osób w wieku produkcyjnym osobami starszym. Podstawą rozwoju gospodarczego regionu przez wiele lat był tradycyjny przemysł wydobywczy, obecnie, od ponad 30 lat zachodzą w nim jednak intensywne procesy restrukturyzacji gospodarczej wpływające na jego potencjał oraz powodujące zmiany społeczne. Konieczność dalszej restrukturyzacji gospodarki (w kierunku bardziej „zielonej”) i obecnie niższa w porównaniu z innymi częściami Polski dynamika rozwoju gospodarczego, przy najniższym w kraju współczynniku aktywności ekonomicznej ludności oraz niskim poziomie aktywności zawodowej, zwłaszcza w grupach wiekowych osób młodych i 50+ oraz wśród kobiet, a także występujące dysproporcje potencjału i aktywności gospodarczej poszczególnych części województwa oraz wspomniane negatywne tendencje demograficzne, zwiększają ryzyko wystąpienia negatywnych zjawisk społecznych, takich jak wzrost poziomu nierówności społecznej, zwiększenie się liczby mieszkańców zagrożonych marginalizacją społeczną i ubóstwem. Z drugiej strony starzejące się społeczeństwo będzie wymagało relatywnie większego wsparcia ze strony instytucji publicznych (w tym wspomnianych już wcześniej usług opiekuńczych). Restrukturyzacja gospodarcza w regionie, a także pogorszenie się warunków prowadzenia działalności gospodarczej w kraju (spowodowane m.in. wysoką inflacją i wzrostem kosztów prowadzenia działalności, ale też niekorzystnymi zmianami przepisów regulujących działalność najmniejszych podmiotów, w tym mikroprzedsiębiorstw) może powodować wzrost poziomu bezrobocia i wzrost ryzyka wystąpienia negatywnych zjawisk społecznych. Wzrost poziomu aktywności obywatelskiej mieszkańców oraz konsekwentny rozwój sektora ekonomii społecznej może tworzyć swoisty bufor, dzięki któremu społeczeństwo regionu łatwiej przejdzie przez czas zmian i szybciej zaadaptuje się do nowej rzeczywistości społecznej i gospodarczej²⁵.

aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, uchwalonej przez Sejmik Województwa Śląskiego 1 lipca 2013 roku.

²⁵ Tendencje w zakresie zmian społecznych i gospodarczych w regionie opisano na podstawie danych i konkluzji zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

2. Streszczenie

Prezentowany raport jest wynikiem ewaluacji, której celem była ocena systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim realizowanego od 1.09.2019 r. do 31.12.2022 r. Założeniem badania było dostarczenie informacji niezbędnych do koordynacji działań na rzecz ES w województwie śląskim, m.in. w zakresie kształtowania regionalnej polityki ekonomii społecznej, wyznaczania jej nowych kierunków rozwoju/działania i sieciowania OWES, a także analiza skuteczności, efektywności, użyteczności, trafności, trwałości i jakości wsparcia oferowanego przez OWES.

OWES oferują szeroki katalog form wsparcia, obejmujący: działania animacyjne skierowane do lokalnej społeczności, ale także jednostek samorządu terytorialnego i przedstawicieli lokalnego biznesu, usługi szkoleniowe, usługi doradcze, w tym doradztwo specjalistyczne (prawne, księgowość, podatkowe, marketingowe), wsparcie finansowe na utworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie pomostowe, wsparcie infrastrukturalne dla PES. Podejmują również działania informacyjno-promocyjne ukierunkowane na szerzenie idei ekonomii społecznej, w tym uwrażliwianie na te zagadnienia przedstawicieli lokalnych władz i przedsiębiorców.

Swoje działania kierują przede wszystkim do osób znajdujących się w trudnej sytuacji, tj. zagrożonych bądź wykluczonych społecznie, a celem działalności OWES jest ich aktywizacja społeczna i zawodowa, m.in. poprzez wspieranie w tworzeniu PES, bądź tworzeniu nowych miejsc pracy w istniejących już PES i PS. Innymi odbiorcami wsparcia OWES są PES i PS oraz przedstawiciele JST i lokalnego biznesu.

Analiza zgromadzonego materiału wykazała jednoznacznie, że działania podejmowane przez OWES-y są bardzo dobrze oceniane pod względem każdego z kryteriów, tj. trafności wsparcia, jego efektywności, skuteczności, użyteczności i jakości. Pozytywnie oceniają je nie tylko przedstawiciele PES i PS, ale także przedstawiciele JST.

Wysoka ocena działań śląskich OWES w zakresie efektywności dotyczy wszystkich jej aspektów – zaangażowania czasu, zasobów kadrowych i kompetencyjnych, a także wykorzystanych środków finansowych. Kluczowe znaczenie w tym zakresie ma doświadczenie podmiotów realizujących zadania OWES-ów i umiejętność prawidłowego, odpowiadającego potrzebom lokalnej społeczności zaplanowania działań w ramach tworzonych projektów. Czynnikiem, który negatywnie wpływał na efektywność, zwłaszcza w zakresie zasobów finansowych była zmieniająca się w ewaluowanym okresie sytuacja społeczno-gospodarcza.

Stopień zaangażowania JST w działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej nie jest wysoki, a zakres współpracy JST z OWES-ami zależny jest od wielu czynników, głównie wewnętrznych leżących po stronie JST (poziom wiedzy o ekonomii społecznej, postawy wobec ekonomii społecznej, braki kadrowe i/lub kompetencyjne w tym obszarze), głównym powodem trudności w nawiązaniu współpracy na linii JST-OWES jest brak odczuwania takiej potrzeby ze strony JST. Przedstawiciele OWES

dostrzegają zmiany w tym zakresie, jednak wymagają one intensywnej i długotrwałej pracy edukacyjnej (np. promowanie dobrych praktyk). Jednak JST dobrze oceniają działania podejmowane przez OWES-y. W opinii 45,7% przedstawicieli JST narzędzia oferowane przez OWES są dostosowane do potrzeb do lokalnej specyfiki, w tym potrzeb osób w szczególnie trudnej sytuacji w stopniu przeciętnym.

Średnia ocena wystawiona przez PES i PS dla każdej formy wsparcia oferowanej przez OWES utrzymuje się na poziomie od 4,6 do 4,8 punktów w 5-punktowej skali. Najwyżej pod względem użyteczności odbiorcy ocenili takie formy wsparcia jak: usługi doradztwa ogólnego i wsparcie pomostowe (ocena 4,8). Skrajnie pozytywna ocena w zakresie użyteczności form wsparcia oferowanych przez OWES-y dotyczy od 72,0% do 82,5% badanych, co jednoznacznie świadczy o wysokim poziomie użyteczności ocenianych działań.

Procedury OWES związane z zakładaniem nowego podmiotu ekonomii społecznej oceniane są przez PES i PS dobrze – średnia ocena dla poszczególnych etapów wyniosła 4,4 i w przypadku wsparcia doradcy na etapie tworzenia biznesplanu 4,5 punktu w 5-punktowej skali. Wszystkie etapy uznać należy za dostosowane do możliwości PES i PS.

O skuteczności, użyteczności i jakości wsparcia kierowanego przez OWES do PES i PS świadczy fakt, że spośród uczestniczących w badaniu PES i PS 36,6% korzysta nadal ze wsparcia OWES, zaś nieco ponad 80% z nich byłoby zainteresowanych ponownym aplikowaniem o wsparcie z OWES, w tym 44,0% deklaruje zdecydowaną chęć w tym zakresie.

Przedstawiciele PES i PS bardzo wysoko oceniają adekwatność każdej z realizowanych przez OWES form wsparcia – średnie oceny oscylują od 4,9 do 4,7 punktów w 5-punktowej skali. Najwyżej pod względem adekwatności ocenione zostały działania animacyjne, bo średnio na 4,9 pkt – 89,5% korzystających z nich PES i PS oceniło te usługi bardzo dobrze, a pozostałe 10,5% raczej dobrze. Elementem służącym zapewnieniu wysokiego poziomu adekwatności jest prowadzenie analizy potrzeb wśród PES i PS. Została ona przeprowadzona w przypadku 81,7% PES i PS uczestniczących w badaniu. Stosowano w tym celu różne narzędzia, z których najczęściej wykorzystywano rozmowę – 86,5% wskazań, a w nieco mniejszym stopniu wywiad (32,1%), analizę dokumentów przedstawionych przez klienta (31,4%) oraz ankiety (21,8%). Ponad 74% uczestniczących w badaniu przedstawicieli PES i PS oceniło otrzymane wsparcie jako adekwatne w dużym stopniu, w tym 1/4 zdefiniowała stopień adekwatności jako bardzo wysoki, a blisko połowa jako raczej wysoki.

Kryterium określenia trwałości wsparcia jest m.in. utrzymanie utworzonych w ramach wsparcia OWES miejsc pracy. Blisko 19% PES i PS deklaruje, że po 30 miesiącach istniało lub istnieje nadal od 1 do 3 z utworzonych miejsc pracy, 11,5% szacuje ich liczbę na 4-6, a niemal co dziesiąty PES i PS na 7 lub więcej miejsc pracy. Dane te jednoznacznie wskazują na trwałość tworzonych miejsc pracy, gdyż są one utrzymywane w dłuższym czasie od ich utworzenia, a odsetki wskazań pomiędzy deklarowaną liczbą utworzonych oraz utrzymanych miejsc są zbliżone.

Przedstawiciele PES i PS wysoko oceniają otrzymane wsparcie pod względem jego adekwatności, jakości i przydatności – średnie oceny dla tych kryteriów wyniosły od 4,5 do 4,6 punktów w 5-punktowej skali.

Podsumowując zgromadzone w ramach badania dane, jednoznacznie wysuwa się obraz wsparcia, które jest użyteczne, skuteczne, o wysokiej trwałości i trafności. Głównym czynnikiem sprzyjającym tej sytuacji jest duże doświadczenie podmiotów realizujących działania OWES-ów, przygotowanie i wiedza merytoryczna pracowników oraz ich zaangażowanie, a także rozwijana współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz wsparcia ekonomii społecznej.

3. Metodologia badania

Celem badania była ocena wpływu wsparcia udzielonego przez OWES w okresie od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r. (w szczególności realizowanego w ramach priorytetu inwestycyjnego 9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia) na trwałość i jakość tworzonych miejsc pracy oraz integrację społeczno-zawodową odbiorców wsparcia, jak również komplementarności działań OWES z innymi podmiotami koordynującymi regionalny sektor ES, w tym ROPS.

Celem badania było także uzyskanie informacji w celu skutecznej koordynacji działań na rzecz ES, w tym szczególnie wiedzy na temat:

- jakości usług świadczonych przez poszczególne OWES, ich trafności oraz użyteczności z punktu widzenia klientów OWES;
- skuteczności działań OWES, w tym ich wpływu na powstawanie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych – ich trwałości i jakości, a także na kondycję samych przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej;
- efektywności kosztowej wsparcia oferowanego przez OWES w relacji do osiągniętych efektów i czynników wpływających na zróżnicowanie kosztocłonności, w tym również rozwiązań na poziomie systemu wsparcia (np.: sposobu finansowania usług, systemu wskaźników);
- wpływu działań podejmowanych przez OWES na zmianę sytuacji odbiorców wsparcia;
- różnic i podobieństw w sposobach działania poszczególnych OWES;
- działań na rzecz sektora ekonomii społecznej podejmowanych przez JST.

Zakres podmiotowy badania:

Badanie obejmowało następujące podmioty/osoby:

- OWES z terenu województwa śląskiego, które uzyskały akredytację Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, w tym:
 - Sieć OWES, które uzyskały dofinansowanie na realizację projektów z RPO WSL, tj.:
 - OWES Obszaru Bielskiego z siedzibą w Bielsku-Białej,
 - OWES Obszaru Rybnickiego z siedzibą w Rybniku,
 - OWES SWR z siedzibą w Katowicach,
 - Regionalny Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej 2.0 z siedzibą w Tychach (ROWES),
 - Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej 2018-2023 z siedzibą w Częstochowie (JOWES),
 - OWES Subregionu Centralno-Wschodniego z siedzibą w Sosnowcu;
 - Śląski Klaster Ekonomii Społecznej i Solidarnej, którego liderem jest Spółdzielnia Socjalna PIAST z siedzibą w Gliwicach;

- Klienci OWES:
 - indywidualni: osoby zagrożone wykluczeniem społecznym według ustawy o zatrudnieniu socjalnym i Wytycznych CT-9, środowiska lokalne, grupy inicjatywne,
 - instytucjonalni: PES, w tym przedsiębiorstwa społeczne, podmioty reintegracyjne (centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej) oraz jednostki samorządu terytorialnego,
- ROPS,
- IZ RPO WSL.

Zakres przedmiotowy badania:

Ewaluacja obejmowała działania na rzecz wsparcia rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim, prowadzone przez akredytowane OWES świadczące usługi wsparcia ES, a w szczególności w zakresie projektów OWES realizowanych w ramach RPO WSL.

Kryteria ewaluacyjne:

W badaniu zostały uwzględnione następujące kryteria ewaluacyjne:

- efektywność – relacja nakładów do osiągniętych rezultatów OWES,
- skuteczność – stopień osiągnięcia założonych rezultatów OWES,
- użyteczność – stopień dopasowania działań zrealizowanych przez OWES do potrzeb odbiorców,
- trafność – stopień, w jakim instrumenty wsparcia zastosowane przez OWES/cele i metody działania OWES odpowiadają zidentyfikowanym problemom i/lub realnym potrzebom odbiorców,
- trwałość – utrzymywanie się efektów interwencji publicznej OWES na rzecz ekonomii społecznej po jej zakończeniu.

Pytania badawcze zostały przyporządkowane do poszczególnych kryteriów ewaluacyjnych.

I. Efektywność

- 1.1 Jaka jest efektywność kosztowa²⁶ osiąganych rezultatów w postaci miejsc pracy?
- 1.2 Czy zasoby OWES przeznaczone na zakładanie nowych PES i PS (czas, pieniądze, zasoby ludzkie, kompetencje) były wystarczające do osiągnięcia założonych celów?
- 1.3 Jakie czynniki wewnętrzne OWES wpływały na efektywność prowadzonych działań?
- 1.4 Jakie czynniki zewnętrzne wpływały na efektywność prowadzonych działań, ze szczególnym uwzględnieniem:

²⁶ Przy szacowaniu efektywności kosztowej zostanie uwzględniony koszt jednostkowy utworzenia miejsca pracy; stosunek pracowników zatrudnionych z wykorzystaniem dotacji OWES do pracowników zatrudnionych bez takiej dotacji.

- 1.4.1 Współpracy z ROPS, w tym koordynacyjnej roli ROPS.
- 1.4.2 Systemu wdrażania RPO i współpracy z IZ.
- 1.4.3 Uwarunkowań terytorialnych i społeczno-gospodarczych.
- 1.4.4 Współpracy z innymi interesariuszami (m.in. JST, biznesem).

II. Skuteczność

2.1 Jakie są rezultaty działań OWES, a w szczególności:

- Ile godzin doradczych udzielono?
- Ile godzin szkoleniowych przeprowadzono?
- Ile osób zakończyło udział w szkoleniach?
- Ile przeprowadzono lustracji/audytów w PS? Jakie są ich rezultaty?
- W jakiej wysokości (w zł) udzielono bezpośredniego wsparcia PES/PS?
- Ile miejsc pracy utworzono w przedsiębiorstwach społecznych? Jaki jest poziom realizacji tego wskaźnika?
- Ile osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracowało po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)? Jaki jest poziom realizacji tego wskaźnika?
- Ile organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą zostało utworzonych w wyniku działalności OWES? Jaki jest poziom realizacji tego wskaźnika?
- Czy jest monitorowany procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem? Ile on wynosi?
- Ile osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zostało objętych wsparciem w programie? Jaki jest poziom realizacji tego wskaźnika?
- Ile podmiotów ekonomii społecznej objęto wsparciem? Jaki jest poziom realizacji tego wskaźnika?
- Ile grup inicjatywnych w wyniku działalności OWES wypracowało założenia co do utworzenia PES? Jaki jest poziom realizacji tego wskaźnika?
- Ile środowisk w wyniku działalności OWES przystąpiło do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej? Jaki jest poziom realizacji tego wskaźnika?
- Czy zwiększyła się współpraca przedsiębiorców z PES i PS na terenie funkcjonowania OWES?
- Czy zwiększyła się liczba JST stosujących instrumenty ekonomii społecznej (klauzule społeczne, zlecenie PES zadań użyteczności publicznej, spółdzielnia socjalna zakładana przez osoby prawne itp.)?
- Czy zwiększyła się skala wspierania PES i PS przez JST, które już przed rozpoczęciem interwencji wspierały te podmioty?
- Czy poprawiła się koordynacja działań różnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ES na poziomie lokalnym?
- Czy OWES współpracują z podmiotami reintegracyjnymi? Jakie są rezultaty tej współpracy?
- Jakie są inne widoczne rezultaty działań animacyjnych?

2.2 Jakie czynniki wewnętrzne OWES wpływały na skuteczność prowadzonych działań?

2.3 Jakie czynniki zewnętrzne wpływały na skuteczność działań prowadzonych przez OWES, ze szczególnym uwzględnieniem:

- Współpracy z ROPS, w tym koordynacyjnej roli ROPS.
- Systemu wdrażania RPO i współpracy z IZ.
- Uwarunkowań terytorialnych i społeczno-gospodarczych.
- Współpracy z innymi interesariuszami (m.in. JST, biznesem).

2.4 Jakie zmiany należy wprowadzić do działań na rzecz tworzenia nowych PES i PS, aby poprawić osiągnięte rezultaty, szczególnie w zakresie integracji społeczno-zawodowej osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym?

2.5 Jakie są rezultaty innych działań na terenie funkcjonowania poszczególnych OWES, podejmowanych z perspektywy prowadzenia lokalnej polityki ekonomii społecznej, w szczególności:

- Ile JST posiadało strategię rozwoju obowiązującą w 2021 r. i 2022 r., w której uwzględniono zagadnienia związane z rozwojem ekonomii społecznej?
- Ile JST było założycielami podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących na dzień 31.12.2022 r., w tym CIS, KIS, ZAZ, WTZ, spółdzielni socjalnych, spółek non-profit?
- Ile JST było członkami spółdzielni socjalnych (wg stanu na dzień 31.12.2022 r.)
- Ile JST stosowało klauzule zastrzeżone lub aspekty społeczne przewidziane w Prawie zamówień publicznych lub Ustawie o spółdzielniach socjalnych? Które aspekty społeczne stosowano najczęściej?
- Ile JST wspierało sieciowanie podmiotów ekonomii społecznej? W jakiej formie? Jakie były rezultaty podejmowanych działań sieciujących?
- Ile JST wspierało podmioty ekonomii społecznej w innej formie (finansowej lub pozafinansowej)? Jakie były formy i rezultaty tego wsparcia?

2.6 Które rezultaty działań JST zostały osiągnięte dzięki współpracy z OWES? W jaki sposób współpraca JST z OWES wpłynęła na skuteczność działań w obszarze ekonomii społecznej?

III. Użyteczność

3.1 Z jakich instrumentów wsparcia finansowego i pozafinansowego korzystali klienci OWES? Które formy wsparcia były najczęściej, a której najrzadziej stosowane?

3.2 Które formy wsparcia OWES były najbardziej użyteczne, a które najmniej użyteczne z punktu widzenia odbiorców?

3.3 Jak oceniane jest dopasowanie form wsparcia oferowanych przez OWES do potrzeb odbiorców, jakość merytoryczna (zakres przekazywanej wiedzy), przydatność w praktyce podmiotu?

3.4 Jak oceniane są procedury OWES związane z zakładaniem nowego PES/PS, tj. przygotowanie wniosku o dotację, wsparcie doradcy na etapie tworzenia

- biznesplanu, procedura naboru wniosków, proces oceny wniosku, rozliczenie wniosku o dotację?
- 3.5 Jak oceniane są działania pracowników OWES, tj. rzetelność przekazywanych informacji, zakres przekazywanych informacji, uprzejmość i życzliwość pracowników, dostępność informacji wszelkimi możliwymi drogami (telefon, e-mail, osobiście).
 - 3.6 Czy OWES przeprowadzały analizę potrzeb klientów przed udzieleniem wsparcia? W jakiej formie? Czy udzielane wsparcie pokrywało się z przeprowadzoną analizą potrzeb?
 - 3.7 Które elementy wsparcia szkoleniowo-doradczego były najbardziej, a które najmniej przydatne dla odbiorców?
 - 3.8 W jakim stopniu odbiorcy wsparcia OWES wykorzystują informacje uzyskane w ramach wsparcia szkoleniowo-doradczego w prowadzeniu działalności w sektorze ekonomii społecznej?
 - 3.9 Czy klienci OWES wyrażają zainteresowanie ponownym aplikowaniem o wsparcie z OWES?
 - 3.10 Czy odbiorcy wsparcia OWES korzystali również ze wsparcia oferowanego przez instytucje inne niż OWES? Jakie to były instytucje? Z jakiego wsparcia skorzystano i na jakim etapie prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej?
 - 3.11 Czy przedstawiciele JST posiadają wiedzę na temat działalności OWES? Jakie narzędzia stosowane przez OWES potrafią oni zidentyfikować? Jak oceniają użyteczność i przydatność działań OWES dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie/powiecie/województwie?
 - 3.12 W jakim zakresie JST współpracują z OWES? Czy współpraca ta jest użyteczna dla rozwiązywania z problemów w gminie/powiecie/województwie? Jakie są powody niepodejmowania współpracy JST z OWES?
 - 3.13 Czy działania JST na rzecz rozwoju lokalnej ekonomii, np. stosowanie klauzul społecznych i aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, inicjowanie zakładania podmiotów ekonomii społecznej, sieciowanie i inne są komplementarne względem działań OWES i użyteczne dla rozwoju ekonomii społecznej w gminie/powiecie/województwie? Które działania są najmniej użyteczne, a które najbardziej?

IV. Trafność

- 4.1 Czy narzędzia wsparcia finansowego i sposób ich stosowania zostały trafnie zaprojektowane w stosunku do potrzeb odbiorców?
- 4.2 Czy zakres usług animacyjnych był adekwatny do potrzeb odbiorców tych działań?
- 4.3 W jakim stopniu działania szkoleniowo-doradcze, dotyczące zakładania nowych PES lub PS, były adekwatne do potrzeb odbiorców, w szczególności:
 - Czy były dostosowane do potrzeb osób oraz instytucji korzystających ze wsparcia, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym?
 - Czy były dostosowane do specyfiki branży, w której powstawał PES lub PS?
- 4.4 W jakim stopniu działania związane ze wspieraniem istniejących PS zostały właściwie dobrane z punktu widzenia potrzeb odbiorców, w tym szczególnie:

- W jakim stopniu działania szkoleniowo-doradcze były dostosowane do potrzeb osób i instytucji korzystających ze wsparcia, w tym szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym?
- W jakim stopniu działania szkoleniowo-doradcze były dostosowane do specyfiki branży, w której działały PS?

4.5 Czy etapy wsparcia oferowanego przez OWES zostały trafnie zaplanowane?

4.6 Czy przyjęte cele i metody działania OWES uwzględniają uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, czyli cele innych programów, działań, polityk?

4.7 Czy cele i metody działania OWES pozostawały aktualne w kontekście pandemii COVID-19, pogorszenia się sytuacji społeczno-gospodarczej?

V. Trwałość

5.1 Ile miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych istnieje co najmniej 30 miesięcy?

5.2 Jaki jest wpływ działań podejmowanych przez OWES na trwałość tworzonych miejsc pracy? Które działania OWES mogą mieć szczególnie istotny wpływ na trwałość tworzonych miejsc pracy?

5.3 Jakie czynniki wpływają na trwałość powstających miejsc pracy?

VI. Jakość

6.1 Jak oceniana jest jakość obsługi OWES w przypadku klienta pierwszego kontaktu i udzielania ogólnych informacji nt. ścieżki wsparcia?

6.2 Jak odbiorcy działań animacyjnych OWES oceniają jakość tych działań?

6.3 Jak odbiorcy działań szkoleniowo-doradczych oceniają jakość tych działań?

6.4 Jakie czynniki wewnętrzne OWES wpływały na jakość prowadzonych działań?

6.5 Jakie czynniki zewnętrzne wpływały na jakość działań, ze szczególnym uwzględnieniem:

- współpracy z ROPS, w tym koordynacyjnej roli ROPS,
- systemu wdrażania RPO i współpracy z IZ RPO WSL.
- systemu akredytacji OWES.

Opis przebiegu badania

W badaniu zastosowana została zasada triangulacji metod badawczych i źródeł danych.

W ramach badania zrealizowano:

1) Analizę danych zastanych, obejmującą:

- dane dotyczące sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie śląskim, mające wpływ na kondycję sektora ES w województwie (np. sytuacja demograficzna, sytuacja na rynku pracy itp.);
- dokumenty programowe, strategiczne, operacyjne, obowiązujące w okresie objętym badaniem, a w szczególności:
 - Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej,
 - Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020,

- Regionalny Program Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” i Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020. Aktualizacja 2015 i Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030,
- Plan i zasady współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej;
- dane monitoringowe dotyczące stanu sektora ekonomii społecznej w regionie:
 - raporty o stanie sektora ES przygotowywane przez ROPS,
 - baza przedsiębiorstw społecznych w województwie śląskim;
- dane związane z realizacją projektów OWES i ROPS:
 - dokumentacja naboru projektów nr: RPSL.09.03.01-IZ.01-24-205/17 w trybie konkursowym w ramach RPO WSL 2014-2020 (OWES),
 - dokumentacja naboru nr: RPSL.09.03.02-IZ.01-24-213/17 w trybie pozakonkursowym w ramach RPO WSL 2014-2020 (ROPS),
 - wyciągi z wniosków o dofinansowanie OWES i ROPS,
 - plany działania OWES,
 - wewnętrzne regulaminy/procedury dot. zasad przyznawania wsparcia przez OWES;
- standardy realizacji usług OWES.

2) Badanie ilościowe

Badanie zostało zrealizowane techniką mix-mode łączącą badanie CATI i CAWI, czyli wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (Computer Assisted Telephone Interview) oraz wywiadów wspomaganych komputerowo przy pomocy strony WWW (Computer Assisted Web Interview). W badaniu zastosowano jeden kwestionariusz, tożsamy w obu technikach badawczych.

W ramach badania zrealizowano:

- N=128 wywiadów z przedstawicielami śląskich JST
- N=192 wywiady z przedstawicielami PES i PS.

Dodatkowo w celu uzyskania niezbędnych danych ilościowych do przeprowadzenia analizy przeprowadzono badanie CAWI wśród OWES-ów.

3) Badanie jakościowe z kluczowymi interesariuszami na poziomie regionalnym

Badanie zrealizowane techniką IDI (Individual In-depth Interview) polegającą na szczegółowej, wnikliwej rozmowie z respondentem. Wywiady zrealizowano telefonicznie.

W ramach badania przeprowadzono N=8 wywiadów indywidualnych, w tym:

- 1 wywiad z przedstawicielem ROPS w formie diady,
- 7 wywiadów z przedstawicielami OWES,
- 1 wywiad z przedstawicielem IZ RPO WSL.

4) Zogniskowany wywiad grupowy

W ramach badania przeprowadzony został N=1 wywiad on-line z kadrą OWES, w którym uczestniczyło 9 przedstawicieli śląskich OWES.

5) Analiza porównawcza działalności poszczególnych OWES

Analiza objęła poszczególne obszary działalności wszystkich 7 OWES i ich rezultaty, wynikające z pytań badawczych. Analiza oparta została na danych zastanych i danych pierwotnych zgromadzonych w czasie realizacji badań pierwotnych.

6) Warsztat rekomendacyjny

W ramach badania przeprowadzono N=1 warsztat rekomendacyjny.

Warsztat został zrealizowany na zakończenie procesu badawczego i miał formułę spotkania, w którym uczestniczyły osoby, które mogą mieć istotny wpływ na wypracowanie trafnych wniosków i rekomendacji. Warsztat został podzielony na dwie części. Podczas pierwszej omówione zostały główne wnioski ze zrealizowanego badania oraz proponowane rekomendacje. Druga część poświęcona była dyskusji, a jej celem była analiza i weryfikacja wyników prac oraz przedyskutowanie wypracowanych wniosków i rekomendacji, w szczególności w odniesieniu do zasadności i realności wdrażania.

7) Analiza SWOT systemu wsparcia.

Analiza została sporządzona na podstawie analizy dokumentów oraz przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych. Zgodnie z ideą analizy SWOT, jej celem było określenie aktualnej i perspektywicznej sytuacji oraz prognoza strategii dalszego postępowania.

4. Wyniki badania

Wyniki badania zaprezentowane zostały zgodnie z logiką przyjętą w opisie obszarów badawczych w raporcie metodologicznym, w oparciu o założone kryteria ewaluacyjne i przypisane im pytania badawcze.

4.1 Efektywność

Efektywność rozumiana jako poniesione koszty/zaangażowane zasoby w odniesieniu do osiągniętych rezultatów oceniana może być na kilku płaszczyznach: czasu, kosztów, zasobów ludzkich i kompetencji.

Efektywność kosztowa w ramach niniejszego badania uwzględniała koszt jednostkowy utworzenia miejsca pracy w ramach działań OWES. Wg danych sprawozdawczych OWES w ramach ich działalności utworzono łącznie 1490 miejsc pracy w sektorze PS. W 3 na 6 OWES-ów wskaźnik dotyczący liczby miejsc pracy został przekroczony w stosunku do założeń już w okresie objętym ewaluacją, tj. od 1.09.2019 r. do 31.12.2022 r.

Tabela 5. Liczba miejsc pracy utworzonych w sektorze ES w wyniku działalności OWES

Nazwa OWES	Liczba miejsc pracy utworzonych w sektorze PS w wyniku działalności OWES	Poziom realizacji wskaźnika (w %)
OWES Obszaru Bielskiego	164	76
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	229	112
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	442	105
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	160	94
Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	178	66
OWES SWR	317	100,5
Razem	1490	-

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES

Dotacja na stworzenie miejsca pracy dla osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym w następujących OWES-ach wyniosła: OWES Subregionu Centralno-Wschodniego 21 000 zł, JOWES 21 500 zł, ROWES 22 000 zł, OWES SWR 25 000 zł, OWES Obszaru Rybnickiego i OWES Obszaru Bielskiego 24 000 zł, z tym, że w OWES Obszaru Bielskiego i OWES Obszaru Rybnickiego od 2022 r. kwota ta została podniesiona do 27 000 zł.

Łączna kwota udzielonego bezpośredniego wsparcia PES/PS przez OWES w analizowanym okresie²⁷ wyniosła 31 916 214,46 zł²⁸, w ramach tych wydatków utworzono łącznie 1490 miejsc pracy. Efektywność kosztowa²⁹ dla jednego miejsca pracy utworzonego ramach OWES wyniosła 21 420,28 zł.

Przedstawiciele OWES odnosząc się do zagadnienia efektywności podejmowanych przez siebie działań oceniali je jako efektywne. Wskazywano na efektywność w każdym obszarze, a więc zarówno kosztową, jak i czasową, zasobów kadrowych i kompetencji.

Analizując efektywność działań podejmowanych przez OWES-y, należy mieć na uwadze ich specyfikę oraz różnorodność. Działania podejmowane przez OWES-y czy to w zakresie animacji, czy wsparcia w tworzeniu PES/PS, świadczenia usług doradczych i szkoleniowych wymagają zaangażowania długiego czasu, gdyż praca nad zmianą postaw jest czasochłonna. Także w dużej mierze czas trwania usługi musi zostać dostosowanych do indywidualnych możliwości jej odbiorcy. OWES-y pracują z osobami dotkniętymi lub zagrożonymi wykluczeniem społecznym, często osobami z niepełnosprawnościami lub innymi deficytami, co przekłada się na okres trwania usługi. Wieloletnie doświadczenie pracowników OWES-ów w tym zakresie pozwala jednakże na prawidłowe oszacowanie czasu niezbędnego na realizację działań i dopasowanie go do potrzeb odbiorcy i osiągnięcia założonych celów. Mając na uwadze specyfikę realizowanych działań i ich odbiorców, przedstawiciele OWES oceniają swoje działania jako efektywne w odniesieniu do poniesionych nakładów czasowych.

Wartą odnotowania kwestią w kontekście efektywności czasowej działań podejmowanych przez OWES-y są ograniczenia związane z okresem trwania projektu, w ramach którego OWES-y prowadzą swoją działalność. Niemniej doświadczenie z poprzednich lat funkcjonowania ośrodków pozwoliło im na zaplanowanie działań w taki sposób i w takim zakresie, aby w tym czasie było możliwe osiągnięcie założonych rezultatów.

Niemal analogicznie przedstawia się kwestia efektywności kadrowej i kompetencyjnej. Pod tymi dwoma względami działalność OWES-ów, a także osiągnięte przez nie rezultaty są oceniane jako efektywne. Zarówno zasoby kadrowe, jak i obszar ich kompetencji są doprecyzowywane przez OWES-y już na etapie planowania wsparcia, a więc w tworzonym wniosku. Bazując na swoich doświadczeniach z poprzednich lat, opierając się na przyjętych do zrealizowania założeniach, szacowane są potrzeby kadrowe i zakres ich kompetencji. W tym obszarze przedstawiciele OWES wskazują na występowanie efektywności w odniesieniu do uzyskanych rezultatów wsparcia. Kadra, którą dysponują jest wystarczająca, a podejmowane przez nią działania efektywne i skuteczne.

²⁷ Nie uwzględniano wsparcia pomostowego.

²⁸ Wsparcie bezpośrednie nieobejmujące wsparcia pomostowego.

²⁹ Iloraz sumy kwoty udzielono bezpośredniego wsparcia PES/PS przez wszystkie OWES i sumy wszystkich miejsc pracy utworzonych w sektorze PS w wyniku działalności OWES.

Warto mieć jednak na uwadze fakt, że określenie zasobów kadrowych niezbędnych do zrealizowania założonego w ramach projektu wsparcia następuje na etapie tworzenia wniosków, a czas trwania projektów jest rozłożony na kilka lat, co może skutkować pojawieniem się nowych potrzeb w zakresie liczby pracowników czy zakresu ich kompetencji, na co wpływ może mieć zmieniająca się sytuacja, np. prawna, gospodarcza. Niestety, jak wskazywali przedstawiciele OWES-ów, nie zawsze w odpowiedzi na ujawnienie się nowych potrzeb możliwe było zwiększenie zasobów kadrowych w celu zaspokojenia tych potrzeb. Są to jednak pojedyncze sytuacje, które w efekcie nie rzutowały na osiągnięcie założonych celów.

To, na co warto zwrócić uwagę w kontekście zasobów czasowych, kadrowych i kompetencyjnych i ich przekładania się na efektywność działań, to fakt, że chociaż oceniane są one jako wystarczające, to możliwość dysponowania ich w większym zakresie zawsze oceniana jest jako element, który mógłby zwiększyć efektywność i skuteczność realizowanego wsparcia. Niemniej warto podkreślić, że opierając się na swoich doświadczeniach i dogłębnej analizie potrzeb społeczności lokalnej w zakresie ekonomii społecznej OWES-y dysponują odpowiednią ilością czasu i kadrą z odpowiadającymi ich potrzebom kompetencjami umożliwiającymi skuteczne realizowanie zadań z obszaru ekonomii społecznej na terenie województwa śląskiego.

W odniesieniu do zasobów finansowych sytuacja jest nieco bardziej złożona, gdyż silnie oddziałują na nią czynniki zewnętrzne, często trudne do przewidzenia na etapie planowania. W okresie objętym ewaluacją, tj. od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r. pojawiły się trzy czynniki silnie wpływające na rosnące koszty działalności: pandemia COVID-19, wybuch wojny w Ukrainie oraz wysoka inflacja. Skutkowały one m.in. rosnącymi cenami towarów i usług, co przekładało się także na możliwości realizacji działań OWES-ów w założonym zakresie. Sytuacja gospodarcza w momencie planowania wsparcia była zdecydowanie różna od tej zastanej w czasie jego realizacji, co ją utrudniało. Mimo napotkanych trudności przedstawiciele OWES-ów wskazywali na osiągnięcie efektywności kosztowej, chociaż wymagało to od nich dużego zaangażowania i elastyczności.

Definiując czynniki wewnętrzne OWES, które mają wpływ na osiągnięcie efektywności realizowanych działań, należy wskazać przede wszystkim na duże doświadczenie pracowników OWES-ów, które ma istotny wpływ na trafność planowanych działań w kontekście ich skuteczności. Doświadczenie to wiąże się także z innymi czynnikami, takimi jak: wiedza o potrzebach społeczności lokalnej w zakresie działań z obszaru ekonomii społecznej, umiejętności docierania do odbiorców działań, znajomość przepisów prawa i regulacji w obszarze ekonomii społecznej, umiejętność planowania działań adekwatnych do potrzeb obszaru działania, a także ich ostatecznych odbiorców. Istotne są również nabyte we wcześniejszych latach kontakty i zawiązane współpracy, które wspierają działania OWES-ów.

Czynniki zewnętrzne podzielić można na pozytywne i negatywne. Do negatywnych należą te, które zmniejszały efektywność podejmowanych działań, bądź utrudniały jej zachowanie, a więc głównie pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie, sytuacja

społeczno-gospodarcza kraju, w tym rosnąca inflacja, zmieniające się przepisy prawa i regulacje czy rosnąca płaca minimalna.

Wśród czynników zewnętrznych pozytywnych wskazać należy przede wszystkim na wypracowaną w poprzednich latach pozycję i markę OWES-ów w środowisku lokalnym, w tym ich rozpoznawalność. Pozytywne doświadczenia z poprzednich lat funkcjonowania OWES-ów zwiększają zaufanie do ich obecnej działalności, a rozpoznawalność pozwala na docieranie do nowych osób i grup będących potencjalnymi odbiorcami ich wsparcia, a także nawiązywanie współpracy z innymi podmiotami podejmującymi działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, czy JST. Do tych czynników należy również zaliczyć prawidłowo przebiegającą i satysfakcjonującą obie strony współpracę OWES-ów z ROPS-em, a także tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń pomiędzy przedstawicielami poszczególnych OWES-ów.

Współpraca OWES-ów z ROPS-em oceniana jest przez obie strony dobrze. Przedstawiciele OWES-ów wskazywali na zachowanie bieżącej, ciągłej współpracy i kontaktów, regularność spotkań sieciujących, otwartości ROPS na wsparcie w pojawiających się trudnościach czy pomoc przy realizacji działań. Podkreślano otwartość przedstawicieli ROPS w sytuacji pojawiających się pytań i potrzeby uzyskania informacji. Zwracano uwagę na fakt, że mimo iż zarówno po stronie ROPS-u, jak i OWES-ów są wyznaczone osoby do kontaktu, to OWES-y mogą liczyć na wsparcie także innych pracowników ROPS-u, a ROPS zaś nawiązać kontakt także z pozostałymi pracownikami OWES-ów. Współpracę na linii OWES-y - ROPS cechuje otwartość, elastyczność, dążenie do realizacji założonych celów i obustronna chęć ich realizacji w jak największym i najlepszym stopniu. Przedstawiciele OWES nie wskazują na występowanie jakichkolwiek barier we współpracy z ROPS.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej pełni niejako rolę łącznika pomiędzy OWES-ami, a IZ RPO WSL 2014-2020, a dzięki wypracowanemu przez lata współpracy doświadczeniu realizacja projektów przebiega bez większych zakłóceń, zaś pojawiające się trudności rozwiązywane są na bieżąco. System wdrażania RPO i współpracy z IZ oceniany jest bardzo dobrze, nie dostrzeżono w tym obszarze problemów i trudności wpływających na realizację zadań OWES-ów. Na dobrą efektywność działań realizowanych przez OWES-y w opinii przedstawicieli IZ RPO WSL 2014-2020 wpływ ma duże doświadczenie podmiotów pełniących rolę OWES-ów w realizacji tych działań. Uznają je za główny czynnik pozytywnie wpływający na realizację zadań z obszaru ekonomii społecznej w województwie śląskim.

4.2 Skuteczność

Oceną skuteczności działań są ich rezultaty. Przedstawiciele OWES deklarują, że wszystkie założone przez nich cele zostały zrealizowane bądź zostaną zrealizowane do końca trwania projektu. Szczegółowe informacje dotyczące zakresu realizowanego wsparcia i zakładanych rezultatów przedstawiają poniższe tabele.

Przedstawiciele OWES-ów zadeklarowali realizację łącznie 43 579 godzin doradztwa, 2 939 godzin szkoleń, w których łącznie uczestniczyło 2 499 osób.

Tabela 6. Liczba godzin doradczych i szkoleniowych udzielonych przez OWES-y

OWES	Liczba udzielonych godzin doradczych	Liczba przeprowadzonych godzin szkoleniowych	Liczba osób, które ukończyły szkolenia
OWES Obszaru Bielskiego	11798	480	612
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	10000	80	117
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	5000	1000	179
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	4061	350	469
Jurajski Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej	9059	578	786
OWES SWR	3661	451	336
Ogółem	43579	2939	2499

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

Łącznie na bezpośrednie wsparcie udzielane PES/PS OWES-y przeznaczyły 31 916 214,46 zł³⁰. Stworzono również 1 490 miejsc pracy w utworzonych PES, a w połowie OWES-ów wskaźnik dotyczący liczby miejsc pracy został przekroczony lub osiągnął założoną wartość już w okresie do 31.12.2022 r.

Tabela 7. Wysokość wsparcia udzielonego PES/PS oraz liczba utworzonych miejsc pracy

OWES	Wysokość bezpośredniego wsparcia udzielonego PES/PS	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	Poziom realizacji wskaźnika (%)
OWES Obszaru Bielskiego	4054452	164	76
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	4986000	229	112
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	9138195	442	105
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	3 663 872,63	160	94
Jurajski Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej	3440000	178	66
OWES SWR	6633694,83	317	100,5
Ogółem	31916214,46	1490	-

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

³⁰ Kwota nie uwzględnia wsparcia pomostowego.

Łącznie na terenie województwa śląskiego w efekcie działania OWES-ów 1 157 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym pracowało po opuszczeniu programu (w tym osoby pracujące na własny rachunek). W przypadku dwóch OWES-ów wskaźnik ten został przekroczony (odpowiednio o 20 i 52 pp.) już w terminie do 31.12.2022 r.

Tabela 8. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)

OWES	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Poziom realizacji wskaźnika w (%)
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	245	120
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	95	80
OWES SWR	172	69
Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	141	78
OWES Obszaru Bielskiego	140	86
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	364	152
Ogółem	1157	-

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

Łącznie w wyniku działalności OWES-ów w województwie śląskim utworzono 209 organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą. Poziom realizacji tego wskaźnika w 4 na 6 OWES-ów został znacznie przekroczony w stosunku do założeń już na dzień 31.12.2022 r., a w jednym OWES-ie osiągnął w tym okresie założoną wartość.

Tabela 9. Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES

OWES	Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą zostało utworzonych w wyniku działalności OWES	Poziom realizacji wskaźnika w (%)
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	50	288
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	15	100
OWES SWR	22	79
Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	26	113
OWES Obszaru Bielskiego	58	305
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	38	127
Ogółem	209	

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

Procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem monitorują wszystkie OWES-y, przy czym w przypadku pięciu z nich procent ten nie został jeszcze oszacowany, a w jednym wyniósł 5%.

Tabela 10. Monitorowanie wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem

OWES	Monitorowanie procenta wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem	% wzrostu
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	Tak	Wskaźnik jest monitorowany, natomiast zostanie sprawozdany po zakończeniu projektu, zgodnie z metodologią wyliczenia wskaźnika
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	Tak	Wskaźnik monitorowany, natomiast zostanie sprawozdany po zakończeniu udziału PS w projekcie OWES, zgodnie z metodologią wyliczenia wskaźnika
OWES SWR	Tak	Wskaźnik jest monitorowany, natomiast zostanie sprawozdany po zakończeniu projektu, zgodnie z metodologią wyliczenia wskaźnika
Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	Tak	5
OWES Obszaru Bielskiego	Tak	Zgodnie z wytycznymi procent jest monitorowany rok po zakończeniu udziału w projekcie OWES.
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	Tak	Zgodnie z wytycznymi procent jest monitorowany rok po zakończeniu udziału PS w projekcie OWES.

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

Łącznie w ramach działań OWES 4 711 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zostały objęte wsparciem. Poziom tego wskaźnika został przekroczony już w okresie do 31.12.2022 r. przez jeden OWES.

Tabela 11. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

OWES	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	Poziom realizacji wskaźnika w (%)
OWES Obszaru Bielskiego	594	78
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	836	106
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	996	83,56
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	568	96
Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	730	81
OWES SWR	987	94
Ogółem	4711	-

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

Łącznie przez wszystkie OWES-y wsparciem w okresie od 1.09.2019 r. do 31.12.2022 r. zostało objętych 1 158 podmiotów ekonomii społecznej.

Tabela 12. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem

OWES	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	Poziom realizacji wskaźnika (%)
OWES Obszaru Bielskiego	138	72
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	327	125
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	172	57,14
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	88	59
Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	254	112
OWES SWR	179	86
Ogółem	1158	-

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

Łącznie w wyniku działalności OWES 356 grup inicjatywnych wypracowało założenia, co do utworzenia PES. Poziom realizacji tego wskaźnika na 31.12.2022 r. we wszystkich OWES-ach wysoko przekracza założony poziom – wynosi od 158% do 1 083%.

Tabela 13. Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia, co do utworzenia PES

OWES	Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia, co do utworzenia PES	Poziom realizacji wskaźnika (%)
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	61	1083
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	19	158
OWES SWR	44	483
Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	69	575
OWES Obszaru Bielskiego	120	207
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	43	358
Ogółem	356	

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

Łącznie w wyniku działalności OWES 90 środowisk w województwie śląskim przystąpiło do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej. W przypadku 4 OWES-ów poziom realizacji wskaźnika przekroczył założoną wartość już na dzień 31.12.2022 r.

Tabela 14. Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej

OWES	Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej	Poziom realizacji wskaźnika (%)
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	10	108
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	11	92
OWES SWR	7	83
Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	17	142
OWES Obszaru Bielskiego	27	275
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	18	150
Ogółem	90	

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

Trzy OWES-y przeprowadziły w okresie od 1.09.2019 do 31.12.2022 r. ilustracje/audyty w PS w łącznej licznie 200.

Tabela 15. Liczba przeprowadzonych lustracji/audytów w PS

OWES	Ile przeprowadzono lustracji/audytów w PS? (w okresie od 1.09.2019 do 31.12.2022 r.)
OWES Obszaru Bielskiego	92
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	0
OWES Subregionu Centralno-Wschodniego	0
Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego	0
Jurajski Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej	35
OWES SWR	73
Ogółem	4711

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli OWES, dane na 31.12.2022 r.

Skuteczność działań w obrębie ekonomii społecznej przejawia się również w podejmowaniu aktywności w tym obszarze przez podmioty, które na co dzień nie są związane z ekonomią społeczną. Jak wskazują przedstawiciele OWES-ów, w okresie objętym badaniem zauważalna była większa aktywność w zakresie współpracy przedsiębiorców z PES i PS. Jako czynniki sprzyjające nawiązywaniu takiej współpracy wskazywano większą zauważalność PES i PS w regionie. Jest to między innymi efekt długoletnich działań na rzecz ekonomii społecznej podejmowanych przez OWES-y w województwie śląskim, przez co PES i PS na stałe wpisały się w lokalny rynek i są w coraz większym stopniu dostrzegane, a także postrzegane przez przedsiębiorców jako potencjalni partnerzy do współpracy.

Czynnikiem, który blokował rozwój współpracy na linii przedsiębiorcy – PES/PS okazała się pandemia COVID-19, która w znaczącym stopniu ograniczyła możliwość nawiązywania i podtrzymywania kontaktów, a także realizację wspólnych działań. Niemniej, jak zauważają przedstawiciele OWES-ów, po okresie ograniczeń pandemicznych współprace te nadal są nawiązywane i zauważalna jest tendencja zwyżkowa w tym obszarze.

Do czynników zewnętrznych oddziałujących na realizację wsparcia ekonomii społecznej na obszarze województwa śląskiego zaliczyć należy m.in. działania podejmowane przez JST i podległe im jednostki (PUP, OPS) sprzyjające rozwojowi ekonomii społecznej. W ramach badania przedstawiciele JST zapytani zostali o realizowanie sześciu zadań. Ponad połowa (52%) wskazała, że w ich JST przyjęta została strategia rozwoju obowiązująca w 2021 i 2022 r., w której uwzględniono zagadnienia związane z rozwojem ekonomii społecznej. Było to najczęściej realizowane zadanie z obszaru ekonomii społecznej deklarowane przez przedstawicieli JST.

Nieco ponad 1/4 osób reprezentujących JST wskazała na stworzenie podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących na dzień 31.12.2022 r., w tym CIS, KIS, ZAZ, WTZ, spółdzielni socjalnych czy spółek non-profit, a 21,3% zadeklarowało wspieranie PES w innej formie (finansowej lub pozafinansowej). Na stosowanie klauzul

zastrzeżonych lub aspektów społecznych przewidzianych w prawie zamówień publicznych lub ustawie o spółdzielniach socjalnych wskazało 11,8% przedstawicieli śląskich JST, na członkostwo w spółdzielni socjalnej 8,7%, a 4,7% na wsparcie w procesie sieciowania podmiotów ekonomii społecznej.

Tabela 16. Działania podejmowane przez JST i podległe im jednostki (PUP, OPS) w obszarze ekonomii społecznej

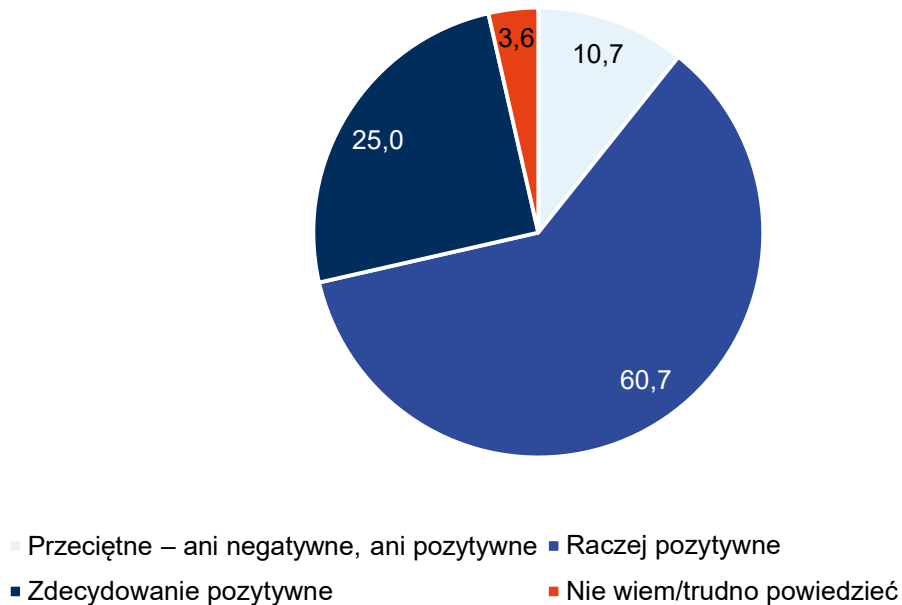
Zadanie	Tak	Nie
Strategia rozwoju obowiązująca w 2021 i 2022 r., w której uwzględniono zagadnienia związane z rozwojem ekonomii społecznej	52,0%	48,0%
Stworzenie podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących na dzień 31.12.2022 r., w tym CIS, KIS, ZAZ, WTZ, spółdzielni socjalnych, spółek non-profit	26,0%	74,0%
Członkostwo w spółdzielni socjalnej	8,7%	91,3%
Stosowanie klauzul zastrzeżonych lub aspektów społecznych przewidzianych w prawie zamówień publicznych lub ustawie o spółdzielniach socjalnych	11,8%	88,2%
Wsparcie w procesie sieciowania podmiotów ekonomii społecznej	4,7%	95,3%
Wspieranie PES w innej formie (finansowej lub pozafinansowej)	21,3%	78,7%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

Doprecyzowując jakiego rodzaju było wsparcie PES realizowane w innej formie 65,4% przedstawicieli JST wskazało na wsparcie pozafinansowe, 19,2% na finansowe, a 15,4% zarówno na finansowe, jak i pozafinansowe. Wśród wsparcia pozafinansowego wskazywano przede wszystkim na wsparcie informacyjne, doradcze i promocyjne – organizację konsultacji w sprawie pozyskiwania środków zewnętrznych na działalność statutową, pomoc w pisaniu projektów, organizację staży, szkoleń, spotkań branżowych, rozpowszechnianie informacji o działalności PES (działania informacyjno-promocyjne), stworzenie punktu konsultacyjnego z ekspertem z zakresu ekonomii społecznej, doradztwo, udostępnienie lokalu, udogodnienia w zamówieniach publicznych.

Rezultaty tego wsparcia oferowanego PES-om przez JST są przez te drugie oceniane pozytywnie – przez 85,7% przedstawicieli JST oferujących wsparcie finansowe i/lub pozafinansowe inne niż wskazane w tabeli 6, w tym 1/4 ocenia je zdecydowanie pozytywnie. Około co dziesiąty badany z tej grupy respondentów wskazał na osiągnięcie przeciętnych rezultatów oferowanego PES-om wsparcia.

Wykres 1. Samoocena wsparcia JST oferowanego PES-om

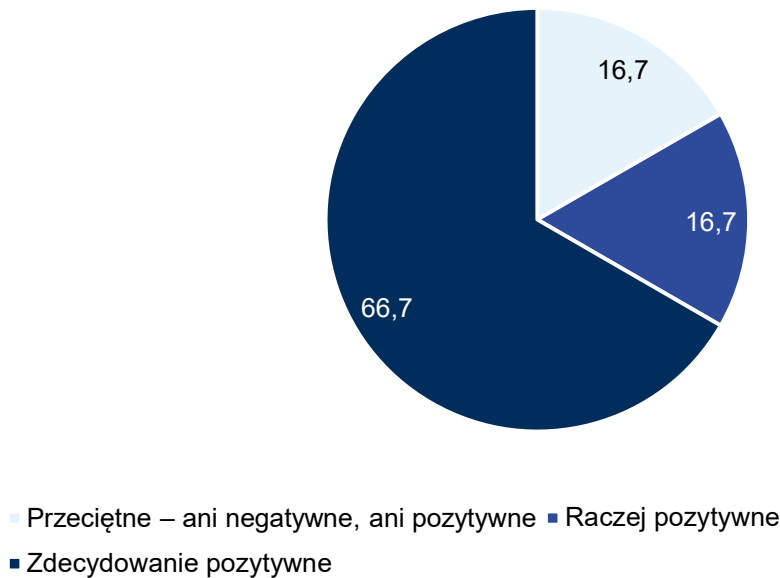

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

Przedstawiciele JST deklarujący stosowanie klauzul zastrzeżonych lub aspektów społecznych przewidzianych w prawie zamówień publicznych lub ustawie o spółdzielniach socjalnych, doprecyzowując odpowiedzi w tym obszarze wskazywali na stosowanie takich zapisów jak: klauzula zatrudnieniowa, klauzule społeczne, związane z zatrudnieniem do realizacji zlecenia osób np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, określenie wymagań dotyczących zatrudniania przez wykonawcę lub podwykonawcę osób na podstawie stosunku pracy.

Wsparcie w procesie sieciowania podmiotów ekonomii społecznej było najrzadziej deklarowanym zadaniem podejmowanym przez śląskie JST. Te z JST, które na nie wskazały, określały następujące formy sieciowania PES-ów: organizacja szkoleń, spotkań informacyjnych, organizacja pikniku z organizacjami pozarządowymi, organizowanie spotkań i eventów, proces tworzenia wspólnej oferty atrakcji turystycznych. Działania te oceniono pozytywnie – 2/3 deklarujących ich realizację JST oceniło je zdecydowanie pozytywnie, 16,7% raczej pozytywnie, a kolejnych 16,7% przeciętnie.

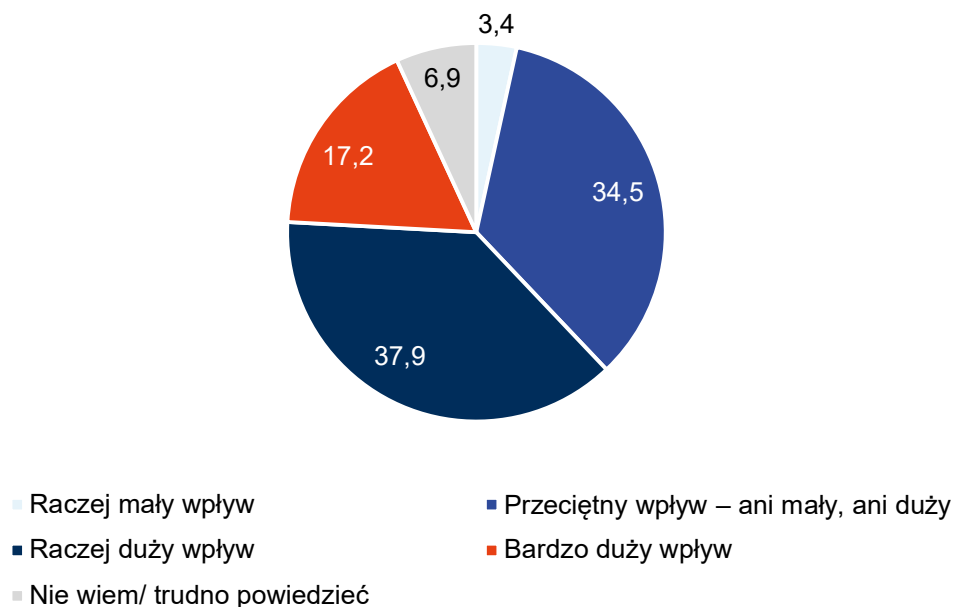
Wykres 2. Samoocena działań JST na rzecz sieciowania podmiotów

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

Przedstawiciele JST wysoko oceniają skuteczność działań OWES będącą efektem współpracy tychże ośrodków i JST. Niemal 40% badanych jest zdania, że współpraca ta ma raczej duży wpływ na skuteczność podejmowanych przez OWES-y działań, a kolejnych 17,2% szacuje go jako bardzo duży. Ok. 35% respondentów szacuje go jako przeciętny.

Wykres 3. Ocena wpływu współpracy JST z OWES na skuteczność działań OWES

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

Wsparcie PES/PS przez JST nie jest realizowane w jednakowej, ustrukturyzowanej formie na terenie całego województwa śląskiego. Nie na wszystkich obszarach takie działania są podejmowane i jak wskazują przedstawiciele OWES, kluczowe znaczenie w tym względzie ma indywidualne podejście przedstawicieli JST do kwestii związanych z ekonomią społeczną, a wręcz osobiste zdanie władarzy i pracowników jednostek samorządu terytorialnego. Dostrzegalna jest jednak tendencja wskazująca na kontynuację współpracy pomiędzy OWES a JST, o ile ta zostanie na jakimś etapie rozpoczęta. OWES podejmują również działania animacyjne mające na celu m.in. wzbudzenie potrzeby wśród przedstawicieli JST zaangażowania w obszarze ekonomii społecznej.

Przedstawiciele OWES dostrzegają zmiany w stosunku JST do tematyki związanej z ekonomią społeczną, ale wciąż nie jest to poziom, który wskazywałby na duże zaangażowanie JST w ten temat. Niemniej OWES-y wciąż dążą do zwiększenia zakresu współpracy z JST w działalności na rzecz ekonomii społecznej, promowania jej w środowisku urzędniczym, wśród lokalnych aktywistów oraz wskazywaniu sposobów wspierania ekonomii społecznej przez jednostki samorządowe. Nawiązane współpracy w tym obszarze z reguły są trwałe, chociaż zdarzają się tylko współpracy incydentalne, natomiast działania animacyjne - chociaż przynoszą efekty - wymagają czasu. Skala wsparcia JST dla PES/PS utrzymuje się na podobnym poziomie, nie zauważalna jest w tym zakresie znacząca tendencja wskazująca na jakąkolwiek zmianę.

Podobnie przedstawia się kwestia koordynacji działań różnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej na poziomie lokalnym. Przedstawiciele OWES dostrzegają zmiany w tym obszarze, jednak ich skala nie jest wielka. Są to działania i współpracy wypracowane przez lata, lecz podejmowane są dalsze starania na rzecz zwiększenia integracji w tym obszarze. Warto jednak podkreślić, że dużo w tym zakresie zostało już zrobione i OWES-y współpracują zarówno z JST, NGO, podmiotami reintegracyjnymi i innymi podmiotami realizującymi działania wpisujące się w obszar ekonomii społecznej. Koordynacja tych działań oceniana jest pozytywnie.

OWES-y podejmują współpracę z podmiotami reintegracyjnymi. Wśród najczęściej wymienianych znajdują się CIS-y, których klienci stają się następnie odbiorcami wsparcia OWES-ów. Klienci CIS-ów przechodząc drogę integracji społecznej obejmowani są działaniami animacyjnymi, a następnie doradczymi w ramach form wsparcia oferowanych przez OWES-y i często podejmują pracę w PES/PS, bądź sami takie podmioty tworzą. Można uznać, że działalność OWES jest niejako kontynuacją wsparcia realizowanego przez podmioty reintegracyjne, kolejnym szczeblem integracji, w tym wypadku zawodowej. Przedstawiciele OWES-ów cenią sobie tego rodzaju współpracę i dobrze ją oceniają. Za główny rezultat tej współpracy należy uznać gotowość klientów CIS-ów do kontynuacji wsparcia w zakresie oferowanym przez OWES-y i wejście takiej osoby na rynek pracy w ramach PES/PS.

Istotnym etapem pracy z odbiorcami wsparcia OWES-ów są działania animacyjne, które oceniane są jako bardzo skuteczne. W ramach tych działań prowadzona jest m.in. analiza potrzeb, która określa dalszą drogę wsparcia. OWES-y korzystają z szerokiego katalogu działań animacyjnych, dostosowując je do indywidualnych potrzeb odbiorcy, co zwiększa ich skuteczność i użyteczność. Są one istotnym krokiem, który otwiera przestrzeń do dalszych działań, np. szkoleniowych czy doradczych. Można uznać je za kluczowy element wsparcia, gdyż to skuteczność i trafność tych działań oddziałuje na sukces dalszych kroków. Należy podkreślić, że ścieżki wsparcia realizowane przez OWES-y chociaż mają wyznaczone kolejne etapy, są też elastyczne i pozwalają na ponowne objęcie wsparciem animacyjnym osoby, u której działania szkoleniowe czy doradcze nie spełniają założonych efektów lub okażą się nietrafne, bądź wdrożone zbyt wcześnie. Istotnym czynnikiem skuteczności działań animacyjnych jest indywidualne podejście do ich odbiorców, elastyczność w ich realizacji i szeroki zakres form możliwych do wdrożenia, co zapewnia wysoką trafność realizowanych działań.

Wskazując na czynniki wewnątrz oddziałujące na skuteczność działań OWES-ów, ponownie, jak w przypadku oceny ich efektywności, należy wymienić doświadczenie, jakim dysponują OWES-y w realizacji działań z zakresu wsparcia ekonomii społecznej, a także szeroką wiedzę osób realizujących wsparcie, indywidualizację podejścia do uczestników i elastyczność w realizacji kolejnych etapów na ścieżce wsparcia. Niezwykle istotna jest również otwartość na współpracę z innymi podmiotami w celu promowania ekonomii społecznej i realizacji zadań w nią się wpisujących.

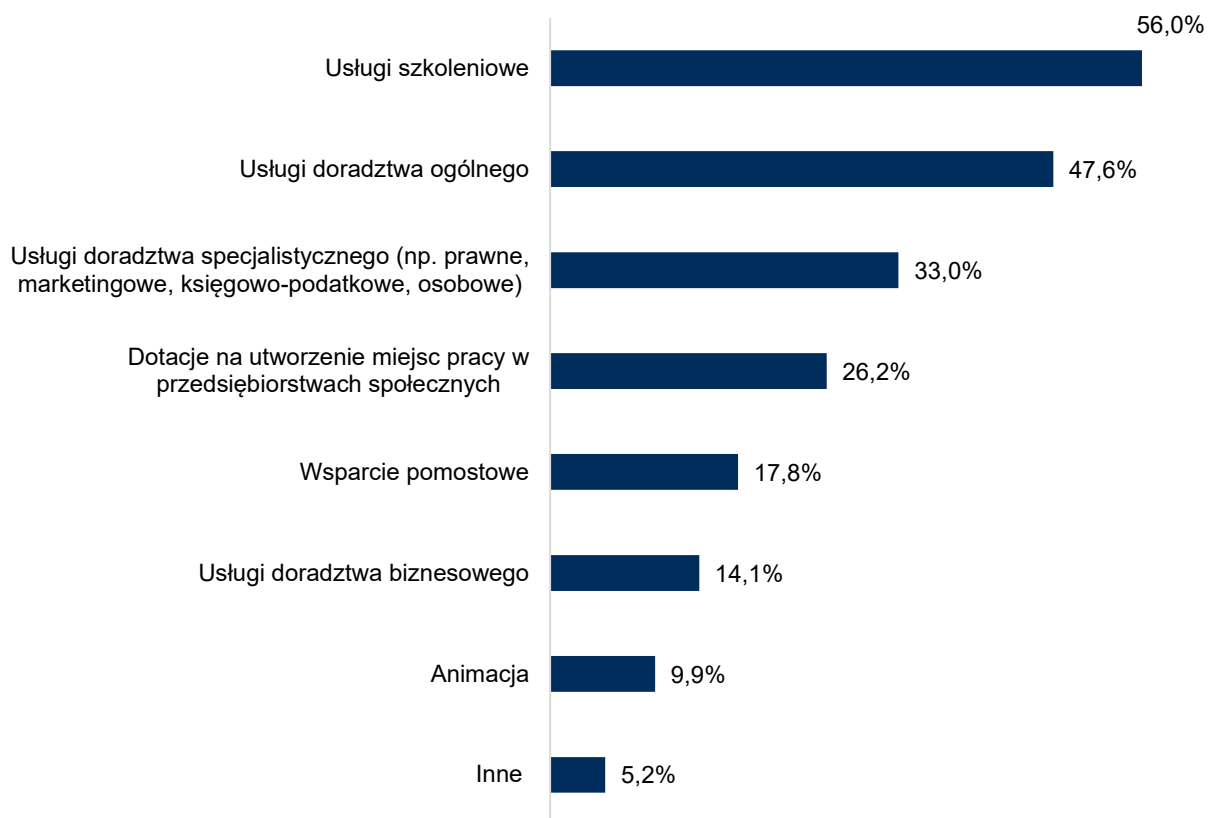
Wśród czynników zewnętrznych wpływających na skuteczność działań OWES-ów warto wskazać komplementarność działań podejmowanych przez inne podmioty, z działaniami OWES-ów, np. w przypadku podmiotów reintegracyjnych. Wypracowane formy współpracy z innymi podmiotami realizującymi zadania w obszarze ekonomii społecznej. Czynnikiem zewnętrznym, które mogą przybierać zarówno formę pozytywną, jak i negatywną jest postawa lokalnych podmiotów, w tym JST, w stosunku do działań w obszarze ekonomii społecznej. W obszarach, gdzie występuje zainteresowanie działaniami w tym obszarze i nawiązywana jest współpraca należy postawę tę uznać za czynnik pozytywny, natomiast tam, gdzie taka postawa nie występuje jest to czynnik zewnętrzny o charakterze negatywnym.

Działania podejmowane przez OWES-y i inne podmioty działające w zakresie ekonomii społecznej, bądź łączące działania własne z działaniami OWES w celu wspierania osób znajdujących się w trudnej sytuacji, są kompleksowe i oparte na wieloletnim doświadczeniu, co wpływa na satysfakcjonujący poziom ich skuteczności. Przedstawiciele OWES-ów nie wskazywali na potrzebę wprowadzenia żadnych zmian w obszarze wsparcia ukierunkowanego na tworzenie nowych PES i PS czy integracji społeczno-zawodowej osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zwracali jedynie uwagę, że istotne jest utrzymywanie współpracy pomiędzy różnymi podmiotami, gdyż podnosi ona skuteczność działań, obejmując osoby potrzebujące kompleksowym wsparciem.

4.3 Użyteczność

Wśród wsparcia, z którego najczęściej korzystały PES i PS znalazły się usługi szkoleniowe, na korzystanie z których wskazało 56,0% przedstawicieli tej grupy. Niespełna połowa (47,6%) z nich wskazała na skorzystanie z usług doradztwa ogólnego, a ok. 1/3 z usług doradztwa specjalistycznego (np. prawnego, marketingowego, księgowo-podatkowego, osobowego). Nieco ponad 1/4 przedstawicieli PES i PS wskazało na skorzystanie z dotacji na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych. Ze wsparcia pomostowego skorzystało 17,8% badanych, z usług doradztwa biznesowego 14,1%, a z animacji co 10 PES i PS. Wskazując na inne działania (5,2%) definiowano je jako: granty marketingowe, organizacja kiermaszu/konferencji, wsparcie rzeczowe, wsparcie doraźne w okresie pandemii.

Wykres 4. Formy wsparcia, z których najczęściej korzystały PES i PS

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Przedstawiciele PES i PS bardzo dobrze oceniają użyteczność otrzymanego wsparcia od OWES-ów. Średnia ocena dla każdej formy wsparcia utrzymuje się na poziomie od 4,6 do 4,8 punktów w 5-punktowej skali. Najwyżej pod względem użyteczności odbiorcy ocenili takie formy wsparcia jak: usługi doradztwa ogólnego i wsparcie pomostowe (ocena 4,8). Jednak należy podkreślić, że oceny pozostałych form wsparcia są również bardzo wysokie i zbliżone do wartości najwyższej.

Uwzględniając częstotliwość korzystania przez PES i PS z każdej ze wskazanych form wsparcia, według której działaniem, z którego skorzystało najwięcej PES i PS są usługi szkoleniowe, należy zwrócić uwagę, że 72,0% respondentów, którzy z nich skorzystali ocenia je jako bardzo użyteczne. Średnia ocena dla tej formy wsparcia wyniosła 4,6 pkt.

Usługi doradztwa specjalistycznego za bardzo użyteczne uznało 82,5% korzystających z nich PES i PS, jest to największy odsetek skrajnie pozytywnych ocen wśród wszystkich analizowanych form wsparcia.

Dotacje na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych ocenione zostały jako bardzo użyteczne przez 76,0% korzystających z nich przedstawicieli PES i PS, zaś usługi doradztwa biznesowego przez 77,8%, a animacje przez 73,7%.

Skrajnie pozytywna ocena w zakresie użyteczności form wsparcia oferowanych przez OWES-y dotyczy od 72,0% do 82,5% badanych, co jednoznacznie świadczy o wysokim poziomie użyteczności ocenianych działań.

Tabela 17. Ocena form wsparcia przez przedstawicieli PES i PS

Kryterium	Bardzo źle	Raczej źle	Ani dobrze, ani źle	Raczej dobrze	Bardzo dobrze	Nie wiem/trudno powiedzieć	Średnia ocena ³¹
Animacja	0,0%	5,7%	0,0%	15,8%	73,7%	5,3%	4,7
Usługi szkoleniowe	1,9%	0,9%	6,5%	16,8%	72,0%	1,9%	4,6
Usługi doradztwa ogólnego	0,0%	1,1%	3,3%	14,3%	78,0%	3,3%	4,8
Usługi doradztwa biznesowego	0,0%	0,0%	3,7%	18,5%	77,8%	0,0%	4,7
Usługi doradztwa specjalistycznego (np. prawne, marketingowe, księgowo-podatkowe, osobowe)	1,6%	1,6%	0,0%	14,3%	82,5%	0,0%	4,7
Dotacje na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych	0,0%	2,0%	4,0%	18,0%	76,0%	0,0%	4,7
Wsparcie pomostowe	0,0%	0,0%	0,0%	23,5%	76,5%	0,0%	4,8

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

³¹ Średnia ocena w 5-punktowej skali. W szacowaniu średniej oceny nie uwzględniono odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć*.

Przedstawiciele PES i PS, którzy skorzystali ze wsparcia w postaci usług szkoleniowych, precyzując najbardziej przydatne elementy tego wsparcia, wskazywali z jednej strony ogólnie na zawartość merytoryczną szkoleń oraz dostępność materiałów szkoleniowych, które można wykorzystywać także po zakończeniu szkolenia, z drugiej zaś na konkretne obszary tematyczne, m.in.:

- przepisy prawa,
- bieżące obowiązki w związku z reprezentacją stowarzyszenia,
- budowanie zespołu,
- doradztwo specjalistyczne,
- doradztwo zawodowe,
- księgowość pod kątem PES/PS,
- pozyskanie środków w konkursach ofert,
- informacje, gdzie szukać dotacji dla NGO,
- pisanie projektów konkursowych,
- informacje na temat źródeł finansowania,
- wykaz dokumentów, rozporządzeń, z których trzeba korzystać,
- rozpoczęcie, otwarcie fundacji,
- prowadzenie stron internetowych,
- RODO.

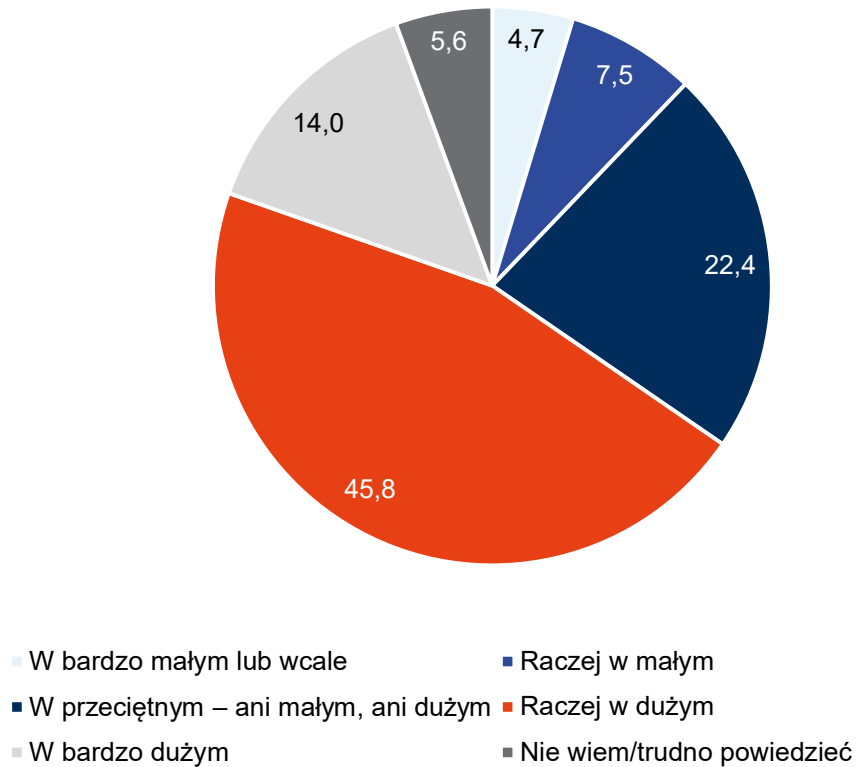
Poza w/w wspomniano również o wysokich kompetencjach osób prowadzących szkolenia, wymianie doświadczeń, poznaniu dobrych praktyk. Podkreślano także istotność i dobrą jakość komponentu praktycznego w czasie szkoleń.

Większość PES i PS nie potrafiła wskazać najmniej przydatnych elementów wsparcia szkoleniowego, w którym uczestniczyli, co świadczy o jego wysokiej użyteczności i trafności. Wskazania na nieprzydatne elementy szkoleń to głosy pojedynczych przedstawicieli PES i PS. Wśród pojawiających się wskazań znalazły się:

- używanie środków medialnych,
- sporządzenie biznesplanu,
- wsparcie przy pisaniu wniosku o dotacje.

PES i PS wysoko oceniają przydatność uzyskanych w ramach wsparcia usług szkoleniowych – 59,8% respondentów wskazało, że w dużym stopniu wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności, w tym 14,0% zadeklarowało, że jest to bardzo wysoki stopień.

Wykres 5. Ocena przydatności usług szkoleniowych przez przedstawicieli PES i PS

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Ogólnie oceniając wszystkie formy wsparcia doradczego przedstawiciele PES i PS wskazywali jako najbardziej przydatne elementy:

- konsultacje dotyczące księgowości i prawne,
- pisanie projektów,
- analizę dokumentacji,
- aplikowanie o środki,
- dokumentacja stowarzyszenia,
- konsultacje dotyczące statutu,
- doradztwo kadrowe,
- formułowanie celów marketingowych,
- pozyskiwanie środków na działalność organizacji,
- jak założyć fundację.

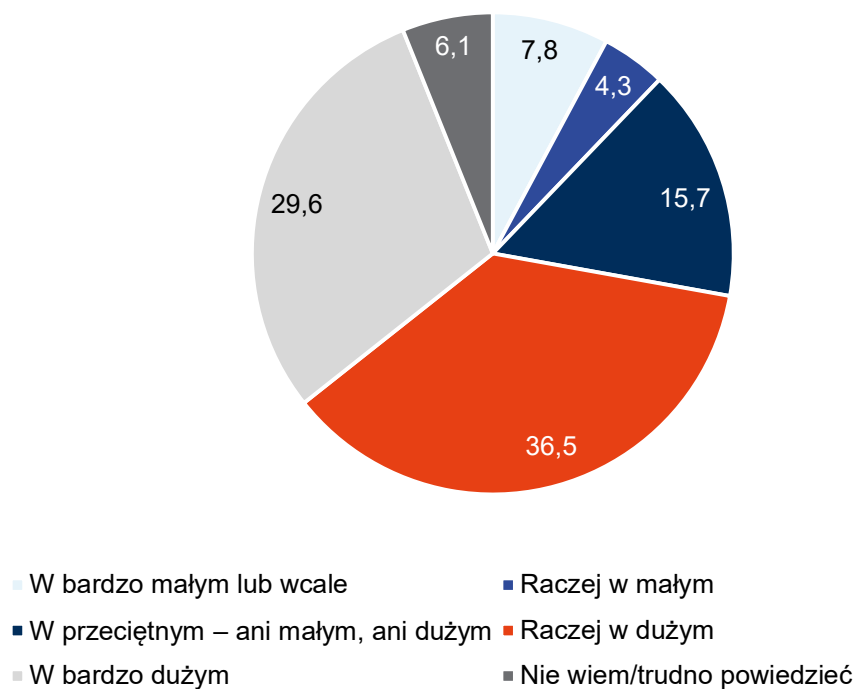
Zdecydowanie za najbardziej przydatne obszary doradztwa uznano doradztwo w obszarze przepisów prawa, księgowości i rachunkowości, a następnie wsparcie w pisaniu projektów.

Pojawiły się tylko pojedyncze wskazania na najmniej przydatne elementy usług doradczych, wśród nich znalazły się:

- animacja,
- biznesplan,
- kadry,
- marketing,
- doradztwo w zakresie pozyskania dotacji,
- jak włączyć się w życie integralne miasta,
- wsparcie pomostowe,
- reklama w Google.

Niemal 2/3 przedstawicieli PES i PS korzystających ze wsparcia doradczego oceniło je jako przydatne w codziennej działalności, w tym niemal 30% wskazało, że uzyskane informacje wykorzystuje w bardzo dużym stopniu.

Wykres 6. Ocena wsparcia doradczego przez przedstawicieli PES i PS

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Procedury OWES związane z zakładaniem nowego podmiotu ekonomii społecznej oceniane są przez PES i PS dobrze – średnia ocena dla poszczególnych etapów wyniosła 4,4 i w przypadku wsparcia doradcy na etapie tworzenia biznesplanu 4,5 punktu w 5-punktowej skali. Wszystkie etapy uznać należy za dostosowane do możliwości PES i PS.

Wśród przedstawicieli PES i PS, którzy byli w stanie ocenić poszczególne kroki, tj. wskazali inną odpowiedź niż *nie wiem/trudno powiedzieć* dominującą oceną była skrajnie pozytywna.

Wsparcie doradcy na etapie tworzenia biznesplanu bardzo dobrze oceniło 38,2% badanych, rozliczenie wniosku o dotację 37,2%, przygotowanie wniosku o dotację 36,1%, procedurę naboru wniosków 34,6%, zaś proces oceny wniosku 33,0%.

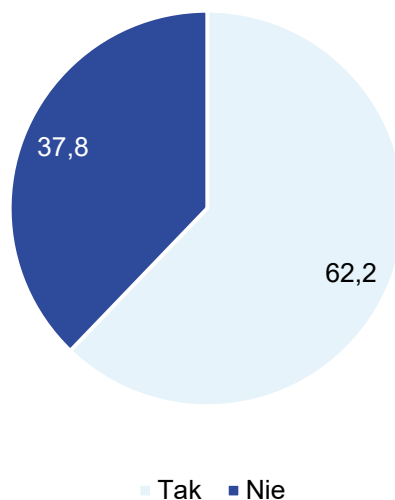
Tabela 18. Ocena procedur związanych z zakładaniem nowego podmiotu ekonomii społecznej

Aspekt	Bardzo źle	Raczej źle	Przeciętnie (ani źle, ani dobrze)	Raczej dobrze	Bardzo dobrze	Nie wiem / trudno powiedzieć	Średnia ocena ³²
Przygotowanie wniosku o dotację	2,1%	0,5%	5,8%	20,9%	36,1%	34,6%	4,4
Wsparcie doradcy na etapie tworzenia biznesplanu	1,0%	0,5%	5,2%	16,8%	38,2%	38,2%	4,5
Procedura naboru wniosków	0,5%	0,0%	6,3%	24,6%	34,6%	34,0%	4,4
Proces oceny wniosku	1,0%	0,0%	5,2%	23,6%	33,0%	37,2%	4,4
Rozliczenie wniosku o dotację	0,5%	0,5%	7,3%	18,8%	37,2%	35,6%	4,4

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Z badania przeprowadzonego wśród przedstawicieli JST wynika, że niespełna 2/3 z nich posiada wiedzę o tym, która organizacja pełni funkcję OWES w ich subregionie; blisko 40% wskazało na brak takiej wiedzy.

Wykres 7. Wiedza JST o OWES

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

³² Średnia ocena w 5-punktowej skali. W szacowaniu średniej oceny nie uwzględniono odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć*.

Przedstawiciele JST wśród zadań realizowanych przez OWES wskazywali szeroki katalog obszarów, m.in.:

- przeciwdziałanie bezrobociu,
- wspieranie rozwoju lokalnych społeczności, a zwłaszcza działalności społeczno-kulturalnej, naukowej, oświatowej, informacyjnej oraz socjalnej, a także w zakresie ochrony środowiska naturalnego i zabytków,
- wspieranie demokracji i ochrona praw człowieka,
- rozwój gospodarczy regionów poprzez wspieranie działalności małych i średnich przedsiębiorstw,
- kompleksowe wsparcie oraz wzmocnienie potencjału lokalnego sektora ekonomii społecznej i poszerzenie zakresu działań podmiotów ekonomii społecznej,
- podnoszenie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników podmiotów ekonomii społecznej – tworzenie miejsc pracy w sektorze przedsiębiorczości społecznej poprzez udzielanie bezzwrotnych dotacji i wsparcia pomostowego na tworzenie miejsc pracy w PES,
- doradztwo w zakresie pozyskiwania przez podmioty ekonomii społecznej zewnętrznych źródeł finansowania,
- świadczenie usług animacyjnych, inkubacyjnych i biznesowych dla wsparcia rozwoju ekonomii społecznej, odnoszenie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników podmiotów ekonomii społecznej,
- szkolenia, doradztwo,
- promocja ekonomii społecznej,
- wspieranie rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości,
- działania na rzecz osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie,
- podejmowanie i wspieranie inicjatyw społecznych i gospodarczych w zakresie wspomagania przedsiębiorczości,
- rozwój potencjału gospodarczego regionu oraz poprawa jakości życia społeczności lokalnej,
- budowanie partnerstw lokalnych, dialog obywatelski,
- wzmacnianie pozycji ekonomicznej i samodzielności rynkowej przedsiębiorstw społecznych,
- zatrudnianie i reintegracja osób, które znajdują się w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej i są zagrożone wykluczeniem społecznym.

W większości przedstawiciele JST prawidłowo określają zakres działalności OWES-ów, skupiając się na obszarze szerokiego wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej. Świadczy to o wysokim stopniu rozeznania w tym obszarze.

Ocena stopnia wywiązywania się OWES z założonych celów była dla znacznej części przedstawicieli JST trudna – od 28,9% do 40,6% badanych wskazywało na brak wiedzy w poruszonym obszarze. Wśród przedstawicieli JST, którzy podjęli się takiej oceny przeważały oceny pozytywne i średnie.

Najwyższa średnia ocena dotyczy obszaru: upowszechnianie wiedzy na temat ekonomii społecznej (3,3) w przypadku, którego 35,2% badanych oszacowało stopień realizacji tego zadania jako duży, w tym 14,1% jako bardzo duży. Analizując rozkład ocen można stwierdzić, że każdy obszar uzyskał przeciętną ocenę średnią – oscylującą od 3,3 w przypadku upowszechniania wiedzy na temat ekonomii społecznej do 2,8 w przypadku pomocy przy przygotowaniu zleceń/zamówień publicznych angażujących PES. Zwraca przy tym uwagę duży odsetek osób, które nie podjęły się oceny poszczególnych obszarów działania OWES.

Na duży stopień wywiązywania się przez OWES z realizacji wspierania powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej (PES), w tym przedsiębiorstw społecznych (PS) wskazało 27,4% badanych, ze wspierania tworzenia nowych miejsc pracy w PES, w tym PS 24,2%, z utrzymywania miejsc pracy w istniejących PES oraz z pomocy istniejącym PES w wypracowaniu dochodów po 20,3%, z działań na rzecz pogłębiania współpracy pomiędzy PES a lokalnymi instytucjami i przedsiębiorcami 26,6%, a z pomocy przy przygotowywaniu zleceń/zamówień publicznych angażujących PES 19,5% badanych.

Tabela 19. Ocena stopnia wywiązywania się OWES z założonych celów przez przedstawicieli JST

Obszar wsparcia	W bardzo małym lub wcale	Raczej w małym	W przeciętnym ani małym, ani dużym	Raczej w dużym	W bardzo dużym	Nie wiem / trudno powiedzieć	Średnia ocena ³³
Wspieranie powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej (PES), w tym przedsiębiorstw społecznych (PS)	17,2%	2,3%	22,7%	18,8%	8,6%	30,5%	3,0
Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy w PES, w tym PS	11,7%	5,5%	20,3%	16,4%	7,8%	38,3%	3,1
Utrzymywanie miejsc pracy w istniejących PS	12,5%	7,8%	20,3%	14,8%	5,5%	39,1%	2,9
Pomoc istniejącym PES w wypracowywaniu dochodów	12,5%	7,0%	19,5%	15,6%	4,7%	40,6%	2,9

³³ Średnia ocena w 5-punktowej skali. W szacowaniu średniej oceny nie uwzględniono odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć*.

Obszar wsparcia	W bardzo małym lub wcale	Raczej w małym	W przeciętnym ani małym, ani dużym	Raczej w dużym	W bardzo dużym	Nie wiem / trudno powiedzieć	Średnia ocena ³³
Upowszechnianie wiedzy na temat ekonomii społecznej	9,4%	7,8%	18,8%	21,1%	14,1%	28,9%	3,3
Działania na rzecz pogłębiania współpracy pomiędzy PES a lokalnymi instytucjami i przedsiębiorcami	9,4%	5,5%	23,4%	18,0%	8,6%	35,2%	3,2
Pomoc przy przygotowaniu zleceń/zamówień publicznych angażujących PES	14,1%	6,3%	18,8%	15,6%	3,9%	41,4%	2,8

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

Ocena użyteczności usług świadczonych przez OWES dokonana przez przedstawicieli śląskich JST jest pozytywna. Spośród 5 wskazanych usług każda otrzymała średnią ocenę na poziomie od 3,7 do 3,9 punktów w 5-punktowej skali, co wskazuje na ich użyteczność. Pod tym kątem najwyżej ocenione zostały takie usługi jak: usługi szkoleniowe (w tym przypadku 43,8% respondentów oceniło je dobrze) i usługi doradztwa ogólnego i biznesowego (39,8% dobrych ocen). Nieznacznie niżej (na 3,8 pkt) oceniono użyteczność działań animacyjnych i usług doradztwa specjalistycznego (prawnego, marketingowego, księgowo-podatkowego, osobowego). Usługi w zakresie dotacji na utrzymanie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych przedstawiciele JST ocenili pod względem użyteczności średnio na 3,7. Ponownie duży jest odsetek osób, które nie podjęły się oceny poszczególnych obszarów działania OWES – ponad 40% we wszystkich formach usług.

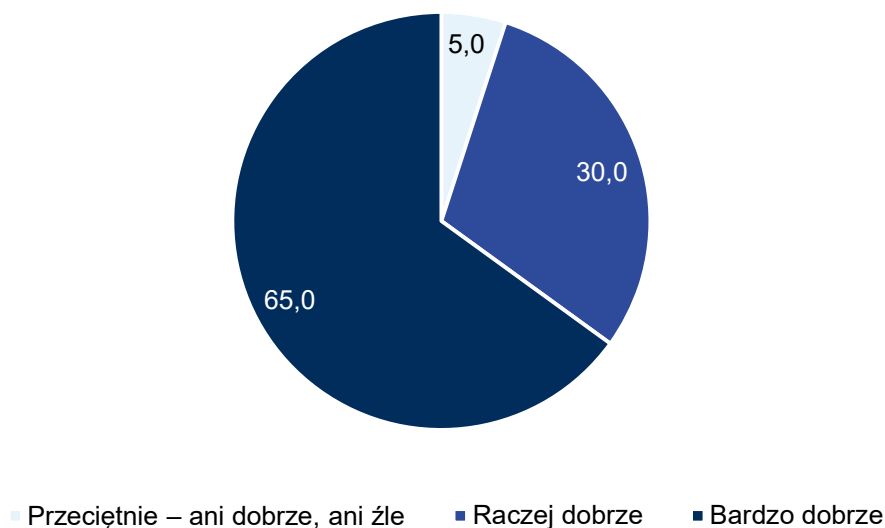
Tabela 20. Ocena użyteczności usług świadczonych przez OWES przez przedstawicieli JST

Usługi	Bardzo źle	Raczej źle	Przeciętnie ani źle, ani dobrze	Raczej dobrze	Bardzo dobrze	Nie wiem / trudno powiedzieć	Średnia ocena ³⁴
Działania animacyjne	2,3%	0,0%	18,0%	23,4%	15,6%	40,6%	3,8
Usługi szkoleniowe	2,3%	0,0%	13,3%	26,6%	17,2%	40,6%	3,9
Usługi doradztwa ogólnego i biznesowego	2,3%	0,0%	17,2%	24,2%	15,6%	40,6%	3,9
Usługi doradztwa specjalistycznego (prawne, marketingowe, księgowo-podatkowe, osobowe)	2,3%	0,8%	18,8%	23,4%	13,3%	41,4%	3,8
Dotacje na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych	3,1%	1,6%	17,2%	21,9%	11,7%	44,5%	3,7

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

W okresie obejmującym badanie (tj. od 1.09.2019 r. do 31.12.2022 r.) z OWES współpracowało jedynie 15,6% śląskich JST. Wśród JST współpracujących w owym czasie z OWES ocena tej współpracy jest pozytywna – 95,0% wskazuje na dobrą współpracę, w tym 65,0% na bardzo dobrą, zaś 5,0% ocenia ją jako przeciętną.

Wykres 8. Ocena współpracy JST z OWES w okresie od 1.09.2019 do 31.12.2022 r.

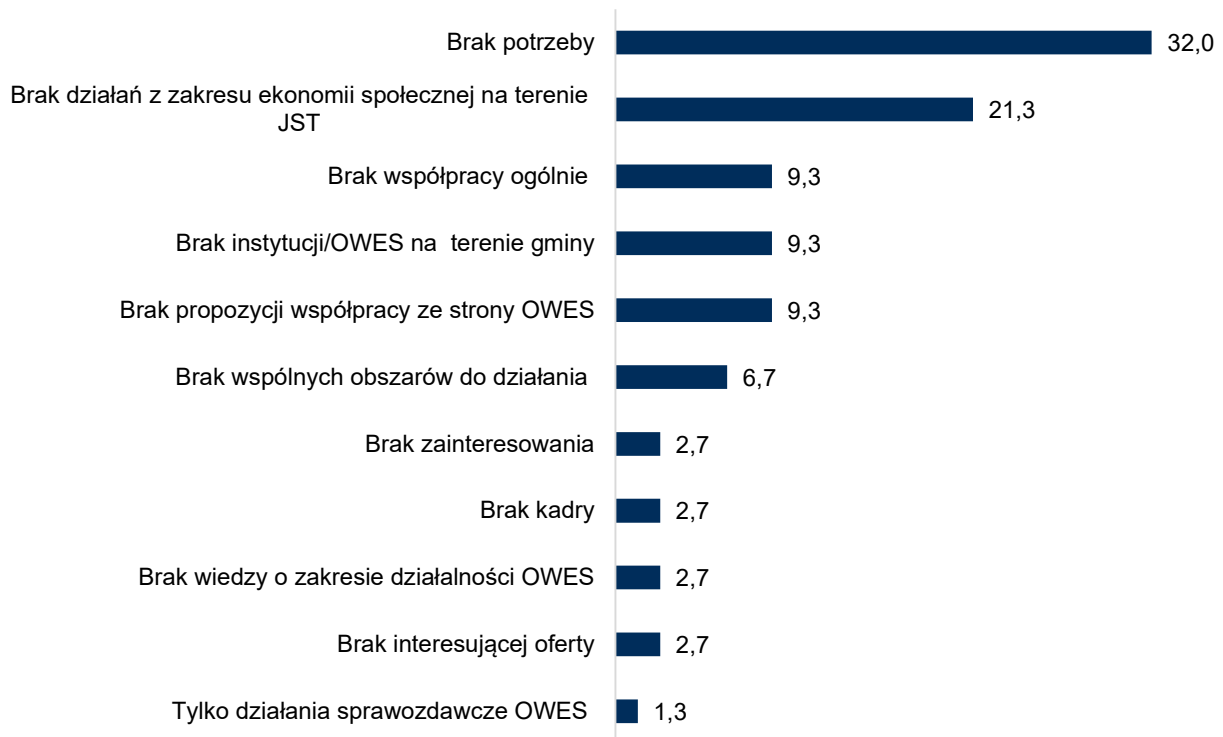

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

³⁴ Średnia ocena w 5-punktowej skali. W szacowaniu średniej oceny nie uwzględniono odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć*.

Aktualnie, a więc w roku 2023 r., na współpracę z OWES wskazuje 22,8% przedstawicieli śląskich JST. Można więc zaobserwować pozytywną tendencję w tym zakresie. Wśród JST niepodjęających obecnie współpracy z OWES-ami jako najczęstszą przyczynę takiego stanu rzeczy wskazywano brak występowania takiej potrzeby (32,0%), a także brak podejmowania działań z zakresu ekonomii społecznej na terenie JST (21,3%).

Wykres 9. Przyczyny braku nawiązywania współpracy JST z OWES

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

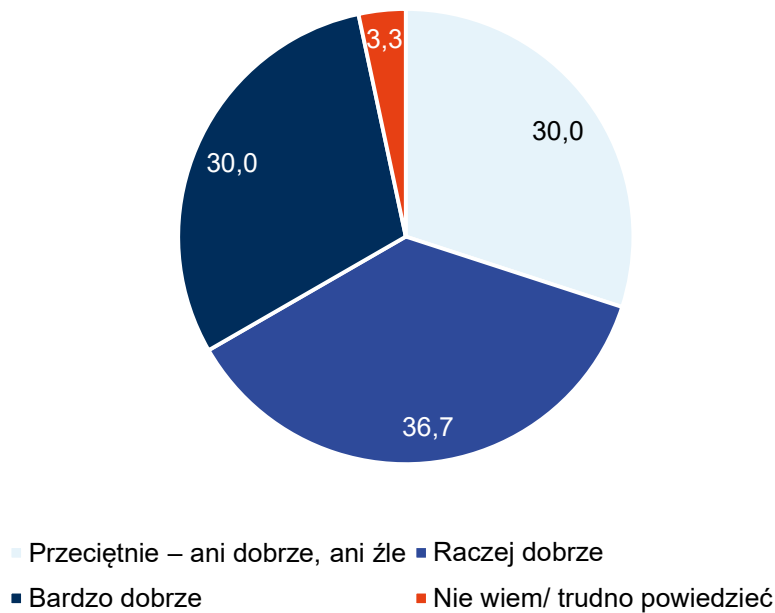
Przedstawiciele JST deklarujący obecnie współpracę z OWES określali jej zakres jako:

- doradztwo,
- szkolenia,
- kierowanie osób do współpracy,
- OWES jest swoistym łącznikiem we współpracy między JST a NGO,
- porozumienie dotyczące wymiany informacji o realizowanych projektach, wsparcie osób zainteresowanych udziałem w projekcie,
- przekazywanie informacji o aktualnej ofercie,
- przekazywanie danych do aktualnej diagnozy środowiska lokalnego w zakresie aktywizacji zawodowej osób defaworyzowanych,
- rozpowszechnianie informacji na temat działalności ośrodka,
- spotkania sieciujące,
- przekazywanie informacji o formach wsparcia,
- wsparcie finansowe,

- zlecenie przez UM zakup produktów i usług od PES i PS,
- współpraca w zakresie wsparcia w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedstawiciele JST dobrze oceniają użyteczność realizowanej współpracy – 30,0% ocenia ją bardzo dobrze, 36,7% raczej dobrze, a kolejnych 30,0% przeciętnie.

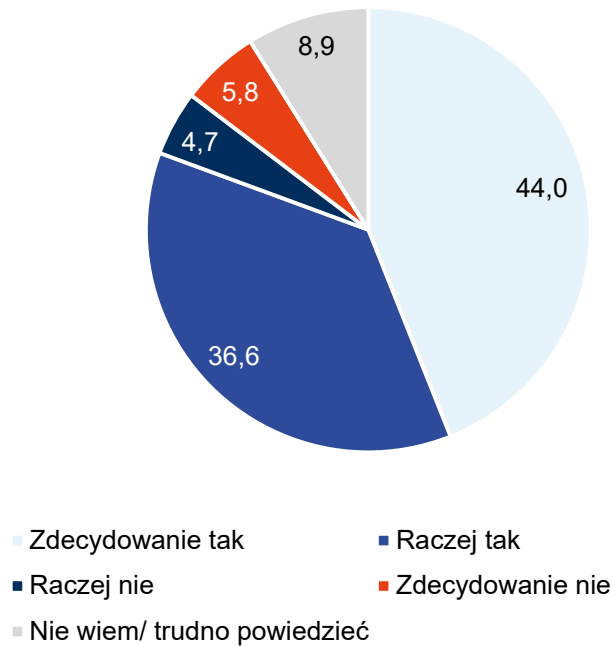
Wykres 10. Ocena użyteczności współpracy JST z OWES

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

Spośród uczestniczących w badaniu PES i PS 36,6% korzysta nadal ze wsparcia OWES, zaś nieco ponad 80% z nich byłoby zainteresowanych ponownym aplikowaniem o wsparcie z OWES, w tym 44,0% deklaruje zdecydowaną chęć w tym zakresie.

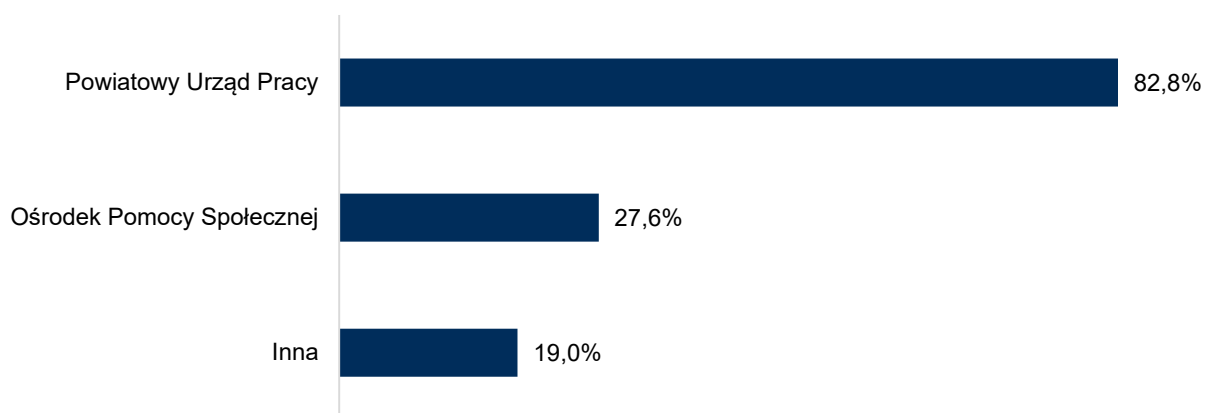
Wykres 11. Kontynuacja wsparcia z OWES przez PES i PS

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Ze wsparcia innych instytucji korzysta 30,4% PES i PS, w tym 82,8% korzysta ze wsparcia powiatowego urzędu pracy, niemal 28% ze wsparcia oferowanego przez ośrodek pomocy społecznej, a 19% z innych instytucji, wśród których wymieniano: Centrum Organizacji Pozarządowych w Katowicach, Narodowy Instytut Wolności, Polski Fundusz Rozwoju, PFRON, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Urząd Miasta w Tychach i Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

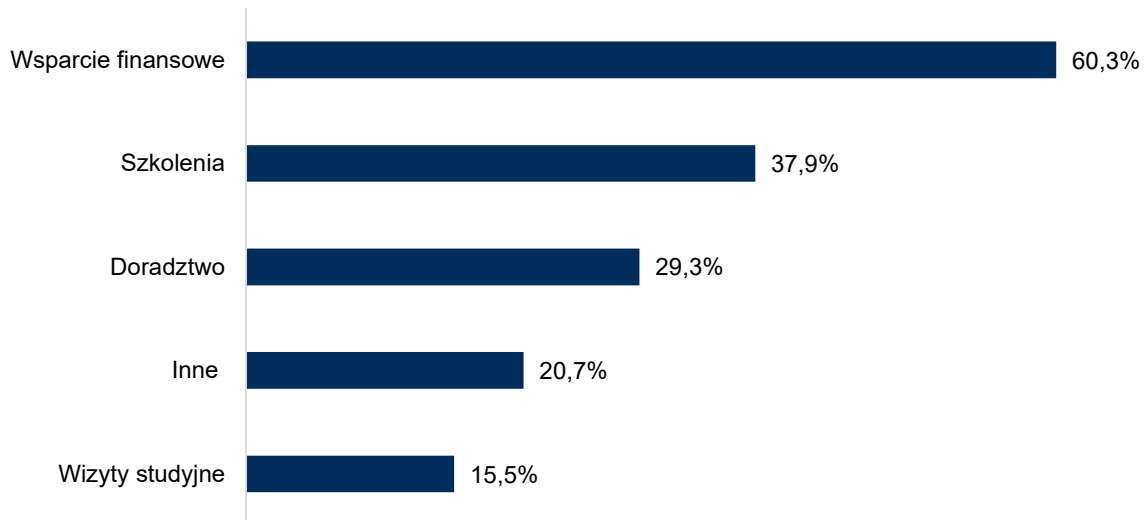
Wykres 12. Współpraca PES i PS z innymi podmiotami

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

W niewielu ponad 60% przypadków PES i PS korzystają z pomocy innych instytucji w zakresie wsparcia finansowego. Blisko 40% wskazała na działania szkoleniowe, a nieco poniżej 30% na doradztwo.

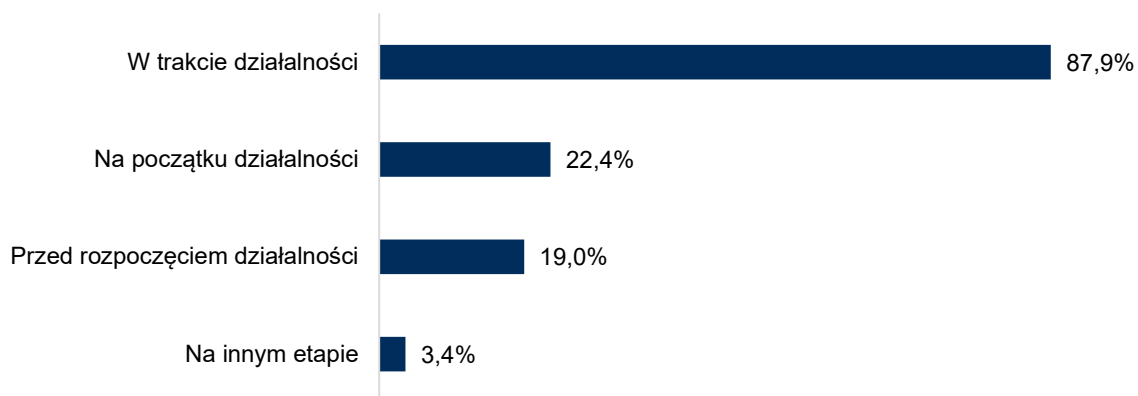
Wykres 13. Zakres wsparcia z innych podmiotów

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Wskazując na czas korzystania ze wsparcia innych podmiotów niemal 90% korzystających z niego PES i PS wskazało okres prowadzenia działalności. Nieco ponad 22% skorzystało z niego na etapie rozpoczynania działalności, 19,0% z kolei przed rozpoczęciem działalności.

Wykres 14. Etap działalności, na którym korzystano ze wsparcia innych podmiotów

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Podsumowując należy podkreślić, że działania podejmowane przez OWES-y, ale także inne podmioty w obszarze wsparcia ekonomii społecznej oceniane są jako użyteczne i przynoszące oczekiwane rezultaty.

Trudności

Działania na rzecz wsparcia ekonomii społecznej są obarczone trudnościami. Wśród kluczowych wskazać należy czynniki społeczno-gospodarcze, które utrudniają realizację działań głównie w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy w PES i PS, tworzenia nowych PES i PS, a także zapewnienia trwałości istniejących już w PES i PS miejsc pracy. Wśród nich w okresie od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r. najsilniej oddziałującymi były: pandemia COVID-19, wybuch wojny w Ukrainie oraz rosnąca inflacja. Jednak zarówno PES i PS, jak i podmioty działające na rzecz ekonomii społecznej, w tym OWES-y napotykają więcej trudności o mniejszej i większej skali oddziaływania. .

W ramach badania podjęto próbę oszacowania skali trudności związanych z brakiem odpowiedniego wsparcia odczuwanym przez PES i PS ze strony OWES-ów. Brak wsparcia na jakimś etapie korzystania z usług OWES odczuło 6,8% PES i PS. Przedstawiciele PES/PS wskazujący na wystąpienie tego typu trudności wskazywali na różne sytuacje – jedni odczuli brak wsparcia na początku współpracy, inni w jej końcowym etapie, a jeszcze inni, gdy pojawiły się inne czynniki oddziałujące na możliwość korzystania z usług OWES, np. trudności ze znalezieniem lokalu, w okresie trwania pandemii COVID-19, przy wsparciu dla cudzoziemca. Jednak były to jednostkowe sytuacje, a 71,7% badanych z tej grupy nie wskazało na ich występowanie.

Wskazując na rodzaj wsparcia, którego brak odczuli przedstawiciele 6,8% PES i PS uczestniczących w badaniu definiowano je jako:

- brak systematyczności w przekazywaniu informacji,
- brak wiedzy pracowników OWES na temat pisanego projektu,
- brak dbałości o dobrostan osób zaangażowanych w przedsięwzięcie,
- brak wsparcia finansowego i biznesowego,
- brak kontynuacji rozpoczętego wsparcia zgodnie z podpisaną umową,
- brak informowania o aktualnych programach grantowych,
- brak porady jak uzyskać status przedsiębiorstwa społecznego,
- brak informacji o działalności gospodarczej dla cudzoziemców,
- brak szkoleń marketingowych dla społecznej kadry zarządzającej,
- niska wiedza doradcy księgowego, nieadekwatna do potrzeb odbiorców wsparcia.

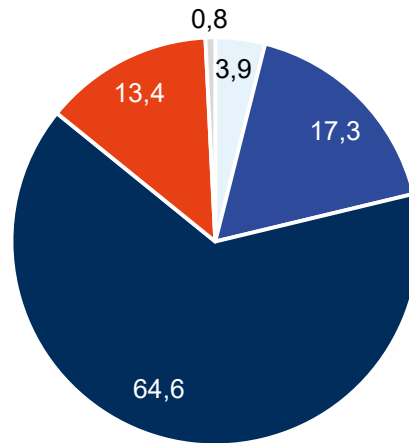
Skala doświadczania braków wsparcia w jakimkolwiek aspekcie oraz na jakimkolwiek etapie jest nieznaczna, co świadczy o wysokiej użyteczności i trafności oferowanego wsparcia.

4.4 Trafność

Problemy społeczne takie jak: bezrobocie, ubóstwo, przyrost liczby osób niepełnosprawnych i starszych wymagających opieki itp. są obecne w mniejszym lub większym stopniu w całym województwie śląskim. Blisko 65% przedstawicieli JST zadeklarowało, że stopień ich występowania na ich terenie jest przeciętny,

14,2% wskazało na duży stopień, lecz tylko 0,8% na bardzo duży. Zaś mały stopień występowania wskazanych problemów społecznym zadeklarowało 21,2% przedstawicieli śląskich JST.

Wykres 15. Stopień występowania problemów społecznych na terenie śląskich JST

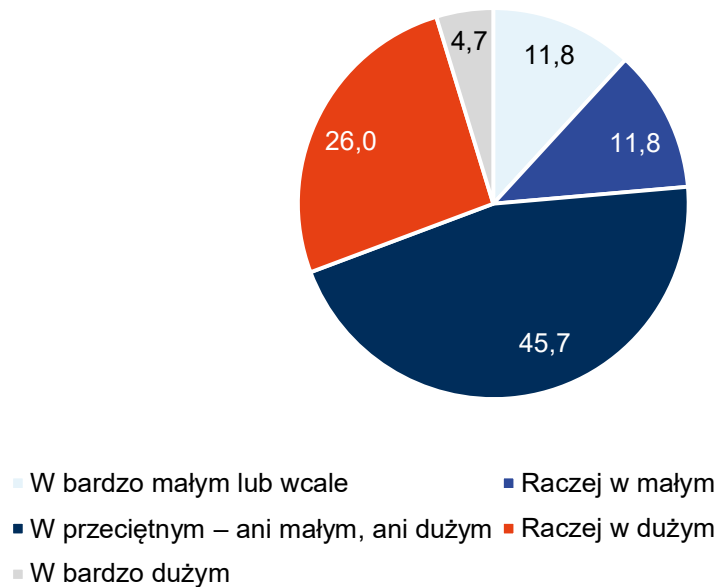

- W bardzo małym stopniu
- W dość małym stopniu
- W przeciętnym stopniu
- W dość dużym stopniu
- W bardzo dużym stopniu

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

W opinii 45,7% przedstawicieli JST narzędzia oferowane przez OWES są dostosowane do potrzeb do lokalnej specyfiki, w tym potrzeb osób w szczególnie trudnej sytuacji w stopniu przeciętnym. O dużym dostosowaniu przekonanych jest 30,7% badanych, a o raczej małym 11,8%. Z kolei 11,8% przedstawicieli JST oceniło stopień dopasowania tychże narzędzi jako bardzo mały lub zupełnie niedopasowany do potrzeb lokalnej specyfiki.

Wykres 16. Stopień dopasowania narzędzi oferowanych przez OWES do potrzeb lokalnej specyfiki według przedstawicieli JST

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

Trafność ocenia się przede wszystkim poprzez określenie stopnia dopasowania podejmowanych działań do rzeczywistych potrzeb jego odbiorców. Przedstawiciele PES i PS bardzo wysoko oceniają adekwatność każdej z realizowanych przez OWES form wsparcia – średnie oceny oscylują od 4,9 do 4,7 punktów w 5-punktowej skali. Najwyżej pod względem adekwatności ocenione zostały działania animacyjne, bo średnio na 4,9 pkt – 89,5% korzystających z nich PES i PS oceniło te usługi bardzo dobrze, a pozostałe 10,5% raczej dobrze.

PES i PS najczęściej wskazywały na korzystanie z usług szkoleniowych. Ich adekwatność została oceniana przez 74,8% badanych jako bardzo adekwatne do ich potrzeb, a kolejnych 20,6% jako raczej adekwatne. Średnia ocena dla tego działania wyniosła 4,7 pkt.

Usługi doradztwa ogólnego były również często wybierane przez przedstawicieli PES i PS, one również zostały wysoko ocenione pod kątem ich adekwatności – 78,0% oceniło je jako bardzo adekwatne, a 17,6% jako raczej adekwatne. Średnia ocena wyniosła 4,7 pkt.

Dane wskazują, że w przypadku każdej analizowanej formy wsparcia 70% i więcej przedstawicieli PES i PS z niej korzystających oceniło ją jako adekwatną do swoich potrzeb. Są to bardzo wysokie wskazania, które jednoznacznie świadczą o trafności zastosowanych działań w odniesieniu do potrzeb PES i PS.

Tabela 21. Stopień dopasowania form wsparcia OWES do potrzeb PES i PS

Kryterium	Bardzo źle	Raczej źle	Ani dobrze, ani źle	Raczej dobrze	Bardzo dobrze	Nie wiem/trudno powiedzieć	Średnia ocena ³⁵
Animacja	0,0%	0,0%	0,0%	10,5%	89,5%	0,0%	4,9
Usługi szkoleniowe	0,0%	0,9%	2,8%	20,6%	74,8%	0,9%	4,7
Usługi doradztwa ogólnego	1,1%	1,1%	0,0%	17,6%	78,0%	2,2%	4,7
Usługi doradztwa biznesowego	0,0%	0,0%	0,0%	22,2%	77,8%	0,0%	4,8
Usługi doradztwa specjalistycznego (np. prawne, marketingowe, księgowo-podatkowe, osobowe)	1,6%	0,0%	1,6%	20,6%	76,2%	0,0%	4,7
Dotacje na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych	0,0%	2,0%	2,0%	24,0%	70,0%	2,0%	4,7
Wsparcie pomostowe	0,0%	2,9%	0,0%	23,5%	73,5%	0,0%	4,7

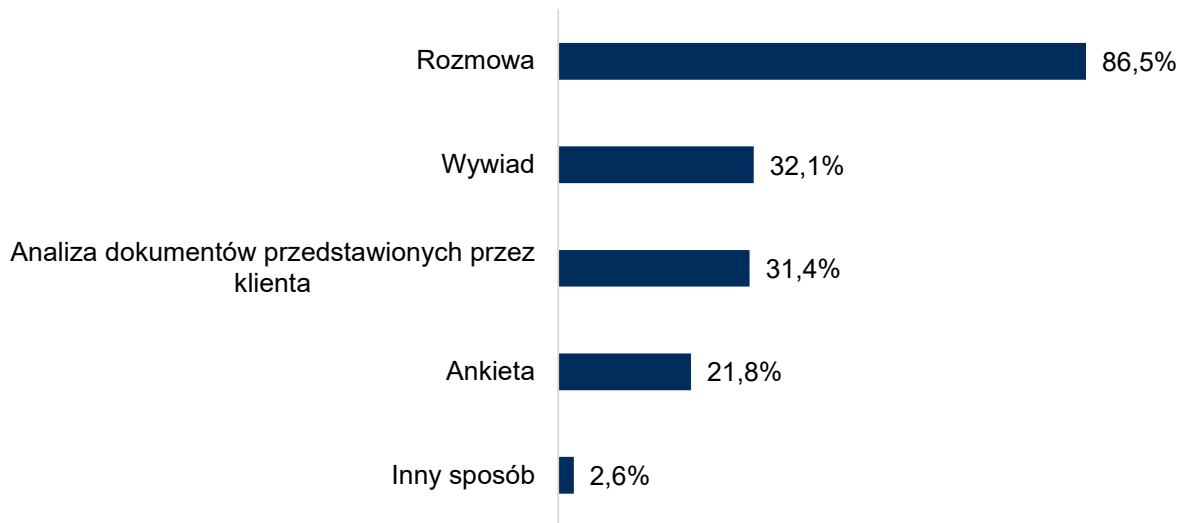
Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Adekwatność oferowanego przez OWES-y wsparcia zależna jest od dogłębnej diagnozy potrzeb PES i PS i trafnego ich zdefiniowania. Elementem służącym zapewnieniu wysokiego poziomu adekwatności jest prowadzenie analizy potrzeb wśród PES i PS. Została ona przeprowadzona w przypadku 81,7% PES i PS uczestniczących w badaniu.

Najczęściej była ona prowadzona w oparciu o rozmowę – 86,5% wskazań, a w nieco mniejszym stopniu przy wykorzystaniu wywiadu (32,1%), analizy dokumentów przedstawionych przez klienta (31,4%) oraz ankiety (21,8%). Warto zwrócić uwagę, że przedstawiciele PES i PS wskazywali na więcej niż jedną technikę zbierania informacji o potrzebach, a więc analiza potrzeb była realizowana w OWES-ach na kilka sposobów, co zwiększa jej skuteczność. Tym bardziej, że 85,3% przedstawicieli PES i PS oceniło, że przyjęta przez OWES-y forma prowadzenia diagnozy potrzeb była wystarczająca.

³⁵ Średnia ocena w 5-punktowej skali. W szacowaniu średniej oceny nie uwzględniono odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć*.

Wykres 17. Forma realizacji analizy potrzeb PES i PS przez OWES

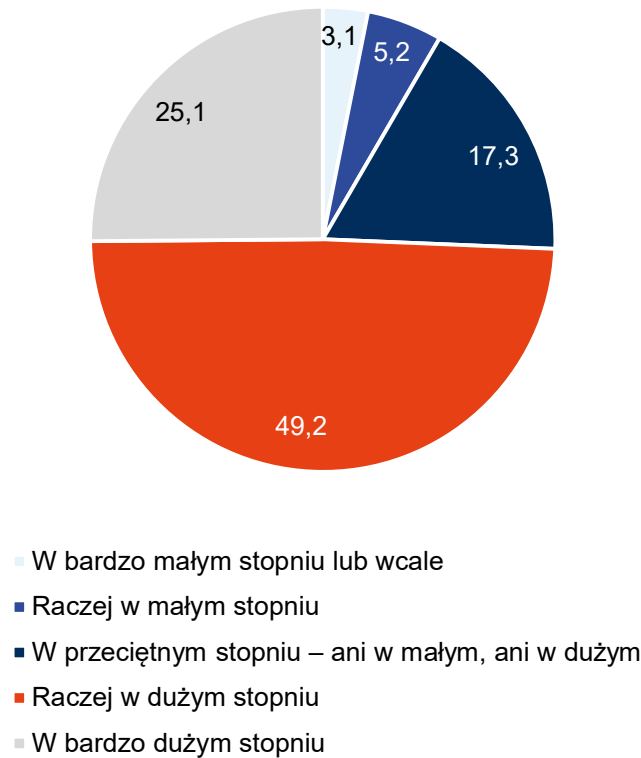

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Jak wskazywali przedstawiciele OWES analiza potrzeb prowadzona jest na wstępnym etapie wsparcia przez animatora i w oparciu o nią dobierane są formy animacji i dalsze kroki na ścieżce wsparcia. Diagnoza potrzeb jest kluczowym elementem pozwalającym na efektywne i skuteczne wspieranie odbiorców usług OWES-ów, ale także innych podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej, dlatego też przykładą się do niej szczególną wagę. Jak deklarują przedstawiciele OWES, jeżeli dostrzegany jest problem lub trudność z realizacją dalszych kroków w ścieżce wsparcia, to ponownie włączane jest wsparcie animatora i pogłębiana jest analiza potrzeb, aby dopasować wsparcie do możliwości i rzeczywistych potrzeb odbiorcy wsparcia. Oznacza to, że wsparcie realizowane jest w sposób elastyczny z wyraźnie indywidualnym podejściem.

Ponad 74% uczestniczących w badaniu przedstawicieli PES i PS oceniło otrzymane wsparcie jako adekwatne w dużym stopniu, w tym 1/4 zdefiniowała stopień adekwatności jako bardzo wysoki, a blisko połowa jako raczej wysoki. Odsetek PES i PS nieusatisfakcjonowanych stopniem adekwatności otrzymanego wsparcia od OWES klaruje się na niskim poziomie – 8,3%.

Wykres 18. Ocena adekwatności wsparcia OWES przez PES i PS

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Wsparcie oferowane przez OWES uznać należy za bardzo trafne, tym bardziej, że jedynie 3,7% przedstawicieli PES i PS wskazało na wystąpienie braków w pomocy świadczonej przez OWES-y. Definiując te braki wskazywano na: brak ewaluacji i ewentualnego wsparcia przedsiębiorstwa na dalszym etapie działalności, poczucia misji wśród pracowników OWES.

Przedstawiciele PES i PS w znaczącej większości nie dostrzegają potrzeby zmian we wsparciu realizowanym przez OWES – 55,0% wskazań.

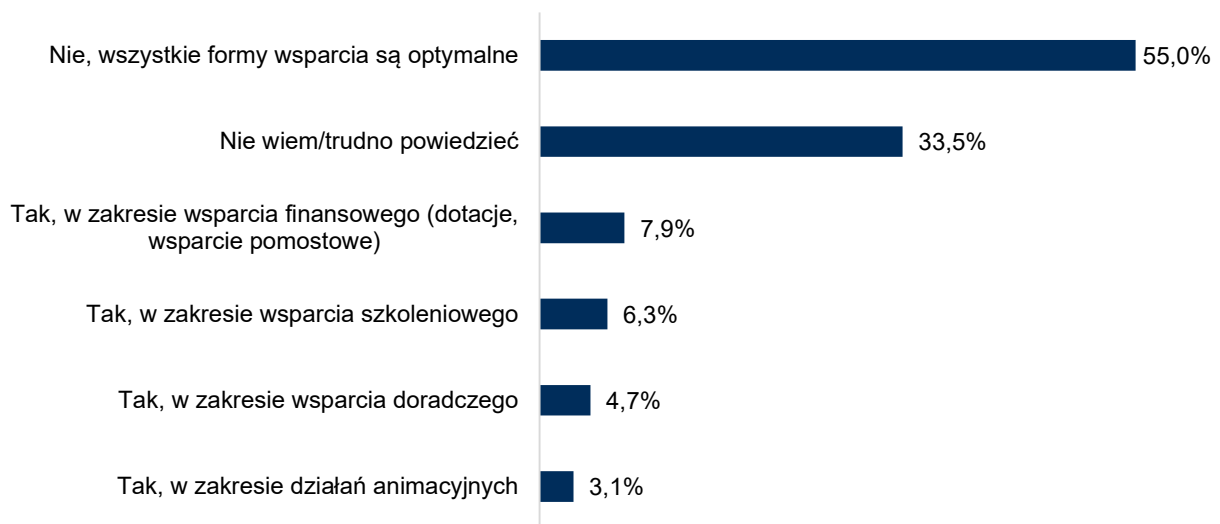
Na potrzebę zmian w zakresie wsparcia finansowego wskazało 7,9% respondentów. Określając oczekiwane zmiany w tym obszarze wskazywali na: łatwiejszy dostęp, mniej wyrefinowane działania, możliwość większej (np. 20%) zmiany w celach wydatkowania w stosunku do założeń w biznesplanu, możliwość skorzystania ze wszystkich form wsparcia finansowanego, możliwość ponownego aplikowania o tego rodzaju wsparcie, poziom skomplikowania wniosków i rozliczeń, ilość niezbędnych dokumentów do wypełnienia i dostarczenia, zwiększenie ilości informacji o dotacjach, zwiększenie elastyczności działań, zwiększenie kwoty dostępnych grantów, możliwość częstszego aplikowania o tego typu wsparcie, wsparcie pomostowe na okres przynajmniej 12 miesięcy, wyższe kwoty wsparcia pomostowego, zmianę daty zatrudnienia pracowników tj. po okresie finansowania inwestycji (np. po 2-3 miesiącach), a nie w dniu podpisania umowy o wsparcie finansowe na zatrudnienie.

W obszarze wsparcia szkoleniowego zmian oczekuje 6,3% przedstawicieli PES/PS. Określili je jako: zwiększenie ilości szkoleń, zwiększenie wiedzy praktycznej szkoleniowców, lepsze badanie potrzeb i dopasowanie szkolenia dla grupy docelowej, zwiększenie dostępności, większe nastawienie na indywidualny podmiot i specyfikę jego działania, większe nastawienie na praktykę, a nie teorię.

Na potrzebę zmian w zakresie wsparcia doradczego wskazało 4,7% przedstawicieli PES i PS. Definiując te zmiany wskazywano na: brak praktycznej wiedzy, możliwość stałego wsparcia doradczego, zwiększenie ilości wsparcia doradczego dopasowanego do potrzeb PES/PS.

W przypadku działań animacyjnych potrzebę wprowadzenia zmian odczuwa 3,1% przedstawicieli PES i PS. Wśród zmian do wprowadzenia w tym obszarze wskazywali: przygotowania krótkich, treściwych i klarownych filmów instruktażowych.

Wykres 19. Potrzeba zmian we wsparciu OWES w opinii PES i PS

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Wsparcie oferowane przez OWES ma charakter komplementarny, oparty na schematach tworzonych ścieżek wsparcia, w których pierwszym etapem jest animacja, następnie usługi doradcze i szkoleniowe, a w kolejnym kroku wsparcie w tworzeniu PES/PS bądź utworzenie miejsca pracy w PES/PS. Przedstawiciele OWES-ów, jak i wyniki analizy wskazują, że taki schemat jest skuteczny i trafny, gdyż pozwala odbiorcy usług na pełne przygotowanie do kolejnych etapów. Jednocześnie na każdym etapie jest on otoczony uważną opieką i podejmowane są indywidualne decyzje dotyczące gotowości odbiorcy do rozpoczęcia kolejnych kroków wsparcia. Wypracowany przez lata doświadczeń schemat pozwala na uzyskiwanie oczekiwanych efektów, a dzięki jego elastyczności (np. możliwości powrotu do etapu animacji) zwiększa się jego trafność i użyteczność, a także skuteczność. Nie dostrzegane są braki w tym obszarze ani potrzeba wprowadzenia zmian.

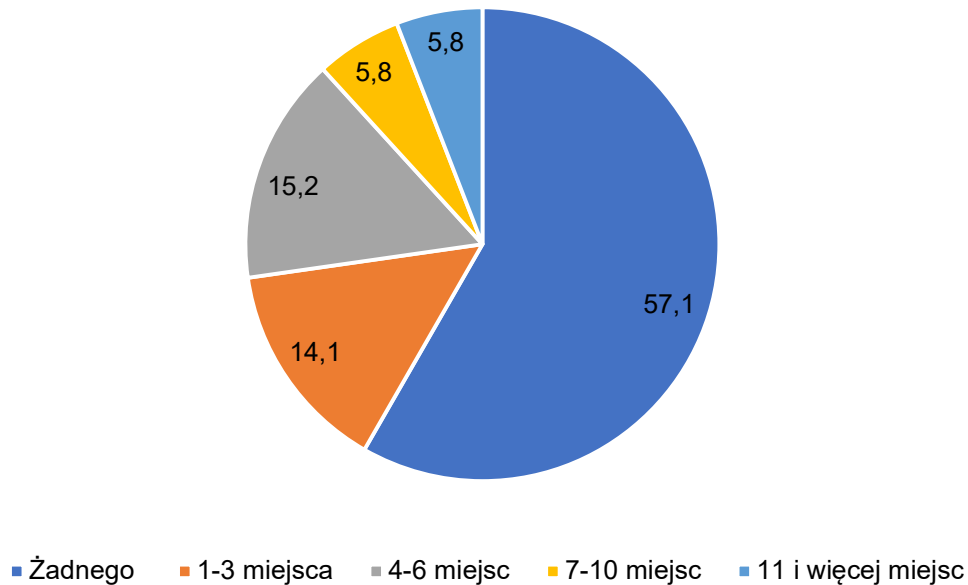
Okres trwania pandemii COVID-19 okazał się trudny dla realizacji działań z obszaru ekonomii społecznej, głównie ze względu na ograniczenia w zakresie kontaktów osobistych, konieczność przeniesienia części działań do sieci (realizacja on-line). Trudna sytuacja społeczno-gospodarcza w tamtym okresie, a także w jego następstwie sprawiła, że OWES-y w nieco większym stopniu skupione były na zapewnieniu możliwości kontynuacji działalności istniejącym PES i utrzymaniu utworzonych miejsc pracy. Miało to wpływ na zmianę celów działania OWES w tym okresie, jednak w dalszej perspektywie czasu założone cele i metody działania były kontynuowane, a wskaźniki osiągnięte. Należy jednak zaznaczyć, że pogarszająca się sytuacja społeczno-gospodarcza oraz wiążąca się z nią niepewność wpływają na mniejsze zainteresowanie tworzeniem nowych PES i PS oraz miejsc pracy w istniejących już podmiotach, co wiąże się z licznymi obawami o możliwość utrzymania zatrudnienia w dynamicznie zmieniających się warunkach gospodarczych. Nie jest to jednak skala, która uniemożliwiłaby OWES-om realizację założonych wskaźników.

Trafność wsparcia rozważać można także w kontekście dopasowania go do uwarunkowań regionu, a także poszczególnych polityk i programów. Projekty, w ramach których funkcjonują OWES-y są realizowane w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 9v RPO WSL 2014-2020 polegającego na wspieraniu przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia. Realnie projekty te przyczyniają się także do zmniejszenia ubóstwa i zwiększenia włączenia społecznego, co stanowi też składową Priorytetu III *Aktywna integracja w społeczności lokalnej* w ramach *Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar integracji*. Wypełniają również cele szczegółowe 1 i 2 *Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*: *I. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych* - poprzez działania na rzecz rozwoju współpracy pomiędzy OWES-ami a JST oraz *II. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* – poprzez tworzenie miejsc pracy i dbałość o ich trwałość.

Trwałość

W przypadku 42,9% PES i PS zadeklarowano utworzenie miejsc pracy. W 14,1% było to od 1 do 3 miejsc, w 15,2% od 4 do 6 miejsc pracy, a w 11,6% 7 lub więcej miejsc pracy.

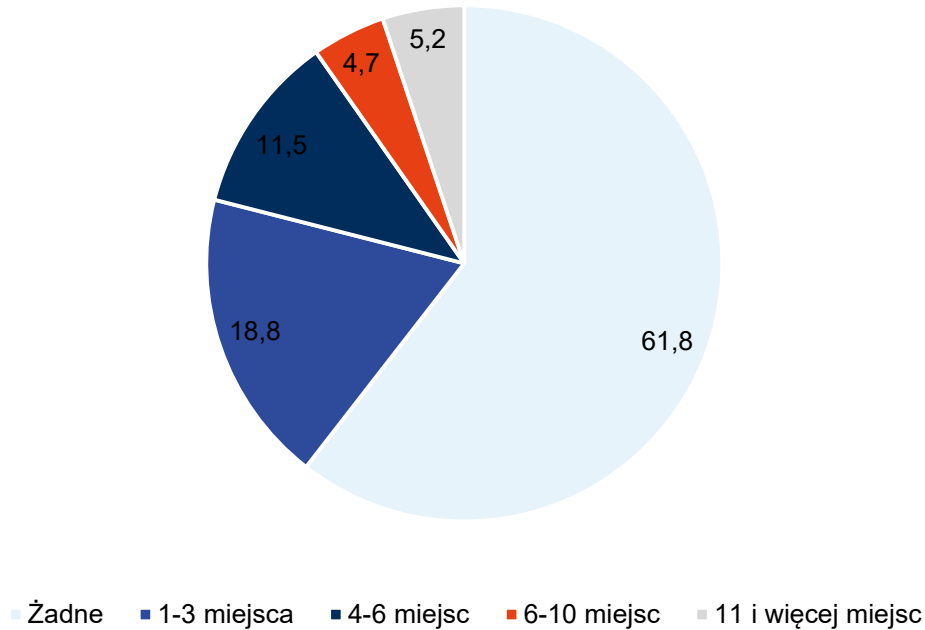
Wykres 20. Liczba utworzonych miejsc pracy w PES i PS

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Blisko 19% PES i PS deklaruje, że po 30 miesiącach istniało lub istnieje nadal od 1 do 3 z utworzonych miejsc pracy, 11,5% szacuje ich liczbę na 4-6, a niemal co dziesiąty PES i PS na 7 lub więcej miejsc pracy. Dane te jednoznacznie wskazują na trwałość tworzonych miejsc pracy, gdyż są one utrzymywane w dłuższym czasie od ich utworzenia, a odsetki wskazań pomiędzy deklarowaną liczbą utworzonych oraz utrzymanych miejsc są zbliżone.

Wykres 21. Utrzymanie miejsc pracy w PES i PS po 30 miesiącach

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Wśród najczęściej wskazywanych czynników mających wpływ na trwałość tworzonych w PES i PS miejsc pracy znalazły się: czynniki gospodarcze/sytuacja gospodarcza kraju (59,7% wskazań), sytuacja finansowa PES/PS (46,6%), kompetencje osób prowadzących PES/PS (32,5%) oraz stopień dopasowania oferty produktów/usług do zapotrzebowania konsumentów (30,4%). Ponadto ok. 1/4 badanych wskazywała na takie czynniki jak: działania podejmowane przez OWES (27,2%) oraz rotacje pracowników (24,6%).

Wykres 22. Czynniki trwałości tworzonych miejsc pracy w PES i PS

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Przedstawiciele PES i PS, mając szansę na wskazanie kierunków zmian, które mogłyby mieć wpływ na zwiększenie trwałości utworzonych miejsc pracy, wskazywali na takie rozwiązania jak:

- wydłużenie okresu wsparcia finansowego,
- większe wsparcie OWES w działaniach promocyjnych PES i PS,
- utrzymywanie stałej współpracy OWES z podmiotem i pomoc w sytuacjach kryzysowych, np. zagrożenia likwidacją, zbyt wysokimi kosztami działalności m.in. w efekcie inflacji,
- zwiększenie środków na działania promocyjne PES i PS,
- bezpłatne wsparcie doradcze w zakresie biznesowym, finansowo-księgowym oraz prawnym,
- możliwość skorzystania z bezzwrotnego wsparcia na utworzenie miejsc pracy dla osób chętnych podjąć pracę na umowę o pracę na pół etatu, umowę zlecenie,
- wdrożenie specjalistów,
- możliwość pozyskiwania środków na już utworzone miejsca pracy,
- możliwość pozyskania środków na szkolenie zarządzających PES.

Najczęściej wskazywanymi obszarami zmian była kontynuacja w dłuższej perspektywie czasu wsparcia finansowego, stałe wsparcie doradcze w zakresie m.in. księgowości, kadr, marketingu oraz podejmowanie większej ilości,

bądź zwiększenie intensywności działań informacyjno-promocyjnych OWES na rzecz PES i PS.

4.5 Jakość

Przedstawiciele JST dostrzegają zmiany w działalności lokalnych OWES. W opinii 27,3% badanych OWES-y coraz lepiej udostępniają i upowszechniają informacje dotyczące wsparcia dla sektora ekonomii społecznej, w ocenie 18,0% respondentów OWES-y coraz lepiej dopasowują swoje formy wsparcia do zróżnicowanych potrzeb, 15,6% uważa, że OWES-y coraz rzetelniej zapewniają wsparcie.

Z kolei 18,0% badanych uważa, że nie dostrzegają zmian, ale nie są one konieczne, gdyż OWES-y działają bez zarzutu.

Negatywne zmiany dostrzegane są w minimalnym stopniu – zauważa je 4,7% respondentów.

Odpowiedzi spoza zaproponowanej kafeterii udzieliło 36,7% przedstawicieli śląskich JST. Doprecyzowując je wskazywali na brak wiedzy w tym obszarze pozwalającej na oszacowanie zmian.

Wykres 23. Zmiany w działalności OWES w opinii JST

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Jednym z aspektów jakości wsparcia oferowanego przez OWES w zakresie ekonomii społecznej jest sposób informowania o świadczonych usługach. Przedstawiciele śląskich JST oceniając ten aspekt wskazali na jego wysoką jakość we wszystkich pięciu wskazanych obszarach – średnia ocena wyniosła od 4,0 do 4,2 pkt w 5-

punktowej skali. Najwyżej ocenionym aspektem była uprzejmość i życzliwość pracowników OWES, którą dobrze oceniło 53,1% respondentów, jednak uwzględniając jedynie przedstawiciele JST, którzy byli w stanie odnieść się do tego obszaru w ocenie odsetek ten wyniósł 81,0%.

Pozostałe obszary poddane ocenie były równie wysoko ocenione – dostępność różnych form kontaktu (np. telefoniczny, mailowy, podczas spotkań osobistych) na 4,1 pkt, zaś rzetelność przekazywanych informacji, ich zakres i szybkość przekazywania informacji na 4,0 pkt. Oceny te świadczą o bardzo wysokiej jakości działań informacyjnych śląskich OWES.

Tabela 22. Ocena działań informacyjnych OWES przez JST

Aspekty oceny	Bardzo źle	Raczej źle	Przeciętnie ani źle, ani dobrze	Raczej dobrze	Bardzo dobrze	Nie wiem / trudno powiedzieć	Średnia ocena ³⁶
Rzetelność przekazywanych informacji	2,3%	1,6%	11,7%	31,3%	19,5%	33,6%	4,0
Zakres przekazywanych informacji	1,6%	1,6%	14,1%	29,7%	21,1%	32,0%	4,0
Szybkość przekazywania informacji	1,6%	1,6%	16,4%	24,2%	21,1%	35,2%	4,0
Uprzejmość i życzliwość pracowników	1,6%	0,0%	10,9%	25,0%	28,1%	34,4%	4,2
Dostępność różnych form kontaktu (np. telefonicznie, mailowo, podczas spotkań osobistych)	1,6%	0,8%	11,7%	25,0%	26,6%	34,4%	4,1

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli JST (N=128)

Również przedstawiciele PES i PS wysoko oceniają jakość obsługi klienta w OWES-ach. We wszystkich analizowanych aspektach oszacowali oni tę jakość na poziomie zbliżonym do maksymalnej liczby punktów – od 4,6 do 4,8 punktów na 5-punktowej skali. W każdym aspekcie oceny znacząco dominowały odpowiedzi skrajnie pozytywne, tj. bardzo dobrze oceniające obsługę przez OWES.

Najwyższą średnią ocenę osiągnął aspekt *uprzejmość i życzliwość pracowników* – 4,8 pkt, który bardzo dobrze oceniło 83,2% przedstawicieli PES i PS. Nieznacznie niżej

³⁶ Średnia ocena w 5-punktowej skali. W szacowaniu średniej oceny nie uwzględniono odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć*.

oceniono udostępnianie informacji wszelkimi potrzebnymi drogami – odpowiednio 4,7 pkt i 76,4% ocen bardzo dobrych.

Rzetelność przekazywanych informacji bardzo dobrze oceniło 74,9% badanych, ich zakres 70,7%, a szybkość przekazywania tych informacji 67,5%. Dane te jednoznacznie wskazują na wysoki poziom działań informacyjnych OWES-ów i szeroki zakres dopasowania do potrzeb i oczekiwań podmiotów korzystających ze wsparcia ośrodków.

Tabela 23. Ocena działań informacyjnych OWES przez PES i PS

Kryterium	Bardzo źle	Raczej źle	Przeciętnie ani źle, ani dobrze	Raczej dobrze	Bardzo dobrze	Nie wiem / trudno powiedzieć	Średnia ocena ³⁷
Rzetelność przekazywanych informacji	2,1%	1,0%	3,1%	17,8%	74,9%	1,0%	4,6
Zakres przekazywanych informacji	1,0%	1,0%	3,1%	23,6%	70,7%	0,5%	4,6
Szybkość przekazywania informacji	1,6%	0,5%	6,8%	22,0%	67,5%	1,6%	4,6
Uprzejmość i życzliwość pracowników	0,5%	0,0%	2,6%	12,0%	83,2%	1,6%	4,8
Dostępność informacji wszelkimi potrzebnymi drogami (telefon, email, osobiście)	1,0%	1,0%	3,7%	15,2%	76,4%	2,6%	4,7

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Przedstawiciele PES i PS wysoko oceniają otrzymane wsparcie pod względem jego adekwatności, jakości i przydatności – średnie oceny dla tych kryteriów wyniosły od 4,5 do 4,6 punktów w 5-punktowej skali. Nieznacznie wyżej od pozostałych kryteriów oceniona została jakość merytoryczna otrzymanego od OWES-ów wsparcia. W przypadku tego kryterium niemal 2/3 respondentów wskazało najwyższą ocenę, tj. bardzo dobrą. Przydatność w praktyce działania podmiotu jako bardzo dobrą oceniło 61,8% przedstawicieli PES i PS, a dopasowanie do potrzeb odbiorców 60,2%. Dane te podkreślają wysoką jakość oferowanego przez OWES-y wsparcia, które oceniane jest bardzo pozytywnie w każdym aspekcie.

³⁷ Średnia ocena w 5-punktowej skali. W szacowaniu średniej oceny nie uwzględniono odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć*.

Tabela 24. Ocena otrzymanego wsparcia przez PES i PS

Kryterium	Bardzo źle	Raczej źle	Ani dobrze, ani źle	Raczej dobrze	Bardzo dobrze	Nie wiem/trudno powiedzieć	Średnia ocena ³⁸
Dopasowanie do potrzeb odbiorców	1,0%	2,1%	3,1%	30,4%	60,2%	3,1%	4,5
Jakość merytoryczna (zakres przekazanej wiedzy)	1,0%	2,1%	4,2%	24,6%	66,0%	2,1%	4,6
Przydatność w praktyce działania podmiotu	1,6%	2,1%	4,7%	24,1%	61,8%	5,8%	4,5

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Zgromadzone dane jednoznacznie wskazują na bardzo wysoką oceną jakości oferowanego przez OWES-y wsparcia, we wszystkich badanych aspektach. Podsumowując zgromadzone w ramach badania dane, wysuwa się obraz wsparcia, które jest zarówno użyteczne, skuteczne, o wysokiej trwałości i trafności. Głównym czynnikiem sprzyjającym tej sytuacji jest duże doświadczenie podmiotów realizujących działania OWES-ów, przygotowanie i wiedza merytoryczna pracowników oraz ich zaangażowanie, a także rozwijana współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz wsparcia ekonomii społecznej.

³⁸ Średnia ocena w 5-punktowej skali. W szacowaniu średniej oceny nie uwzględniono odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć*.

4.6 Analiza porównawcza OWES

Porównanie poszczególnych śląskich OWES-ów przeprowadzone zostało w oparciu o dane zastane, m.in. ze stron internetowych OWES-ów, dane pierwotne: jakościowe i ilościowe. Analizą porównawczą objęte zostały OWES-y realizujące swoje zadania w ramach projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie, Poddziałanie 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej – projekty konkursowe). Na terenie województwa śląskiego funkcjonuje jeszcze jeden akredytowany Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – Śląski Klaster Ekonomii Społecznej i Solidarnej, który nie realizuje projektu konkursowego i nie wziął aktywnego udziału w badaniu.

Działania poszczególnych OWES wraz z poziomem osiągniętych wskaźników zostały opisane we wcześniejszej części raportu (zob. tabele od 5 do 15). Poniżej zamieszczono charakterystykę OWES oraz ocenę ich działań dokonaną przez odbiorców ich wsparcia – PES i PS. Dane dotyczące poziomu realizacji wskaźników obejmują okres do 31.12.2022 r., ostateczne wartości wskaźników osiągniętych przez poszczególne OWES-y będzie można określić po zakończeniu projektów OWES, które trwają do końca 2023 r.

Przedstawiciele ROPS wskazują na występowanie różnic pomiędzy poszczególnymi OWES-ami, które wynikają przede wszystkim ze skupienia się OWES-ów na konkretnych działaniach, sposobach realizacji działań, otwartości na współpracę z biznesem czy uczelniami wyższymi, aktywnością w podejmowaniu działań, np. uczestnictwa czy współorganizowania wydarzeń/imprez.

Cechy wspólne dla wszystkich OWES-ów województwa śląskiego w opinii przedstawicieli ROPS to: profesjonalizm, doświadczenie, świadomość problemów społecznych.

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę poszczególnych OWES-ów:

Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (JOWES)

Podmiot realizujący działania OWES: Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie

Obszar działania: Miasto Częstochowa, powiaty: częstochowski, myszkowski, kłobucki zamieszkały przez 490 796 osób³⁹.

Poziom zatrudnienia: 14 osób.

Działania wyróżniające OWES: współpraca z Politechniką Częstochowską, działania we współpracy z JST, aktywna promocja sektora ekonomii społecznej, organizacja wydarzeń, działania sieciujące.

Realizacja trzech działań we współpracy z Politechniką Częstochowską:

³⁹ Dane za 2022 r., BDL kategoria: Ludność grupa: Stan ludności

1. Projektowanie elementów biznesplanów dla przedsiębiorstw społecznych – celem współpracy była pomoc w opracowaniu elementów biznesplanu uczestnikom projektu (PS) oraz wykształcenie kompetencji i doświadczeń w zakresie opracowywania i oceny biznesplanów przez studentów Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej.
2. Warsztaty w zakresie przedsiębiorczości innowacyjnej – 5 warsztatów dotyczących poszukiwania pomysłów na biznes, analizy i weryfikacji pomysłów oraz przygotowania wstępnej koncepcji przedsięwzięcia.
3. Projekt dot. nowych przedsięwzięć biznesowych pn. Uczmy się wzajemnie

Poziom realizacji wskaźników na dzień 31.12.2022 r.:

Osiągnięto wyższy niż zakładany poziom realizacji 4 wskaźników: Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES – 113%, Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 112%, Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia PES – 575%, Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej – 142%.

Do zakończenia projektu pozostały do zrealizowania następujące wskaźniki: Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 66%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 78%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 81%.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego

Podmiot realizujący działania OWES: Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych

Obszar działania: powiaty: raciborski, rybnicki, wodzisławski, miasta: Jastrzębie Zdrój, Rybnik, Żory – zamieszkały przez 604 623 osoby⁴⁰. Większe rozproszenie ludności, działalność na terenach wiejskich i miejsko-wiejskich.

Poziom zatrudnienia⁴¹: 11 osób.

Działania wyróżniające OWES: Realizowany w partnerstwie z Miastem Żory/Żorskim Centrum Organizacji Pozarządowych. OWES działa przy CRIS co pozwala na podejmowanie działań o szerokim spektrum oddziaływania na lokalną społeczność, łączenie doświadczeń w pracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i innych inicjatyw na rzecz rozwoju regionu i lokalnej społeczności.

Poziom realizacji wskaźników na dzień 31.12.2022 r.:

⁴⁰ Dane za 2022 r., BDL kategoria: Ludność grupa: Stan ludności

⁴¹ Poziom zatrudnienia nie jest równoważny z liczbą etatów (zatrudnienie łącznie na 6,125 etatu).

Osiągnięto wyższy niż zakładany poziom realizacji 2 wskaźników: Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES – 100%, Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia PES – 158%.

Do zakończenia projektu pozostały do zrealizowania następujące wskaźniki: Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 94%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 80%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 96%, Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 59%, Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej – 92%.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Bielskiego

Podmiot realizujący działania OWES: Stowarzyszenie „Bielskie Centrum Przedsiębiorczości”

Obszar działania: bielski, cieszyński, żywiecki, miasto Bielsko-Biała – zamieszkały przez 657 619 osób⁴². Większe rozproszenie ludności, działalność na terenach wiejskich i miejsko-wiejskich.

Poziom zatrudnienia: 13 osób.

Działania wyróżniające OWES: Realizacja projektu w partnerstwie z Bielskim Stowarzyszeniem Artystycznym „Teatr Grodzki”. W swoich działaniach w sieci stawia na promowanie dobrych praktyk z regionu i innych miejsc. Podejmuje aktywne działania w celu promowania ekonomii społecznej na terenie w dużej mierze rozproszonym, z licznymi obszarami wiejskimi.

Poziom realizacji wskaźników na dzień 31.12.2022 r.:

Osiągnięto wyższy niż zakładany poziom realizacji 3 wskaźników: Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES – 305%, Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia PES – 207%, Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej – 275%.

Do zakończenia projektu pozostały do zrealizowania następujące wskaźniki: Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 76%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 78%, Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 112%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

⁴² Dane za 2022 r., BDL kategoria: Ludność grupa: Stan ludności

pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 86%. **OWES Subregionu Centralno-Wschodniego**

Podmiot realizujący działania OWES: Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia

Obszar działania: powiaty: będziński, zawierciański, miasta: Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice – zamieszkały przez 727 952 osoby⁴³.

Poziom zatrudnienia: 9 osób

Działania wyróżniające OWES: realizacja projektu w partnerstwie z: Renatą Pytlarz-Kowalską ARK Agencja Pracy, Spółdzielnią Socjalną „Kuźnia” i „PRO-INWEST” s.c. Andrzej Dobrowolski, Danuta Dobrowolska, Małgorzata Dobrowolska. Podejmuje inicjatywy i chętnie wchodzi w inne inicjatywy w celu promowania ekonomii społecznej, także wykraczające poza stricte określone działania OWES. Działania podejmowane są w dużej mierze na terenach miejskich.

Poziom realizacji wskaźników na dzień 31.12.2022 r.:

Osiągnięto wyższy niż zakładany poziom realizacji 5 wskaźników: Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 105%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 152%, Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES – 127%, Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia PES – 358% i Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej – 150%.

Do zakończenia projektu pozostały do zrealizowania następujące wskaźniki: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 84%, Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 57%.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej SWR

Podmiot realizujący działania OWES: Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej

Obszar działania: powiaty: lubliniecki, tarnogórski, miasta: Bytom, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska – zamieszkały przez 827 813 osób⁴⁴.

Poziom zatrudnienia: 13 osób.

Działania wyróżniające OWES: duże doświadczenie zespołu, duży nacisk kładziony na ekonomiczny aspekt tworzonych PES/PS, skupienie uwagi na innowacyjności, w tym odnawialnych źródłach energii.

⁴³ Dane za 2022 r., BDL kategoria: Ludność grupa: Stan ludności

⁴⁴ Dane za 2022 r., BDL kategoria: Ludność grupa: Stan ludności

Poziom realizacji wskaźników na dzień 31.12.2022 r.:

Osiągnięto wyższy niż zakładany poziom realizacji 2 wskaźników: Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 100%, Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia PES – 483%.

Do zakończenia projektu pozostały do zrealizowania następujące wskaźniki: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 69%, Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES – 79%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 94%, Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 86%, Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej – 83%.

Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0

Podmiot realizujący działania OWES: Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej

Obszar działania: powiaty: bieruńsko-lędziński, gliwicki, mikołowski, pszczyński, miasta: Gliwice, Jaworzno, Mysłowice, Tychy, Zabrze – zamieszkały przez 992 104 osoby⁴⁵.

Poziom zatrudnienia: 12 osób.

Działania wyróżniające OWES: osiągnięte wszystkie wskaźniki w stopniu przekraczającym założone wartości. Realizacja projektu w partnerstwie z: Centrum Społecznego Rozwoju i Miasto Gliwice/Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych. Bardzo zaangażowany zespół cechujący się dużą aktywnością w podejmowaniu działań na rzecz rozwoju i promocji ekonomii społecznej na terenie regionu, województwa i kraju.

Poziom realizacji wskaźników na dzień 31.12.2022 r.:

Osiągnięto wyższy niż zakładany poziom realizacji wszystkich wskaźników: Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 112%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 120%, Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES – 288%, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 106%, Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 128%, Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia PES – 1083%, Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej – 108%.

⁴⁵ Dane za 2022 r., BDL kategoria: Ludność grupa: Stan ludności

W celu porównania działalności poszczególnych OWES-ów uwzględniono oceny ich działalności przyznawane przez PES i PS w ramach badania ilościowego.

PES i PS wysoko oceniają dopracowanie oferty OWES-ów do potrzeb odbiorców. Najczęściej największą ocenę adekwatności działań do potrzeb odbiorców wystawiali klienci ROWES 2.0 (74,1%) oraz OWES SWR (62,7%).

Tabela 25. Ocena dopasowania działań poszczególnych OWES-ów do potrzeb odbiorców

Dopasowanie do potrzeb odbiorców						
Ocena	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
1	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2	5,6%	0,0%	0,0%	0,0%	2,3%	5,6%
3	0,0%	0,0%	3,9%	7,4%	0,0%	11,1%
4	36,1%	33,3%	29,4%	14,8%	38,6%	27,8%
5	55,6%	60,0%	62,7%	74,1%	54,5%	55,6%
Nie wiem/ trudno powiedzieć	2,8%	6,7%	2,0%	3,7%	4,5%	0,0%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Jakość merytoryczna udzielanego przez OWES-y wsparcia jest bardzo wysoko oceniana przez jego odbiorców. W przypadku 4 OWES-ów ponad 70% przedstawicieli PES i PS przyznało im najwyższą ocenę w tym aspekcie: OWES SWR (74,5%), ROWES 2.0 (74,1%) oraz OWES Obszaru Rybnickiego (73,3%).

Tabela 26. Ocena jakości merytorycznej działalności poszczególnych OWES

Jakość merytoryczna (zakres przekazanej wiedzy)						
Ocena	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
1	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2	5,6%	0,0%	0,0%	0,0%	2,3%	5,6%
3	2,8%	6,7%	3,9%	7,4%	2,3%	5,6%
4	25,0%	13,3%	17,6%	18,5%	36,4%	33,3%
5	63,9%	73,3%	74,5%	74,1%	56,8%	55,6%
Nie wiem/ trudno powiedzieć	2,8%	6,7%	2,0%	0,0%	2,3%	0,0%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Także przydatność w praktyce uzyskanego wsparcia od OWES oceniana jest bardzo dobrze przez PES i PS. Najwyżej ocenili ją klienci następujących OWES-ów: OWES Obszaru Rybnickiego (80,0%), oraz ROWES 2.0 (70,4%).

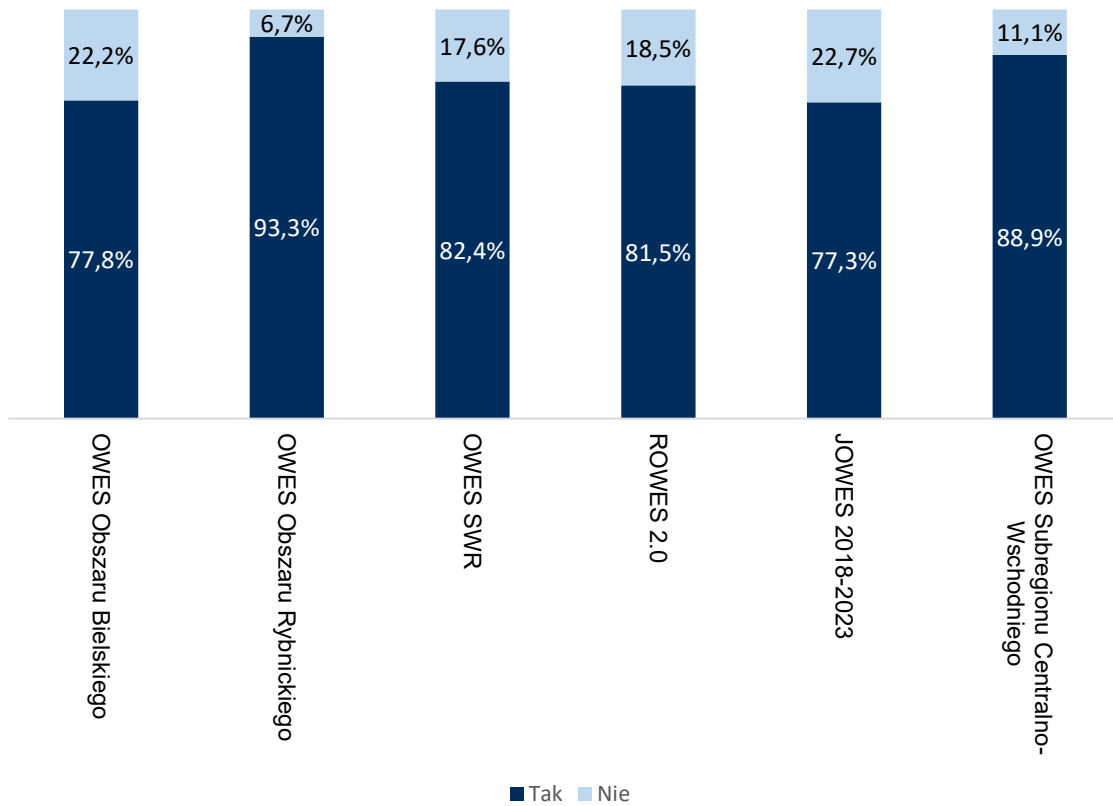
Tabela 27. Ocena przydatności wsparcia udzielanego przez poszczególne OWES

Przydatność w praktyce						
Ocena	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
1	2,8%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2	2,8%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	11,1%
3	0,0%	6,7%	7,8%	3,7%	4,5%	5,6%
4	33,3%	6,7%	17,6%	22,2%	31,8%	27,8%
5	58,3%	80,0%	66,7%	70,4%	50,0%	55,6%
Nie wiem/ trudno powiedzieć	2,8%	6,7%	3,9%	3,7%	13,6%	0,0%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Elementem wpływającym na zachowanie adekwatności wsparcia do potrzeb odbiorców jest przeprowadzenie analizy potrzeb. W znacznej większości przedstawiciele PES i PS korzystający ze wsparcia poszczególnych śląskich OWES-ów zadeklarowali, że przeprowadzono rozpoznanie ich potrzeb przed otrzymaniem wsparcia. Jest to więc procedura powszechnie stosowana we wszystkich OWES-ach. Na fakt realizacji analizy potrzeb wskazało 93,3% przedstawiciele PES i PS korzystających z usług OWES Obszaru Rybnickiego, 88,9% klientów OWES Subregionu Centralno-Wschodniego, a także ponad 80% PES i PS korzystających ze wsparcia: OWES SWR (82,4%) i ROWES 2.0 (81,5%).

Tabela 28. Realizacja analizy potrzeb klientów poszczególnych OWES

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Bez względu na OWES najczęściej stosowaną formą analizy potrzeb jest rozmowa – wskazało na nią od 100% przedstawicieli PES i PS korzystających ze wsparcia OWES Subregionu Centralno-Wschodniego do 79,4% w przypadku klientów JOWES.

W przypadku OWES Obszaru Rybnickiego niemal 43% PES i PS wskazywało także na przeprowadzanie przez OWES analizy dokumentów. Z kolei w przypadku OWES SWR często (42,9% PES i PS korzystających z ich wsparcia na to wskazało) wykorzystywaną formą analizy potrzeb jest wywiad.

Tabela 29. Formy analizy potrzeb stosowane przez poszczególne OWES-y

Forma analizy potrzeb	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
Ankieta	21,4%	0,0%	33,3%	27,3%	17,6%	12,5%
Rozmowa	82,1%	92,9%	88,1%	86,4%	79,4%	100,0%
Wywiad	35,7%	21,4%	42,9%	22,7%	23,5%	31,3%
Analiza dokumentów przedstawionych przez klienta	32,1%	42,9%	35,7%	31,8%	17,6%	31,3%
Inna	0,0%	0,0%	4,8%	0,0%	5,9%	0,0%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

PES i PS wysoko oceniają stopień adekwatności otrzymanego wsparcia od OWES-ów. W przypadku odbiorców wsparcia OWES Obszaru Rybnickiego 1/3, a w przypadku ROWES 2.0 i JOWES niemal 30% wskazało, że było ono bardzo adekwatne.

Na duży stopień⁴⁶ adekwatności otrzymanego wsparcia wskazało w przypadku: OWES Obszaru Rybnickiego 80,0%, OWES Subregionu Centralno-Wschodniego 77,8%, OWES Obszaru Bielskiego 77,7%, ROWES 2.0 74,0%, JOWES 72,7%, OWES SWR 66,6% przedstawicieli PES i PS korzystających ze wsparcia poszczególnych OWES-ów.

Tabela 30. Ocena stopnia adekwatności wsparcia poszczególnych OWES-ów

Stopień adekwatności otrzymanego wsparcia	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
Bardzo mały lub żaden	2,8%	0,0%	5,9%	3,7%	2,3%	0,0%
Raczej mały	8,3%	6,7%	2,0%	0,0%	4,5%	16,7%
Przeciętny	11,1%	13,3%	25,5%	22,2%	20,5%	5,6%
Raczej duży	58,3%	46,7%	49,0%	44,4%	43,2%	61,1%
Bardzo duży	19,4%	33,3%	17,6%	29,6%	29,5%	16,7%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Przedstawiciele PES i PS oceniali również sposób działania pracowników OWES pod kątem pięciu aspektów.

Rzetelność przekazywanych informacji jest bardzo wysoko oceniana w odniesieniu do wszystkich funkcjonujących w województwie śląskim OWES-ów – najwyższą ocenę

⁴⁶ Zsumowane odpowiedzi *bardzo duży* i *raczej duży*.

w tym aspekcie przyznało od 66,7% klientów OWES Subregionu Centralno-Wschodniego do 85,2% odbiorców wsparcia ROWES 2.0.

Tabela 31. Ocena rzetelności przekazywanych informacji przez poszczególne OWES

Rzetelność przekazywanych informacji						
Ocena	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
1	2,8%	0,0%	3,9%	0,0%	0,0%	0,0%
2	2,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,6%
3	8,3%	0,0%	3,9%	0,0%	0,0%	5,6%
4	13,9%	20,0%	17,6%	11,1%	22,7%	22,2%
5	72,2%	73,3%	74,5%	85,2%	77,3%	66,7%
Nie wiem/ trudno powiedzieć	0,0%	6,7%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Także zakres przekazywanych informacji był wysoko oceniany przez odbiorców wsparcia wszystkich OWES-ów z województwa śląskiego. Bardzo dobrze oceniło ten zakres 81,5% klientów ROWES 20.0 i 80,0% klientów OWES Obszaru Rybnickiego.

Tabela 32. Ocena zakresu przekazywanych informacji przez poszczególne OWES

Zakres przekazywanych informacji						
Ocena	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
1	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2	2,8%	0,0%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%
3	2,8%	0,0%	0,0%	3,7%	4,5%	11,1%
4	27,8%	13,3%	29,4%	11,1%	25,0%	22,2%
5	66,7%	80,0%	68,6%	81,5%	70,5%	66,7%
Nie wiem/ trudno powiedzieć	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Także pod względem szybkości przekazywanych informacji OWES-y są bardzo dobrze oceniane. Najwyższą ocenę wskazało 80,0% PES i PS korzystających ze wsparcia OWES Obszaru Rybnickiego, 74,1% klientów ROWES 2.0, 70,5%

klientów JOWES, po 66,7% OWES SWR i OWES Subregionu Centralno-Wschodniego i 58,3% OWES Obszaru Bielskiego.

Tabela 33. Ocena szybkości przekazywania informacji przez poszczególne OWES

Szybkość przekazywanych informacji						
Ocena	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
1	0,0%	0,0%	2,0%	3,7%	0,0%	0,0%
2	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,3%	0,0%
3	11,1%	0,0%	5,9%	7,4%	2,3%	16,7%
4	30,6%	13,3%	23,5%	14,8%	22,7%	16,7%
5	58,3%	80,0%	66,7%	74,1%	70,5%	66,7%
Nie wiem/ trudno powiedzieć	0,0%	6,7%	2,0%	0,0%	2,3%	0,0%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Uprzejmość i życzliwość pracowników poszczególnych OWES oceniana jest bardzo wysoko. Najwyższą ocenę w tym aspekcie wystawili przedstawiciele PES i PS korzystający z usług ROWES 2.0 (92,6%), OWES Obszaru Rybnickiego (86,7%), JOWES (86,4%) i OWES SWR (84,3%).

Tabela 34. Ocena uprzejmości i życzliwości pracowników poszczególnych OWES

Uprzejmość i życzliwość pracowników						
Ocena	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
1	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
3	5,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	11,1%
4	13,9%	6,7%	11,8%	7,4%	11,4%	22,2%
5	80,6%	86,7%	84,3%	92,6%	86,4%	66,7%
Nie wiem/ trudno powiedzieć	0,0%	6,7%	2,0%	0,0%	2,3%	0,0%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Dostępność informacji wszelkimi potrzebnymi drogami to kolejny aspekt wysoko oceniany przez PES i PS w odniesieniu do każdego śląskiego OWES-u. najwięcej skrajnie pozytywnych ocen w tym obszarze wystawili klienci następujących OWES-ów: ROWES 2.0 (85,2%), OWES Obszaru Rybnickiego (80,0%), JOWES (79,5%).

Tabela 35. Ocena dostępności informacji wszelkimi potrzebnymi drogami w poszczególnych OWES

Dostępność informacji wszelkimi potrzebnymi drogami						
Ocena	OWES Obszaru Bielskiego	OWES Obszaru Rybnickiego	OWES SWR	ROWES 2.0	JOWES 2018-2023	OWES Subregionu Centralno-Wschodniego
1	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2	2,8%	0,0%	0,0%	0,0%	2,3%	0,0%
3	5,6%	0,0%	2,0%	3,7%	2,3%	11,1%
4	13,9%	13,3%	19,6%	11,1%	13,6%	22,2%
5	77,8%	80,0%	74,5%	85,2%	79,5%	55,6%
Nie wiem/ trudno powiedzieć	0,0%	6,7%	2,0%	0,0%	2,3%	11,1%

Źródło: badanie CAWI wśród przedstawicieli PES i PS (N=192)

Zgromadzone dane pokazują, że poziom usług świadczonych przez poszczególne śląskie OWES utrzymuje się na podobnym, wysokim poziomie.

4.7 Analiza SWOT

Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Niska rentowność PES i PS • Niska odporność PES i PS na zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej • Niski poziom zaangażowania JST w działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej • Brak chęci PES i PS do usamodzielnienia się • Rotacja pracowników PES i PS 	<ul style="list-style-type: none"> • Doświadczenie podmiotów świadczących wsparcie z zakresu ekonomii społecznej (zwłaszcza OWES-ów) • Wysoka skuteczność, użyteczność i efektywność wsparcia OWES-ów • Dobrze funkcjonująca infrastruktura wsparcia z zakresu ekonomii społecznej na terenie województwa śląskiego • Stosowanie przez JST mechanizmów wspierających ekonomię społeczną • Wysoka adekwatność form wsparcia oferowanych przez OWES do potrzeb odbiorców
Zagrożenia	Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Niepewna sytuacja społeczno-gospodarcza w kraju • Rosnące koszty utrzymania miejsc pracy • Brak wystarczającego wsparcia lokalnych PES i PS przez JST • Koncentracja wsparcia na tworzeniu nowych podmiotów ES oraz miejsc pracy, wspieranie w mniejszym stopniu już istniejących 	<ul style="list-style-type: none"> • Korzystanie instytucji publicznych z instrumentów prawnych umożliwiających wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej (np. zlecenie realizacji usług społecznych podmiotom ES, stosowanie klauzul społecznych przez samorządy) • Rozwój PES i PS dzięki wzrostowi świadomości społeczności lokalnych w zakresie ich oferty • Rozwój PES i PS dzięki dopasowaniu ich oferty do potrzeb społeczności lokalnych • Rozwój ekonomii społecznej w związku ze skoordynowaną współpracą podmiotów działających na rzecz ekonomii społecznej, JST i podmiotów reintegracyjnych

4.8 Wnioski i rekomendacje

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji (instytucja odpowiedzialna za wdrożenie rekomendacji)	Sposób wdrożenia (syntetyczne przedstawienie sposobu wdrożenia rekomendacji)	Termin wdrożenia rekomendacji (kwartał/rok)
1	Współpraca pomiędzy JST a OWES jest na niesatysfakcjonującym poziomie. (s. 41 i s. 49)	W celu zwiększenia zakresu współpracy JST z OWES, która mogłaby się przełożyć na wzrost	OWES-y ROPS	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do przedstawicieli JST, w tym przedstawianie dobrych praktyk w zakresie współpracy JST z OWES w zakresie ekonomii społecznej i wskazanie obopólnych korzyści z nawiązanej współpracy 	IV kwartał 2023 r.
2	Główną przyczyną braku współpracy pomiędzy JST a OWES jest brak potrzeby jej nawiązania ze strony JST (s. 50)	skuteczności wsparcia podmiotów ekonomii społecznej zachodzi konieczność wdrażania działań skierowanych do JST, w tym: informacyjnych dotyczących zakresu działalności OWES i możliwych wspólnych działań oraz promocyjnych ukierunkowanych na wskazanie zalet angażowania się JST		<ul style="list-style-type: none"> Organizacja spotkań z przedstawicielami JST w celu zachęcania do podejmowania działań z zakresu ekonomii społecznej Organizacja wizyt studyjnych dla JST 	

		w rozwój ekonomii społecznej			
3	Działania realizowane przez OWES są bardzo wysoko oceniane przez PES i PS we wszystkich kryteriach, tj. adekwatności, skuteczności, użyteczności i jakości. (s. 57)	Kontynuacja wsparcia w przyjętym zakresie z zachowaniem opracowanych ścieżek wsparcia oraz indywidualnego podejścia do odbiorcy wsparcia, przy uwzględnieniu zmieniających się przepisów i sytuacji gospodarczej.	OWES-y	<ul style="list-style-type: none"> Planowanie przyszłych działań w oparciu o wypracowane doświadczenie przy uwzględnieniu obecnego katalogu form wsparcia i przyjętych rozwiązań w zakresie ścieżek wsparcia, przy jednoczesnym uwzględnieniu zmieniających się przepisów Zachowanie indywidualnego podejścia do realizacji ścieżek wsparcia 	IV kwartał 2023 r.
4	Działalność JST w zakresie ekonomii społecznej ogranicza się w większości przypadków jedynie do stosowania odpowiednich zapisów w strategiach, JST w niewielkim stopniu	Zwiększenie aktywności śląskich JST w podejmowaniu innych działań z zakresu ekonomii społecznej, które do tej pory realizowane były przez niewielką część z nich.	OWES ROPS	<ul style="list-style-type: none"> Działania informacyjno-promocyjne realizowane dwutorowo: w ujęciu wojewódzkim przez ROPS i lokalnie przez OWES-y skierowane do JST w celu popularyzacji wiedzy o możliwościach realizacji działań z 	IV kwartał 2023 r.

	<p>angażują się w inne działania w tym obszarze. (s. 35)</p>			<p>obszaru ekonomii społecznej przez JST</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja przez OWES-y i ROPS wsparcia dla JST ukierunkowana na wdrażanie przez nie rozwiązań z zakresu ekonomii społecznej, np. w formie indywidualnych porad, szkoleń grupowych, forów, doradztwa 	
--	--	--	--	---	--

5. ANEKS – Narzędzia badawcze

Kwestionariusz badania CATI/CAWI z przedstawicielami PES i PS

ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. realizuje badanie na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach, którego celem jest ocena systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim w okresie od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r. Uprzejmie proszę o poświęcenie czasu i udzielenie odpowiedzi na pytania, które posłużą do przeprowadzenia analizy. Zapewniamy poufność odpowiedzi.

P1. Od jak dawna reprezentowany przez Pana/ią podmiot ekonomii społecznej istnieje na rynku?

1. do 6 miesięcy
2. od 6 do 12 miesięcy
3. powyżej roku do 2 lat
4. powyżej 2 lat do 5 lat
5. powyżej 5 lat

P2. Czy korzystał/a Pan/i ze wsparcia Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej? Którego? (proszę wskazać OWES)

1. Tak
2. Nie

P3. Ze wsparcia, którego OWES Pan/i korzystał/a? *Pytanie wielokrotnego wyboru*

1. OWES Obszaru Bielskiego z siedzibą w Bielsku-Białej
2. OWES Obszaru Rybnickiego z siedzibą w Rybniku
3. OWES SWR z siedzibą w Katowicach
4. ROWES 2.0 z siedzibą w Katowicach
5. JOWES 2018-2023 z siedzibą w Częstochowie
6. OWES Subregionu Centralno-Wschodniego z siedzibą w Sosnowcu
7. Śląski Klaster Ekonomii Społecznej i Solidarnej z siedzibą w Gliwicach

P4. Z jakiego wsparcia, które oferuje OWES Pan/i skorzystał/a? *Pytanie wielokrotnego wyboru*

1. Animacja
2. Usługi szkoleniowe
3. Usługi doradztwa ogólnego
4. Usługi doradztwa biznesowego
5. Usługi doradztwa specjalistycznego (np. prawne, marketingowe, księgowo-podatkowe, osobowe)
6. Dotacje na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych
7. Wsparcie pomostowe
8. Inne jakie?....

P4. Jak Pan/i ocenia adekwatność otrzymanego wsparcia do Pana/i potrzeb? Proszę posłużyć się skalą od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo źle, a 5 bardzo dobrze.

Wyświetlają się tylko formy wsparcia wskazane w P3

L.p.	Kryterium	1 – bardzo źle	2 - raczej źle	3 – ani dobrze, ani źle	4 – raczej dobrze	5 – bardzo dobrze	<i>Nie wiem/ trudno powiedzieć – nie czytać</i>
P4.1	Animacja						
P4.2	Usługi szkoleniowe						
P4.3	Usługi doradztwa ogólnego						
P4.4	Usługi doradztwa biznesowego						
P4.5	Usługi doradztwa specjalistycznego (np. prawne, marketingowe, księgowo- podatkowe, osobowe)						
P4.6	Dotacje na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych						
P4.7	Wsparcie pomostowe						

P5. Jak Pan/i ocenia otrzymane wsparcie w odniesieniu do jego użyteczności?
 Proszę posłużyć się skalą od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo źle, a 5 bardzo dobrze.

Wyświetlają się tylko formy wsparcia wskazane w P3

L.p.	Kryterium	1 – bardzo źle	2 - raczej źle	3 – ani dobrze, ani źle	4 – raczej dobrze	5 – bardzo dobrze	Nie wiem/ trudno powiedzieć – <i>nie czytać</i>
P5.1	Animacja						
P5.2	Usługi szkoleniowe						
P5.3	Usługi doradztwa ogólnego						
P5.4	Usługi doradztwa biznesowego						
P5.5	Usługi doradztwa specjalistycznego (np. prawne, marketingowe, księgowo- podatkowe, osobowe)						
P5.6	Dotacje na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych						
P5.7	Wsparcie pomostowe						

P5a. Które elementy wsparcia szkoleniowego były dla Pana/i najbardziej, a które najmniej przydatne? *Pytanie zadać, jeżeli w P4 odpowiedź 2*

1. Najbardziej przydatne, jakie?.....
2. Najmniej przydatne, jakie?.....

P5b. W jakim stopniu wykorzystuje Pan/i informacje uzyskane w ramach wsparcia szkoleniowego w prowadzeniu działalności w sektorze ekonomii społecznej? *Pytanie zadać, jeżeli w P4 odpowiedź 2*

1. W bardzo małym lub wcale
2. Raczej w małym
3. W przeciętnym – ani małym, ani dużym
4. Raczej w dużym
5. W bardzo dużym
6. *Nie wiem/trudno powiedzieć – nie czytać*

P5c. Które elementy wsparcia doradczego były dla Pana/i najbardziej, a które najmniej przydatne? *Pytanie zadać, jeżeli w P4 odpowiedź 3 i/lub 4 i/lub 5*

1. Najbardziej przydatne, jakie?.....
2. Najmniej przydatne, jakie?.....

P5d. W jakim stopniu wykorzystuje Pan/i informacje uzyskane w ramach wsparcia doradczego w prowadzeniu działalności w sektorze ekonomii społecznej? *Pytanie zadać, jeżeli w P4 odpowiedź 3 i/lub 4 i/lub 5*

1. W bardzo małym lub wcale
2. Raczej w małym
3. W przeciętnym – ani małym, ani dużym
4. Raczej w dużym
5. W bardzo dużym
6. *Nie wiem/trudno powiedzieć – nie czytać*

P6. Proszę o ocenę otrzymanego wsparcia pod kątem wskazanych kryteriów, a w ocenie proszę posłużyć się skalą od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo źle, a 5 bardzo dobrze.

L.p.	Kryterium	1 – bardzo źle	2 -raczej źle	3 – ani dobrze, ani źle	4 – raczej dobrze	5 – bardzo dobrze	<i>Nie wiem/ trudno powiedzieć – nie czytać</i>
P6.1	Dopasowanie do potrzeb odbiorców						
P6.2	Jakość merytoryczna (zakres przekazanej wiedzy)						
P6.3	Przydatność w praktyce działania podmiotu						

P7. Czy przed otrzymaniem wsparcia zostało wykonane rozpoznanie Pan/i potrzeb?

1. Tak
2. Nie – *przejdź do P10*

P8. W jaki sposób było wykonane badanie potrzeb? *Pytanie zadać, jeżeli w P7 odpowiedź 1. Pytanie wielokrotnego wyboru*

1. Ankieta
2. Rozmowa
3. Wywiad
4. Analiza dokumentów przedstawionych przez klienta
5. Inny sposób, jaki?.....

P9. Czy wg Pana/i badanie potrzeb w tej formie było wystarczające?

1. Tak
2. Nie

P10. W jakim stopniu wsparcie, które Pan/i otrzymał/a Pan/i było adekwatne do Pana/i potrzeb?

1. W bardzo małym stopniu lub wcale
2. Raczej w małym stopniu
3. W przeciętnym stopniu – ani w małym, ani w dużym
4. Raczej w dużym stopniu
5. W bardzo dużym stopniu

P11. Jak ocenia Pan/i sposób działania pracowników Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej? Odczytam Panu/i kryteria i poproszę o ocenę w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo słabo, a 5 bardzo dobrze.

L.p.	Kryterium	1 - bardzo słabo	2 - raczej słabo	3- przeciętnie (ani słabo, ani dobrze)	4 - raczej dobrze	5 - bardzo dobrze	Nie wiem/ trudno powiedzieć – <i>nie czytać</i>
P11.1	Rzetelność przekazywanych informacji						
P11.2	Zakres przekazywanych informacji						
P11.3	Szybkość przekazywania informacji						
P11.4	Uprzejmość i życzliwość pracowników						
P11.5	Dostępność informacji wszelkimi potrzebnymi drogami (telefon, email, osobiście)						

P12. Czy w Pana/i odczuciu, na którymś etapie korzystania z usług OWES zabrakło Pani/u wsparcia ze strony OWES?

1. Tak – na jakim?..... – *przejdź do P12a*
2. Nie
3. Nie wiem/trudno powiedzieć – *nie czytać*

P12.a Jakiego rodzaju wsparcia Pana/i zdaniem zabrakło? *Pytanie zadać, jeżeli w P12 odpowiedź 1*

.....

P13. Czy aktualnie korzysta Pan/i ze wsparcia OWES?

1. Tak
2. Nie

P14. Czy był(a)by Pan/i zainteresowana ponownym aplikowaniem o wsparcie z OWES, gdyby była taka możliwość?

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. *Nie wiem/ trudno powiedzieć – nie czytać*

P15. Czy korzystał/a Pan/i ze wsparcia oferowanego przez inne instytucje (np. PUP, OPS)?

1. Tak
2. Nie – *przejdź do P19*

P16. Ze wsparcia jakiej instytucji Pan/i korzystał/a? *Pytanie wielokrotnej odpowiedzi*

1. Powiatowy Urząd Pracy
2. Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Inna, jaka?.....

P17. Z jakiego rodzaju wsparcia oferowanego przez inne instytucje Pan/i skorzystał/a?

1. Wsparcie finansowe
2. Szkolenia
3. Doradztwo
4. Wizyty studyjne
5. Inne – jakie?

P18. Na jakim etapie prowadzenia działalności Pan/i skorzystała z tego wsparcia?

Pytanie wielokrotnej odpowiedzi

1. Przed rozpoczęciem działalności
2. Na początku działalności
3. W trakcie działalności
4. Na innym etapie, jakim?.....

P19. Jak ocenia Pan/i procedury OWES związane z zakładaniem nowego podmiotu ekonomii społecznej? Proszę ocenić każdy z aspektów w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo źle, a 5 bardzo dobrze.

L.p.	Aspekt	1 – bardzo źle	2 – raczej źle	3 – przeciętnie (ani źle, ani dobrze)	4 – raczej dobre	5 – bardzo dobre	Nie wiem / trudno powiedzieć – <i>nie czytać</i>
P19.1	Przygotowanie wniosku o dotację						
P19.2	Wsparcie doradcy na etapie tworzenia biznesplanu						
P19.3	Procedura naboru wniosków						
P19.4	Proces oceny wniosku						
P19.5	Rozliczenie wniosku o dotację						

P20. Czy w Pana/i odczuciu brakowało czegoś w oferowanym wsparciu?

1. Tak, czego?....
2. Nie
3. *Nie wiem/trudno powiedzieć – nie czytać*

P20. Czy w Pana/i opinii powinno się wprowadzić jakieś zmiany w zakresie wsparcia, aby zwiększyć jego trafność i skuteczność? *Pytanie wielokrotnego wyboru*

1. Nie, wszystkie formy wsparcia są optymalne - *wyklucza pozostałe odpowiedzi*
2. Tak, w zakresie działań animacyjnych, jakie zmiany?....
3. Tak, w zakresie wsparcia szkoleniowego, jakie zmiany?....
4. Tak, w zakresie wsparcia doradczego, jakie zmiany?....
5. Tak, w zakresie wsparcia finansowego (dotacje, wsparcie pomostowe) , jakie zmiany?....
6. *Nie wiem/trudno powiedzieć – nie czytać*

P21. Ile miejsc pracy utworzono w ramach Pana/i PES/PS?

.....

P22. Ile z tych miejsc pracy istnieje/istniało co najmniej 30 miesięcy?

.....

P23. Jakie czynniki Pana/i zdaniem wpływają na trwałość powstających miejsc pracy? *Pytanie wielokrotnego wyboru*

1. Działania podejmowane przez OWES
2. Sytuacja finansowa PES/PS
3. Czynniki gospodarcze/sytuacja gospodarcza w kraju
4. Stopień dopasowania oferty produktów/usług do zapotrzebowania konsumentów
5. Działania promocyjno-informacyjne PES/PS
6. Kompetencje osób prowadzących PES/PS
7. Rotacje pracowników
8. Inne czynniki, jakie?

P24. Jakie działania OWES mogą mieć w Pana/i opinii wpływ na trwałość powstających miejsc pracy? *Pytanie zadać, jeżeli w P23 odpowiedź 1*

.....

Kwestionariusz badania CATI/CAWI z przedstawicielami JST

ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. realizuje badanie na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach, którego celem jest ocena systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim w okresie od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r. Uprzejmie proszę o poświęcenie czasu i udzielenie odpowiedzi na pytania, które posłużą do przeprowadzenia analizy. Zapewniamy poufność odpowiedzi.

P1. W jakim stopniu Pana/i powiat/gmina jest dotknięty/a problemami społecznymi (tj. bezrobocie, ubóstwo, przyrost liczby osób niepełnosprawnych i starszych wymagających opieki itp.)?

1. W bardzo małym stopniu
2. W dość małym stopniu
3. W przeciętnym stopniu
4. W dość dużym stopniu
5. W bardzo dużym stopniu

P2. Proszę wskazać czy poniższe działania z obszaru ekonomii społecznej były realizowane przez Państwa gminę/powiat i/lub jednostki organizacyjne?

L.p.	Zadanie	Nie	Tak
P2.1	Strategia rozwoju obowiązująca w 2021 i 2022 r., w której uwzględniono zagadnienia związane z rozwojem ekonomii społecznej		
P2.2	Stworzenie podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących na dzień 31.12.2022 r., w tym CIS, KIS, ZAZ, WTZ, spółdzielni socjalnych, spółek non-profit		
P2.3	Członkostwo w spółdzielni socjalnej		
P2.4	Stosowanie klauzul zastrzeżonych lub aspektów społecznych przewidzianych w prawie zamówień publicznych lub ustawie o spółdzielniach socjalnych		
P2.5	Wsparcie w procesie sieciowania podmiotów ekonomii społecznej		
P2.6	Wspieranie PES w innej formie (finansowej lub pozafinansowej)		

P2a. Jakie aspekty społeczne przewidziane w prawie zamówień publicznych lub ustawie o spółdzielniach socjalnych stosowali Państwo najczęściej? *Pytanie zadać, jeżeli w P2.4 odpowiedź tak*

.....

P2b. W jakiej formie sieciowaliście Państwo PES? *Pytanie zadać, jeżeli w P2.5 odpowiedź tak*

.....

P2c. Jakie były rezultaty działań sieciujących? *Pytanie zadać, jeżeli w P2.5 odpowiedź tak*

1. Zdecydowanie negatywne
2. Raczej negatywne
3. Przeciętne – ani negatywne, ani pozytywne
4. Raczej pozytywne
5. Zdecydowanie pozytywne
6. *Nie wiem/trudno powiedzieć – nie czytać*

P2d. Jaką formę miało to wsparcie? *Pytanie zadać, jeżeli w P2.6 odpowiedź tak*

.....

P2e. Jakie były rezultaty tego wsparcia? *Pytanie zadać, jeżeli w P2.6 odpowiedź tak*

1. Zdecydowanie negatywne
2. Raczej negatywne
3. Przeciętne – ani negatywne, ani pozytywne
4. Raczej pozytywne
5. Zdecydowanie pozytywne
6. *Nie wiem/trudno powiedzieć – nie czytać*

P3. Czy wie Pan/i, jaka organizacja/e pełni/ą funkcję Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w Pana/i subregionie?

1. Tak – proszę podać jej/ich nazwę:.....
2. Nie

P4. Proszę krótko scharakteryzować zadania, jakie wykonuje OWES.

1. Zadania OWES.....

P5. W jakim stopniu Pana/i zdaniem narzędzia oferowane przez OWES były dopasowane do lokalnej specyfiki, w tym potrzeb osób w szczególnie trudnej sytuacji?

1. W bardzo małym lub wcale
2. Raczej w małym
3. W przeciętnym – ani małym, ani dużym
4. Raczej w dużym
5. W bardzo dużym

P6. Proszę ocenić w jakim stopniu OWES obejmujący obszarem wsparcia Państwa gminę/powiat wywiązuje się z realizacji następujących celów? Proszę posłużyć się skalą od 1 do 5, gdzie 1 oznacza w bardzo małym stopniu lub wcale, a 5 w bardzo dużym stopniu.

I.p.	Obszar wsparcia	1- W bardzo małym lub wcale	2 – raczej w małym	3 – w przeciętnym ani małym, ani dużym	4 – raczej w dużym	5 – w bardzo dużym	Nie wiem / trudno powiedzieć – <i>nie czytać</i>
P6.1	Wspieranie powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej (PES), w tym przedsiębiorstw społecznych (PS)						
P6.2	Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy w PES, w tym PS						
P6.3	Utrzymywanie miejsc pracy w istniejących PS						
P6.4	Pomoc istniejącym PES w wypracowywaniu dochodów						
P6.5	Upowszechnianie wiedzy na temat ekonomii społecznej						
P6.6	Działania na rzecz pogłębiania współpracy pomiędzy PES a lokalnymi instytucjami i przedsiębiorcami						
P6.7	Pomoc przy przygotowaniu zleceń/zamówień publicznych angażujących PES						

P7. Jak Pan/i ocenia użyteczność usług świadczonych przez OWES. Proszę posłużyć się skalą od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo źle, a 5 bardzo dobrze.

I.p.	Usługi	1 – bardzo źle	2 – raczej źle	3 – przeciętnie ani źle, ani dobrze	4 – raczej dobrze	5 – bardzo dobrze	Nie wiem / trudno powiedzieć – <i>nie czytać</i>
P7.1	Działania animacyjne						
P7.2	Usługi szkoleniowe						
P7.3	Usługi doradztwa ogólnego i biznesowego						
P7.4	Usługi doradztwa specjalistycznego (prawne, marketingowe, księgowo-podatkowe, osobowe)						
P7.5	Dotacje na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych						

P8. Jak ocenia Pan/i sposób przekazywania przez pracowników OWES informacji dotyczących usług oferowanych przez ten podmiot w następujących aspektach? Proszę posłużyć się skalą od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo źle, a 5 bardzo dobrze.

I.p.	Aspekty oceny	1 – bardzo źle	2 – raczej źle	3 – przeciętnie ani źle, ani dobrze	4 – raczej dobrze	5 – bardzo dobrze	Nie wiem / trudno powiedzieć – <i>nie czytać</i>
P8.1	Rzetelność przekazywanych informacji						
P8.2	Zakres przekazywanych informacji						
P8.3	Szybkość przekazywania informacji						
P8.4	Uprzejmość i życzliwość pracowników						
P8.5	Dostępność różnych form kontaktu (np. telefonicznie, mailowo, podczas spotkań osobistych)						

P9. Czy w okresie obejmującym badanie (tj. od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r.) współpracowali Państwo z OWES w sposób regularny przez co najmniej 6 miesięcy?

1. Tak – *przejdź do P10*
2. Nie – *przejdź do P11*

P10. Jak Pan/i ocenia tę współpracę? *Pytanie zadać, jeżeli w P10 odpowiedź 1*

1. Bardzo źle
2. Raczej źle
3. Przeciętnie – ani dobrze, ani źle
4. Raczej dobrze
5. Bardzo dobrze
6. *Nie wiem/ trudno powiedzieć – nie czytać*

P11. Czy dostrzega Pan/i jakieś zmiany w działaniach lokalnego OWES obejmującego wsparciem Państwa gminę/powiat? *Pytanie wielokrotnego wyboru*

1. Tak, OWES coraz lepiej dopasowuje swoje formy wsparcia do zróżnicowanych potrzeb
2. Tak, OWES coraz rzetelniej zapewnia wsparcie
3. Tak, OWES coraz lepiej udostępnia i upowszechnia informacje dotyczące wsparcia dla sektora ekonomii społecznej
4. Nie, OWES nie udoskonala form wsparcia, jest nieelastyczny
5. Nie, OWES nie eliminuje swoich błędów w ramach udzielanego wsparcia – proszę wskazać, jakich: ____
6. Nie, OWES prowadzi niezadowalającą politykę informacyjną
7. Nie ma takiej potrzeby – OWES już dawniej działał bez zarzutu
8. Inna odpowiedź: ____

P12. Czy aktualnie współpracują Państwo z OWES?

1. Tak – *przejdź do P13*
2. Nie – proszę krótko wyjaśnić, dlaczego współpraca nie jest prowadzona: ____ – *koniec wywiadu*

P13. Jaki jest zakres Państwa współpracy z OWES? *Pytanie zadać, jeżeli w P12 odpowiedź 1*

.....

P14. Jak Pan/i ocenia użyteczność tej współpracy dla rozwiązywania problemów społecznych na terenie Pan/i gminy/powiatu?

1. Bardzo źle
2. Raczej źle
3. Przeciętnie – ani dobrze, ani źle
4. Raczej dobrze
5. Bardzo dobrze
6. *Nie wiem/ trudno powiedzieć – nie czytać*

P15. Jaki wpływ na skuteczność działań OWES ma Pana/i zdaniem współpraca OWES z JST? *Pytanie zadać, jeżeli w P12 odpowiedź 1*

1. Bardzo mały wpływ lub brak wpływu
2. Raczej mały wpływ
3. Przeciętny wpływ – ani mały, ani duży
4. Raczej duży wpływ
5. Bardzo duży wpływ
6. *Nie wiem/ trudno powiedzieć – nie czytać*

Scenariusz wywiadu IDI z przedstawicielem ROPS

Dzień dobry, nazywam się... Firma ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. realizuje badanie na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach, którego celem jest ocena systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim.

Uprzejmie proszę o poświęcenie czasu i udzielenie odpowiedzi na pytania, które posłużą do przeprowadzenia analizy. Zapewniamy poufność odpowiedzi. Informuję, że nasza rozmowa będzie nagrywana, jeżeli wyraża Pan/i na to zgodę, a nagranie posłuży jedynie do przeprowadzenia analizy zgromadzonych danych ze wszystkich zrealizowanych w ramach tego badania wywiadów.

W czasie rozmowy proszę odnosić do okresu od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r., chyba że dotyczą rekomendacji zmian lub Państwa opinii na określony temat.

P1. Proszę opisać zakres Państwa współpracy z OWES.

Po swobodnej wypowiedzi respondenta zapytać:

- Jak Pan/i ocenia ten zakres? Na ile jest on wystarczający dla każdej ze stron?
 - Jeżeli nie jest wystarczający, to czego w tej współpracy przede wszystkim brakuje?
 - Jakie oczekiwania odnośnie do współpracy nie są zaspokajane?

P3. Jakie są jej realne efekty współpracy ROPS z OWES-ami?

- Czy zakres uzyskanych efektów jest satysfakcjonujący?
 - Jeśli nie, to dlaczego?
 - Co i jak można by poprawić w tym zakresie? Jakie działania/rozwiązania wdrożyć, aby efekty były jeszcze lepsze?
- Jakie czynniki wg Pana/i opinii wpływają pozytywnie, a jakie negatywnie na efektywność tej współpracy?

P4. Jakie narzędzia komunikacji były wykorzystywane w czasie współpracy z OWES-ami?

- Jak Pan/i ocenia ich trafność i skuteczność?
- Czy ich zakres jest wystarczający?
- Czy forma komunikacji pomiędzy ROPS a OWES wymaga zmiany?
 - Jeśli tak, to w jaki sposób?

P5. Jak Pan/i ocenia częstotliwość Państwa kontaktów z OWES?

Jeśli respondent wskazuje na zbyt rzadkie kontakty dopytać:

- Dlaczego kontakty są za rzadkie? W jaki sposób należałoby je zintensyfikować?

Bez względu na treść wypowiedzi swobodnej respondenta dopytać:

- Jakiego rodzaju są to kontakty?
- Jakich zagadnień one dotyczą? Kto był ich inicjatorem?

P6. Na ile są Państwo zadowoleni ze współpracy z OWES-ami? Jakie aspekty są dla Państwa szczególnie ważne?

- Czy kontakty ze wszystkimi OWES-ami są na takim samym poziomie?
 - Jeśli nie, z czego wynikają różnice w kontaktach pomiędzy Państwem a poszczególnymi OWES-ami?

P7. Czy dostrzegają Państwo różnice w sposobie świadczenia usług przez poszczególne OWES?

- Jeśli tak, jakie są to różnice?
- Z czego mogą wynikać?

Po swobodnej wypowiedzi respondenta dopytać (o ile nie wskazano w wypowiedzi swobodnej):

- W jakim stopniu może mieć na to wpływ:
 - Specyfika regionu
 - Zasoby OWES?

P8. A czy widzą Państwo jakieś podobieństwa pomiędzy OWES-ami? Jakie wspólne cechy charakteryzują OWES-y?

P9. Proszę spróbować ocenić prace poszczególnych OWES-ów, które OWES-y warto byłoby wyróżnić pod względem udzielanego wsparcia? Z czego to wynika? Czy wyróżnione OWES-y zawsze wyróżniały się na tle innych?

P10. Jaki wpływ na Państwa kontakty z OWES-ami miała pandemia COVID-19? A jaki miała wpływ w ogóle na funkcjonowanie OWES?

P11. Na koniec chciałabym/chciałbym porozmawiać o możliwości usprawnienia działalności OWES. Czy widzą Państwo jakieś obszary, które należałoby usprawnić?

P12. Czy OWES zgłaszały do ROPS problemy, które utrudniają im realizację kluczowych zadań?

- Jakie to problemy? Czy są to problemy dotyczące wszystkich OWES-ów czy występuje pomiędzy nimi jakieś zróżnicowanie?

P13. Co w Pana/i opinii należałoby zrobić, aby usprawnić działalność OWES?

Po swobodnej wypowiedzi dopytać:

- Proszę podać czynniki zewnętrzne (niezależne od OWES) oraz wewnętrzne (czyli te, na które OWES ma wpływ), które mają kluczowe znaczenie dla działalności OWES.

P14. Czy poszerzenie wachlarza oferty OWES mogłoby wpłynąć pozytywnie na rozwój sektora ES?

- Jeśli tak, to o jakie zadania powinien swoją ofertę poszerzyć OWES?
- Jeśli nie, to które obecne zadania powinien usprawnić?
- W jaki sposób ROPS może usprawnić prace OWES?

- Czy są jeszcze obszary, które należałoby usprawnić w OWES? Jeśli tak, to jakie?

P15. Jak Państwo sądzą czy w ofercie OWES występują jakieś działania, które należałoby skierować do koordynacji przez ROPS w celu ich usprawnienia?

- A może warto, aby ROPS wspólnie z OWES realizował któreś zadania?
 - Jakie warunki musiałyby zostać spełnione?
 - Jakie korzyści mogłoby to przynieść?

Dziękuję za udział w badaniu

Scenariusz wywiadu IDI z przedstawicielem IZ RPO WLS

Dzień dobry, nazywam się... Firma ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. realizuje badanie na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach, którego celem jest ocena systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim.

Uprzejmie proszę o poświęcenie czasu i udzielenie odpowiedzi na pytania, które posłużą do przeprowadzenia analizy. Zapewniamy poufność odpowiedzi. Informuję, że nasza rozmowa będzie nagrywana, jeżeli wyraża Pan/i na to zgodę, a nagranie posłuży jedynie do przeprowadzenia analizy zgromadzonych danych ze wszystkich zrealizowanych w ramach tego badania wywiadów.

W czasie rozmowy proszę odnosić do okresu od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r., chyba że dotyczą rekomendacji zmian lub Państwa opinii na określony temat.

Ocena projektów OWES

P1. W jakim zakresie współpracowali Państwo z OWES-ami?

- Czy współpraca obejmowała jedynie OWES-y, które uzyskały dofinansowanie na realizację projektu z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020?

P2. Czy zakres ten był zgodny z Państwa oczekiwaniami?

- Jak Pan/i ocenia ten zakres? Na ile jest on wystarczający dla każdej ze stron?
 - Jeżeli nie jest wystarczający, to czego w tej współpracy przede wszystkim brakuje?
 - Jakie oczekiwania odnośnie do współpracy nie są zaspokajane?

P3. Jakie narzędzia komunikacji były wykorzystywane w czasie współpracy z OWES-ami?

- Jak Pan/i ocenia ich trafność i skuteczność?
- Czy ich zakres jest wystarczający?
- Czy forma komunikacji pomiędzy IZ a OWES wymaga zmiany?
 - Jeśli tak, to w jaki sposób?

P4. Jak Pan/i ocenia częstotliwość Państwa kontaktów z OWES?

Jeśli respondent wskazuje na zbyt rzadkie kontakty dopytać:

- Dlaczego kontakty są za rzadkie? W jaki sposób należałoby je zintensyfikować?

Bez względu na treść wypowiedzi swobodnej respondenta dopytać:

- Jakiego rodzaju są to kontakty?
- Jakich zagadnień one dotyczą? Kto był ich inicjatorem?

P5. Na ile są Państwo zadowoleni ze współpracy z OWES-ami? Jakie aspekty są dla Państwa szczególnie ważne?

- Czy kontakty ze wszystkimi OWES-ami są na takim samym poziomie?

- Jeśli nie, z czego wynikają różnice w kontaktach pomiędzy Państwem a poszczególnymi OWES-ami?

P6. Proszę opisać, jak wyglądały poszczególne etapy realizacji projektów OWES:

- Etap złożenia wniosku, jego oceny, wyboru i podpisania umowy o przyznanie dofinansowania
- Etap realizacji, w tym bieżącej współpracy, prowadzonych konsultacji, wprowadzania zmian w zakresie projektu itp.
- Etap rozliczenia.

P7. Jak oceniają Państwo działalność projektową OWES?

- Czy założenia projektów zostały w pełni zrealizowane?
- Z którymi elementami OWES miały największy problem? Z czego to wynikało?
- Jakie są efekty działalności OWES? Jakie czynniki pozytywnie i negatywnie wpływają na efektywność tych działań?

P8. Czy dostrzegają Państwo różnice w sposobie świadczenia usług przez poszczególne OWES?

- Jeśli tak, jakie są to różnice?
- Z czego mogą wynikać?

Po swobodnej wypowiedzi respondenta dopytać (o ile nie wskazano w wypowiedzi swobodnej):

- W jakim stopniu może mieć na to wpływ:
 - Specyfika regionu
 - Zasoby OWES?

P9. A czy widzą Państwo jakieś podobieństwa w realizacji projektów pomiędzy OWES-ami? Jakie wspólne cechy charakteryzują OWES-y?

P10. Proszę spróbować teraz ocenić prace OWES-ów według Państwa spostrzeżeń, które OWES-y warto byłoby wyróżnić pod względem wywiązywania się z założeń projektowych? Z czego to wynika? Czy podmioty tworzące te OWES-y zawsze wyróżniały się spośród innych, czy osiągały podobne rezultaty w przeszłości (np. w poprzedniej perspektywie finansowania UE)?

P11. Jaki wpływ na Państwa kontakty z OWES-ami miała pandemia COVID-19? A jaki miała wpływ w ogóle na funkcjonowanie OWES?

P12. Czy widzą Państwo jakieś obszary które należałoby usprawnić? Który etap realizacji projektu jest kluczowy do usprawnienia?

1. Etap złożenia wniosku
2. Etap realizacji
3. Etap rozliczenia

P13. Jak Państwo sądzą czy OWES-y napotykać w swojej działalności problemy, które utrudniają realizację ich podstawowych zadań (np. otoczenie, uregulowania, wytyczne, system AKSES)?

Ocena projektu ROPS

P14. W jakim zakresie współpracowali Państwo z ROPS?

P15. Czy zakres współpracy z ROPS był zgodny z Państwa oczekiwaniami?

- Czy wykraczał on poza działania wynikające z wdrażania projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”?
- Z czego wynikał taki zakres współpracy i jego ograniczenie/rozszerzenie?

P16. Na ile byli Państwo zadowoleni ze współpracy z ROPS?

- Jakie aspekty współpracy były dla Państwa szczególnie ważne?
- Jakie aspekty współpracy wymagają Państwa zdaniem poprawy? W jaki sposób można je poprawić?

P17. Jakie narzędzia komunikacji były wykorzystywane?

- Czy ich zakres był wystarczający?
- Czy w przyszłości należy zmienić formę komunikacji pomiędzy IZ a ROPS?

P18. Jakie czynniki mają wpływ na realizację przez ROPS działań w zakresie koordynowania regionalnego sektora ekonomii społecznej, w tym realizacji ww. projektu? Co ułatwia/utrudnia ROPS prowadzenie działań w tym zakresie?

Dziękuję za udział w badaniu.

Scenariusz wywiadu IDI z przedstawicielami OWES

Dzień dobry, nazywam się... Firma ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. realizuje badanie na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach, którego celem jest ocena systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim.

Uprzejmie proszę o poświęcenie czasu i udzielenie odpowiedzi na pytania, które posłużą do przeprowadzenia analizy. Zapewniamy poufność odpowiedzi. Informuję, że nasza rozmowa będzie nagrywana, jeżeli wyraża Pan/i na to zgodę, a nagranie posłuży jedynie do przeprowadzenia analizy zgromadzonych danych ze wszystkich zrealizowanych w ramach tego badania wywiadów.

W czasie rozmowy proszę odnosić do okresu od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r., chyba że dotyczą rekomendacji zmian lub Państwa opinii na określony temat.

P1. Na początku naszej rozmowy prosił(a)bym Pana/ią o podanie kilku informacji dotyczących reprezentowanego przez Pana/ią podmiotu. Proszę krótko scharakteryzować ten podmiot? Czym się on zajmuje? W jakim celu został powołany?

P2. Jakie działania są świadczone w ramach Państwa działalności? Proszę opisać każdy typ działalności.

- Który obszar jest wiodący, a który słabiej rozwinięty? Z czego to wynika?

Po swobodnej wypowiedzi respondenta zapytać o realizację wskazanych działań, o ile rozmówca o nich nie wspomniał:

- animacja,
- działania szkoleniowo-doradcze
- wsparcie dla nowych PES i PS (usługi inkubacyjne),
- wsparcie dla istniejących PS (usługi biznesowe),
- wsparcie dla podmiotów reintegracyjnych,
- wsparcie finansowe.

P3. Jaki kategorii klientów zgłaszają się do Państwa?

- Którymi usługami są zainteresowane różne typy klientów?
- Co wpływa na takie zróżnicowanie w poziomie korzystania ze wsparcia?
- Jaki udział wśród odbiorców stanowią osoby należące do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym?

P4. Czy wsparcie, które Państwo świadczą wykracza poza Standardy OWES? Jeżeli tak, proszę wskazać przykłady i sprecyzować, dlaczego oferują Państwo tego typu wsparcie?

P5. Jak wygląda ścieżka wsparcia dla Państwa klientów?

- Czy jest ona dostosowywana do potrzeb klienta?
- Jak różni się przebieg ścieżki w zależności od kategorii klienta? Proszę opisać każdy etap ścieżki wsparcia.

P6. Czy przed przydzieleniem wsparcia przeprowadzają Państwo analizę potrzeb klienta? W jaki sposób się ona odbywa?

P7. Czy, a jeśli tak to jak często zdarzają się sytuacje, że wachlarz usług OWES jest niewystarczający dla odbiorców OWES? Jakie są to sytuacje?

P8. Czy klienci zostają zaznajomieni ze wszystkimi możliwymi formami wsparcia?

- Kto decyduje o ich przydzieleniu?
- Czy zdarza się tak, że po przydzieleniu wsparcia następuje zmiana rodzaju wsparcia? Jeśli tak, jak częsta jest to sytuacja?

P9. Jakie są efekty Państwa działań? Proszę je opisać.

- Co w największym stopniu przyczyniło się do ich osiągnięcia?

P10. Jaka jest skuteczność Państwa działań. Proszę ją opisać.

- Co w największym stopniu na nią wpływa?

P11. Jaka jest użyteczność Państwa działań. Proszę ją opisać.

- Co w największym stopniu na nią wpływa?

P12. Jak Pan/i ocenia trafność działań w odniesieniu do potrzeb ich odbiorców?

- Co w największym stopniu na nią wpływa?
- Które działania są najbardziej trafne dla poszczególnych grup odbiorców?

P13. Czy Państwa klienci zakładający nowe PES i PS korzystali wcześniej z oferty działań animacyjnych OWES lub z oferty podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)?

- Czy weryfikują to Państwo? W jaki sposób?

P14. Jak ocenia Pan/i efektywność podejmowanych przez Państwa działań?

- Czy zasoby przeznaczone na zakładanie nowych PES i PS (czas, finanse, zasoby ludzkie, kompetencje) były wystarczające do osiągnięcia założonych celów?
 - Jeżeli nie, to w jaki sposób wpłynęło to na realizację tych celów?
 - Jakie czynniki w największym stopniu wpłynęły na efektywność działań?

P15. Jak przebiegała współpraca Pana/i OWES z jednostkami samorządu terytorialnego.

- Z jakimi typami jednostek jest najczęstsza (np. urzędy gmin, PUP, OPS)?
- Jaka jest częstotliwość tej współpracy?
- Jakich obszarów ona dotyczy?
- Która strona współpracę aranżuje?
- Jak wygląda komunikacja pomiędzy Państwem a JST? Czy są do kontaktu wyznaczone jakieś osoby? Jakiego typu bariery występują w tej współpracy?
- Jak Pan/i ocenia tę współpracę?
- Jakie ewentualne zmiany należałoby w tym obszarze wprowadzić?

- W jaki sposób ta współpraca wpływa na efektywność, użyteczność i jakość Państwa działań?

P16. A jak przebiega Państwa współpraca z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej?

- Jaka jest częstotliwość tej współpracy?
- Jakich obszarów ona dotyczy?
- Która strona współpracę aranżuje?
- Jak wygląda komunikacja pomiędzy Państwem a JST? Czy są do kontaktu wyznaczone jakieś osoby? Jakiego typu bariery występują w tej współpracy?
- Jak Pan/i ocena tę współpracę? Czy są Państwo z niej zadowoleni?
- Jakie ewentualne zmiany należałoby w tym obszarze wprowadzić?
- W jaki sposób ta współpraca wpływa na efektywność, użyteczność i jakość Państwa działań?

P17. Czy ROPS dzieli się swoją wiedzą z Państwa ośrodkiem?

- W jaki sposób taka wiedza jest przekazywana? Co OWES zyskuje dzięki działaniom informacyjnym ROPS?
- W jaki sposób można rozszerzyć zakres tych działań?

P18. Czy współpracują Państwo z podmiotami reintegracyjnymi?

- Jeśli tak, to z jakimi?
- Jaki jest zakres współpracy?
- Jakie są jej rezultaty?

P19. Chciał(a)bym porozmawiać jeszcze o trudnościach, które występują bądź mogą wystąpić w obszarze Państwa działalności. Czy zauważają Państwo jakieś bariery, które wpływają na jakość świadczonych usług?

P20. Jakie czynniki pozytywnie wpływały na skuteczność działań podejmowanych przez Państwa OWES?

- Jakie czynniki wewnętrzne, czyli zależne od Państwa mają bezpośredni wpływ na skuteczność Państwa działań?
- A jakie czynniki zewnętrzne oddziałują na tę skuteczność?
- Czy Państwa zdaniem specyfika subregionu przekładała się na większy lub mniejszy poziom oddziaływania wymienionych czynników? W jaki sposób?

P21. Jakie czynniki negatywnie wpływały na skuteczność działań podejmowanych przez Państwa ośrodki? Jakie czynniki negatywnie rzutowały na jakość Państwa działań oraz ich efektywność?

- Które z tych czynników mają charakter wewnętrzny, a które zewnętrzny?
- Czy w tym wypadku specyfika subregionu przekładała się na większy lub mniejszy poziom oddziaływania wymienionych czynników?

P22. Jaki wpływ na Państwa działalność miała pandemia COVID-19?

P23. Czy mogą Państwo liczyć na pomoc innych instytucji w rozwiązywaniu problemów, niwelowaniu barier i rozwoju działalności? Jakie są to instytucje?

Dziękuję za udział w badaniu.

Scenariusz wywiadu FGI z przedstawicielami OWES

Dzień dobry, nazywam się... Firma ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. realizuje badanie na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach, którego celem jest ocena systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim. Informuję, że nasza rozmowa będzie nagrywana, a nagranie posłuży jedynie do przeprowadzenia analizy zgromadzonych danych

W czasie rozmowy proszę odnosić do okresu od 01.09.2019 r. do 31.12.2022 r., chyba że dotyczą rekomendacji zmian lub Państwa opinii na określony temat.

P1. Na początku naszej rozmowy prosił(a)bym Państwa o podanie kilku informacji dotyczących reprezentowanego przez Państwa podmiotu. Proszę krótko scharakteryzować swój OWES?

P2. Jakie są efekty Państwa działań? Proszę je opisać.

- Co w największym stopniu przyczyniło się do ich osiągnięcia?

P3. Jaka jest skuteczność Państwa działań. Proszę ją opisać.

- Co w największym stopniu na nią wpływa?

P4. Jaka jest użyteczność Państwa działań. Proszę ją opisać.

- Co w największym stopniu na nią wpływa?

P5. Jak Pan/i ocenia trafność działań w odniesieniu do potrzeb ich odbiorców?

- Co w największym stopniu na nią wpływa?
- Które działania są najbardziej trafne dla poszczególnych grup odbiorców?

P6. Czy Państwa klienci zakładający nowe PES i PS korzystali wcześniej z oferty działań animacyjnych OWES lub z oferty podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)?

- Czy weryfikują to Państwo? W jaki sposób?

P7. Co Państwa zdaniem można byłoby zrobić, aby średni okres działalności PES wydłużał się? W jaki sposób można wspierać PES/PS w kontynuacji działalności?

- Czy prowadzą Państwo jakieś działania w tym kierunku? Jeśli tak, proszę je opisać.

P8. Co należałoby wykonać, aby trwałość miejsc pracy była na wyższym poziomie?

- W jakim stopniu działania te mogłyby być wdrażane przez OWES?
- W jaki sposób inne instytucje, w szczególności na poziomie krajowym i regionalnym mogą wesprzeć OWES, aby osiągnąć ten cel?

P9. Jak ocenia Pan/i efektywność podejmowanych przez Państwa działań?

- Czy zasoby przeznaczone na zakładanie nowych PES i PS (czas, finanse, zasoby ludzkie, kompetencje) były wystarczające do osiągnięcia założonych celów?

- Jeżeli nie, to w jaki sposób wpłynęło to na realizację tych celów?
- Jakie czynniki w największym stopniu wpłynęły na efektywność działań?

P10 Jak przebiegała współpraca OWES z jednostkami samorządu terytorialnego?

- Jak Państwo oceniają tę współpracę?
- Jakie ewentualne zmiany należałoby w tym obszarze wprowadzić?
- W jaki sposób ta współpraca wpływa na efektywność, użyteczność i jakość Państwa działań?

P11. Czy działania JST na rzecz rozwoju lokalnej ekonomii społecznej są w Pana/i opinii komplementarne względem Państwa działań?

- A czy są użyteczne dla rozwoju ekonomii społecznej w regionie?
- Które działania JST są najbardziej, a które najmniej skuteczne?

P12. A jak przebiega Państwa współpraca z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej?

- Jak Państwo oceniają tę współpracę? Czy są Państwo z niej zadowoleni?
- Jakie ewentualne zmiany należałoby w tym obszarze wprowadzić?
- W jaki sposób ta współpraca wpływa na efektywność, użyteczność i jakość Państwa działań?

P13. Na ile skutecznie w Pana/i opinii ROPS koordynuje prace związane z rozwojem ekonomii społecznej na poziomie regionu?

- Jak oceniają Państwo aktywność ROPS w zakresie pozyskiwania informacji niezbędnych do prawidłowego koordynowania tych prac?
- W jakich obszarach ROPS mógłby się bardziej zaangażować? W jaki sposób?

P14. Które z tych instytucji (JST, ROPS) ma, Państwa zdaniem, największy wpływ na kształtowanie przyjaznych warunków rozwoju dla podmiotów ES i ekonomii społecznej w ogóle? Proszę uzasadnić odpowiedź.

P15. Jak w okresie od 1.09.2019 r. a 31.12.2022 r. zwiększyła się współpraca przedsiębiorców z PES i PS?

- Co miało na to wpływ?

P16. Chciał(a)bym porozmawiać jeszcze o trudnościach, które występują bądź mogą wystąpić w obszarze Państwa działalności. Czy zauważają Państwo jakieś bariery, które wpływają na jakość świadczonych usług?

P17. Jakie czynniki pozytywnie wpływały na skuteczność działań podejmowanych przez Państwa OWES?

P18. Jakie czynniki negatywnie wpływały na skuteczność działań podejmowanych przez Państwa ośrodki? Jakie czynniki negatywnie rzutowały na jakość Państwa działań oraz ich efektywność?

P19. Jaki wpływ na Państwa działalność miała pandemia COVID-19?

P20. Które z działań prowadzonych przez OWES oceniają Państwo jako najtrudniejsze, a które jako najłatwiejsze?

P21. Jakie zmiany należy wprowadzić do działań na rzecz tworzenia nowych PES i PS, aby poprawić osiągnięte rezultaty, szczególnie w zakresie integracji społeczno-zawodowej osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym?

Dziękuję za udział w badaniu.